

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

5

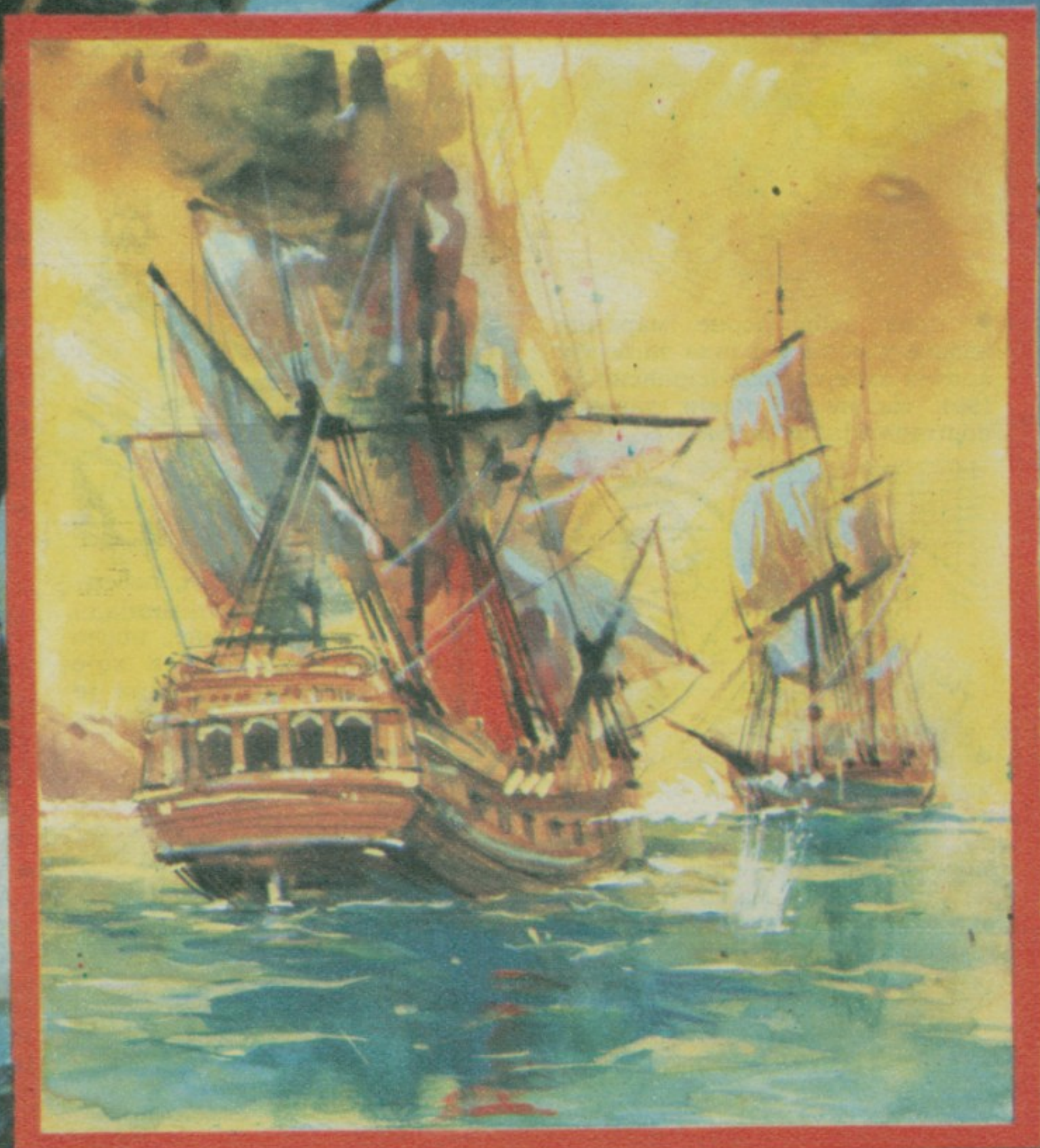
динара

БРОЈ

1296

29. 10. 1976. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XXXVII

Рупер

Веровати или не!

ЏЕНИ

ДВОГОДИШЊА КЕРУША
ЏЕНИЈА ГЕБРАХТА ИЗ
САН ФРАНЦИСКА—
ПЕЊАЛА СЕ И НА ДРВЕЋЕ
ВИСОКО И ПРЕКО ДЕСЕТ МЕТАРА.
ЏЕНИ ЈЕ ЧАК ИМАЛА ЗВАНИЧНУ
ДОЗВОЛУ ЗА ПЕЊАЊЕ НА ДРВЕЋЕ У
ГРАДСКИМ ПАР-
КОВИМА.

У СТАРОЈ КОРЕЈИ ОЖАЛОШЋЕНИ ЧЛАНОВИ ПОРОДИЦЕ

3
ГОДИНЕ СУ
СКРИВАЛИ
ЛИЦА
ОГРОМНИМ
СЛАМНИМ
ШЕШИРИ-
МА

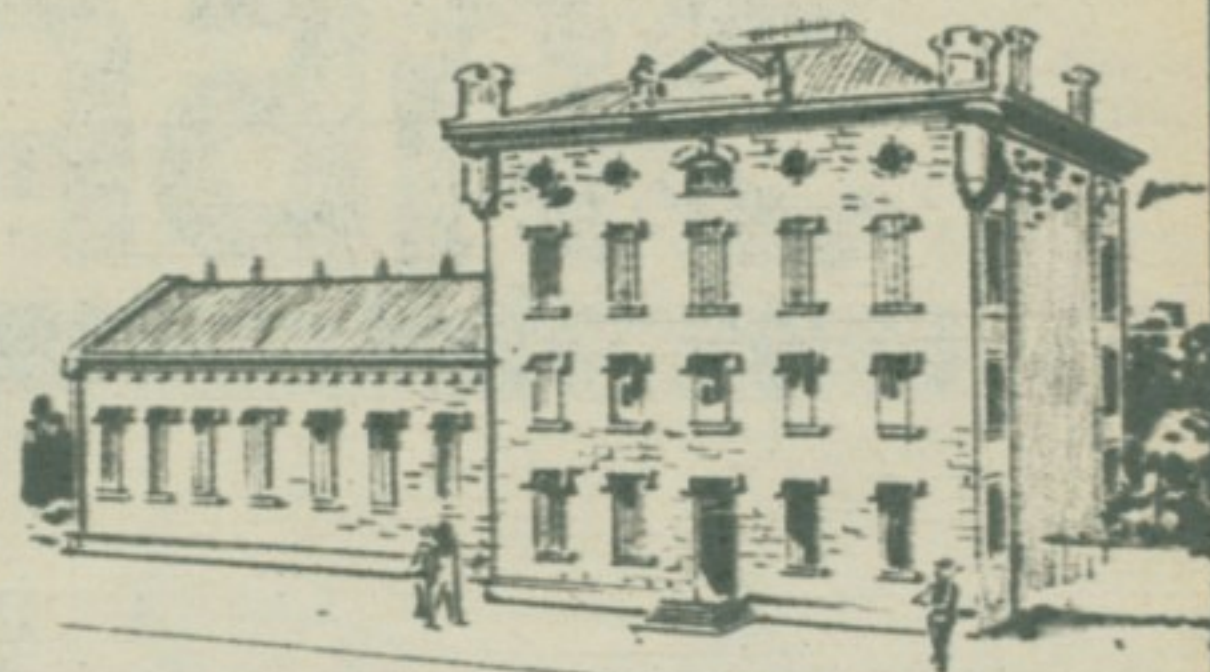

ПРЕ
ФРАНЦУСКЕ
РЕВОЛУЦИЈЕ
ГОЛУБОВЕ
СУ У
ФРАНЦУСКОЈ
СМЕЛИ
ДА
ПАЈЕ
САМО
ПЛЕМИЊИ.

ДОРИС НЕНСИ КОЛИНС

ИЗ ФОРИСТ ХИЛА (САД)
ИМА ТРОЈЕ ДЕЦЕ:
МАЈЛА... РОЂЕНОГ
24. ЈАНУАРА 1951.
ПОЛА... РОЂЕНОГ
24. ЈАНУАРА 1954.
И СУЗАНУ... РОЂЕНУ
24. ЈАНУАРА 1956.

ОКРУЖНИ ЗАТВОР

У САНТА ФЕУ, У НОВОМ МЕКСИКУ,
ПОДИГНУТ ЈЕ ЗАХВАЛУЈУЋИ
ТОМЕ ШТО СУ СЕ ГРАДСКИ ОЦИ,
СТАВЉЕНИ ПРЕД ИЗБОР:
ЗАТВОР ИЛИ УНИВЕРЗИТЕТ,
ОДЛУЧИЛИ ЗА
-ЗАТВОР.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

• прве добротворне маркице
издате у корист фонда за борбу
против туберкулозе израђене су
1904. године по идеји данског
поштара Ејнара Хебола.

• вода у којој живе остриге
мора да има бар 1,7 одсто со-
ли. Због тога у Балтичком мо-
ру и нема острига јер је у
овом затвореном мору садржи-
на соли веома мала: просечно
око 0,5 одсто.

• америчком зрком медведу,
познатијем под именом призли,
причинава велико задовољ-
ство пузање уз снежни брег
и спуштање са њега. Он то
чини на исти начин на који
се деца спуштају низ тобоган.

• корејски студент Сон, побед-
ник у маратону на Олимпијади
у Берлину 1936. године, носио
је за време трке ципеле које
је сам направио и у којима је
палац био одвојен од осталих
прстију.

• Хипократ, један од најве-
ћих лекара старог века, лечио
је понекад своје пацијенте чуд-
ним методама. Неке би паци-
јенте до врата закопавао у ле-
ковиту земљу. При томе су за-
копани све време морали да
пију вруће вино, док је зем-
ља ско њих поливана врелом
водом.

• први међународни шаховски
турнир у Хестингсу одржан је
1895. године. Учествовали су
славни мајстори шаха тог вре-
мена: Штајниц, Чигорин, др
Ласкер и др Тараш. Победио је
Американац Пилсбери који ни-
је био убрајан у фаворите. Сле-

дећи шаховски скуп одржан је
тек 1919. године. Капабланка је
победио, док је његов велики
противник, наш земљак Бора
Костић, био други. Од тог вре-
мена, с изузетком другог свет-
ског рата, сваког лета у Хес-
тингсу се окупљају шаховске
величине из целог света.

• у средњем веку купање је
сматрано као „богомрзак пос-
тупак“. Папа Никола I (19. век)
дозвољавао је припадницима
католичке цркве само купање
из нужде, али не и купање из
задовољства које је прогласио
за „безбожно“.

• у 16. веку у Минхену, у Не-
мачкој, шест дресираних лаво-
ва учествовало је у свим пара-
дама и процезијама.

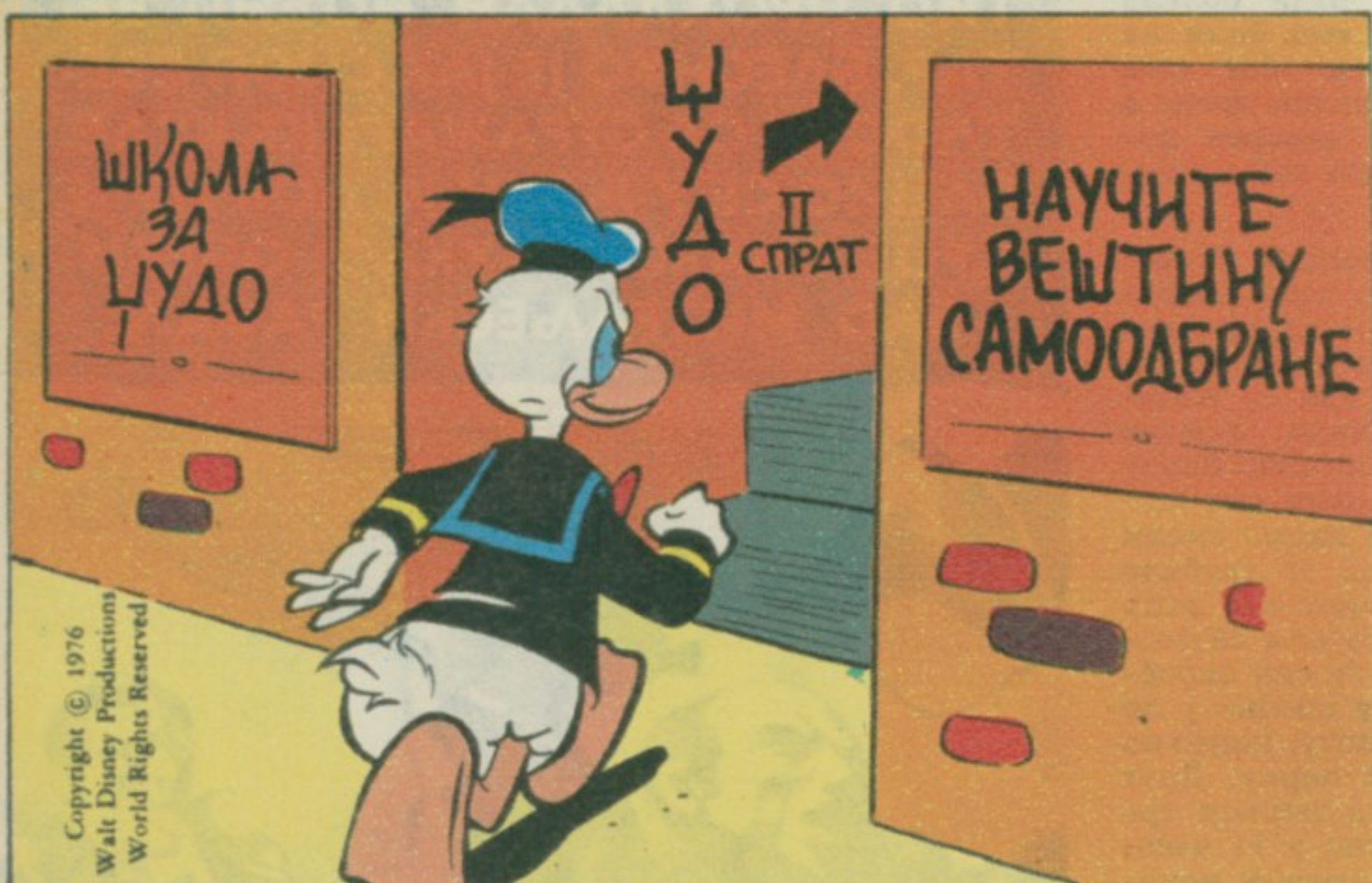
WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

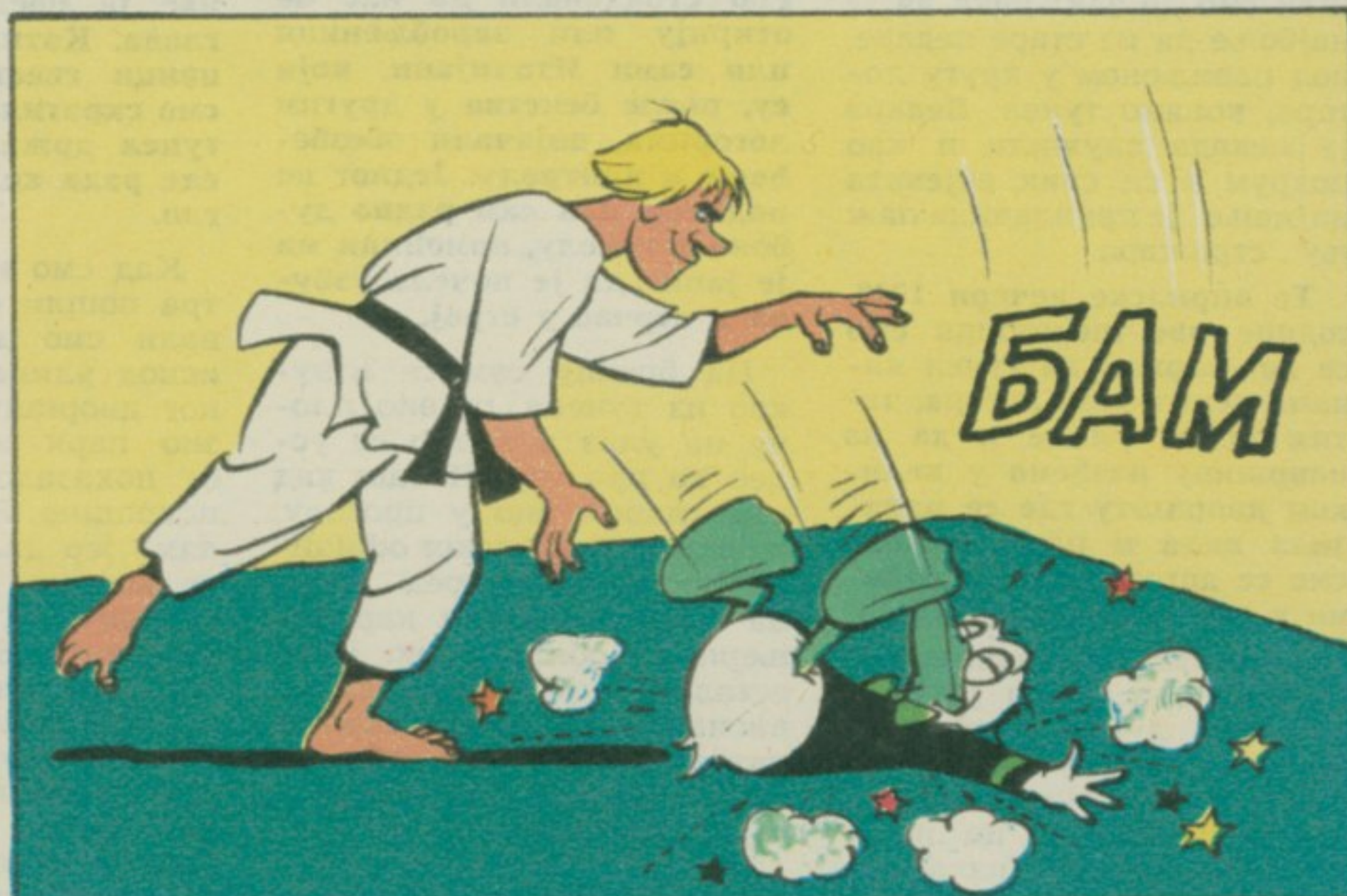

ЈЕСТЕ ЛИ
СЛАБИЈА?
НАУЧИТЕ
ВЕШТИНУ
САМООДБРАНЕ

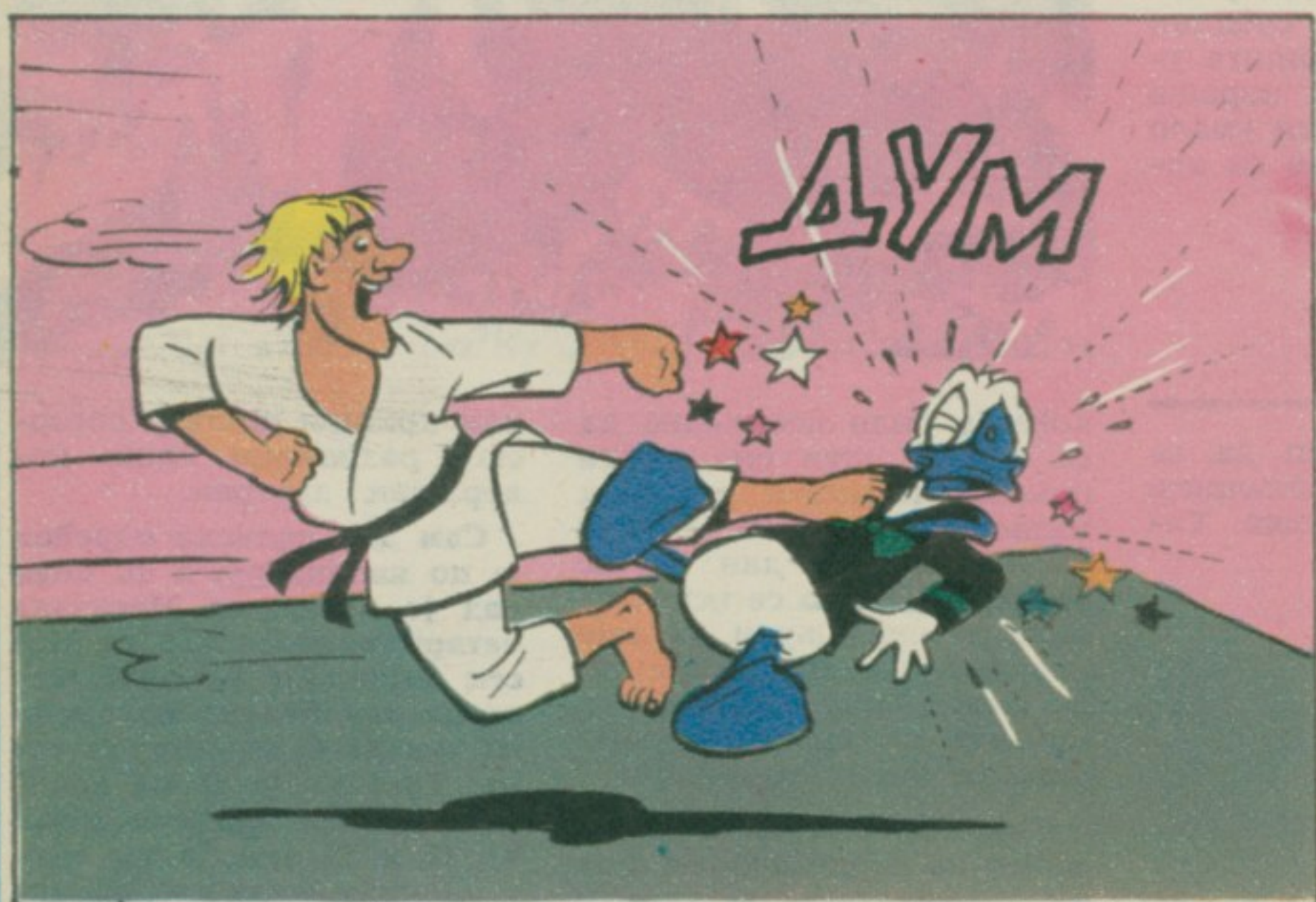
ЦУ
ДО

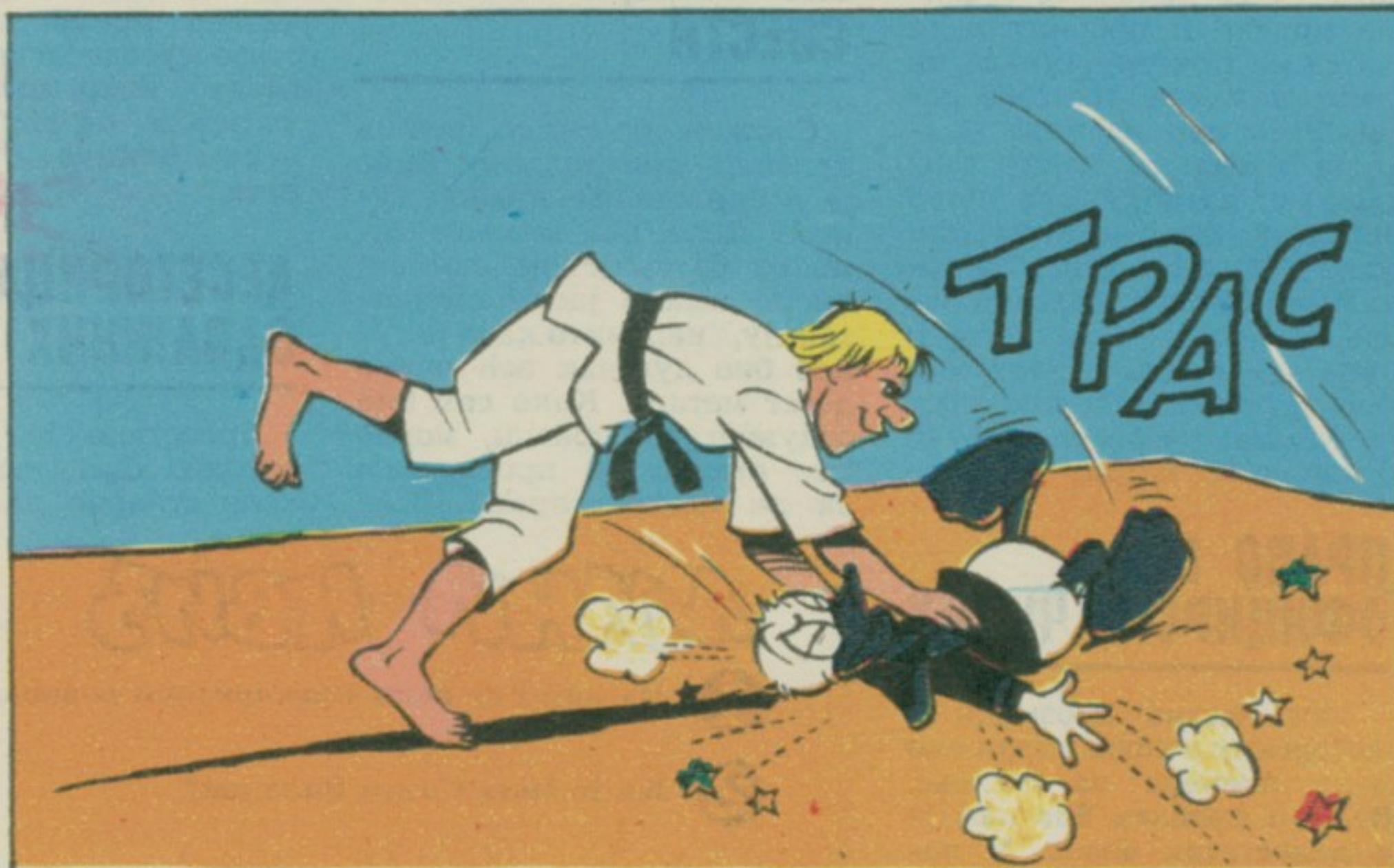
Copyright © 1976
Walt Disney Productions
World Rights Reserved

БАМ

ДУМ

ТРАС

БОНГ!

А КАД
ПОЧИЊЕ ДА
СЕ УЧИ
САМО-
ОДБРАНА?

ВЕЛИКА БЕКСТВА

ТРИ МЕСЕЦА ПОД ЗЕМЉОМ

После неколико месеци размишљања како да побегнемо из италијанског логора Бољака, који је због изузетног обезбеђења назван и »Сампро модело« — логор модел, дошли смо до закључка да је најбоље да из старе ледаре, под павиљоном у кругу логора, копамо тунел. Ледара је некада служила и као подрум а од свих објеката најмање је привлачила пажњу стражара.

Те априлске вечери 1942. године нас шесторица смо се договорили да тунел копамо испод зида логора, затим испод улице и да на површину изађемо у великом дворишту где се налазила вила и парк. Такође смо се договорили да радимо у три смене, по двојица.

Следећег дана почели смо са копањем. Како је подрум био дубок и мрачан, ископану земљу нисмо морали да износимо напоље, расипали смо је по поду. Улазили смо и излазили кроз један од два прозора који су се налазили у сенци дрвећа и побринули се да се на почетку тунела не виде никакви трагови рада. Зато смо из зида подрума извадили плочу ширину и дугачку око пола метра, којом смо затварали улаз у будући тунел, а затим је облепили мокром земљом, посули прашином и тако замаскирали улаз. Тунел је, према нашим прорачунима, требало да буде дугачак 22 метра.

ПРАВО НА ОФИЦИРСКУ ЧИЗМУ

Због честих прозивки и логорских радова имали смо мало времена за копање. Велики проблем био нам је и недостатак алата. У почетку смо копали порцијом. Кад смо, после износног времена, ушли дубље, земљу смо излачили на малим саоницама са сандучићем.

Тунел, димензија 50 и 80 сантиметара, лежећи је копао један човек, а помоћник је земљу на саоницама извлачио и растурао по подруму. Како је у њему било полумрачно, а италијански официри долазили на ред за дежурство сваких седам дана, нису могли да примете да под недељно расте 5—8 сантиметара. Обично нису у подрум ни улазили већ би само са врата погледали да ли има нечег сумњивог.

Терен око логора био је према језеру стрм, па смо, почевши на 4 метра испод површине земље, копали у

супротном правцу, уз брег. Да се не би чуло да копамо под земљом, између подрума и зида направили смо кутлану, где су другови стално играли и не слутећи да нам је потребно баш то.

Међутим, сачувати наш рад у тајности било је теже од копања... Стално смо страховали да нас не открију или заробљеници или сами Италијани, који су, после бекства у другим логорима, појачали обезбеђење и контролу. Једног по поднева, док сам радио дубоко у тунелу, помоћник ми је јавио да је почела узбуна и отрчао у строј.

На брзину сам се извукао из тунела, ставио плочу на улаз и хитро се успео ка прозору. И баш кад сам главом био у прозору, чизма италијанског официра прође ми испред носа. За њим су трчали карабињери да обиђу парк. Преостало ми је једино да са висине од 4 метра скочим натраг у подрум и појурим ка вратима да бих стигао у строј пре њих.

НА ИВИЦИ СВЕСТИ

Сложен и тешко решив проблем при копању било је и одржавање правца тунела. Доле, под земљом, само са батеријском лампом, нисмо имали јасну оријентацију, нарочито када је тунел био дугачак већ преко десет метара. Како сам био задужен за правац, морао сам стално да проверавам да ли копамо право. Зато

сам на првом метру тунела побио два кочића под правим углом на под подрума и старао се да их редовно побијам у истом правцу. Ово је било све теже јер се после 15 метара тунел пењао.

И дисање у уском тунелу било је мукотрпно и опасно. Знали смо да је земља порозна за ваздух, али до које дубине? На око 15 метара осећао се повремено недостатак кисеоника и јављао се угљен-моноксид, па нас је после рада болела глава. Каткад смо били на ивици свести и због тога смо скратили радно време а тунел држали отворен после рада колико год се могло.

Кад смо ископали 22 метра пошпи смо увис. Веровали смо да смо прошли испод улице и зида суседног дворишта где се налазио парк и вила. Ускоро се показало да смо близу површине. Бушили смо шакама јер даље нисмо смели да копамо. Сад је требало утврдити у којем смо делу дворишта. Зато сам се једног дана, кад су сви заробљеници били у шетњи у логорском дворишту, попео на дрво у нашем парку. Друг који је био под земљом требало је да тачно у 11 часова из тунела изгура напоље бео штап. Кад сам у заказано време на средини стазе суседног дворишта угледао како штап израња из земље, од радости умало нисам викнуо и пао са дрвета.

ДЕСЕТОРИЦА ОДВАЖЛИВИХ

Преостало је још да се утврди који заробљеници хоће стварно да беже. Та-

ТЕК ШТО ЈЕ ИЗАШАО ИЗ ТАЈНОГ ТУНЕЛА И НА ЛИЦУ ОСЕТИО ПРОХЛАДАН НОЋНИ ВЕТАР, БЛЕСНУО ЈЕ ЈАК СНОП СВЕТОСТИ СА СТРАЖАРСКЕ КУЛЕ. БАЦИО СЕ У ЖБУН И, ДОК МУ ЈЕ СРЦЕ СНАЖНО ТУКЛО, ОЧЕКИВАО МИТРАЉЕСКИ РАФАЛ.

које је било неопходно да се одреди шта сме да се понесе, начинити редослед изласка из тунела и, што је најважније, дан и час бекства. Ускоро се испоставило да неки људи, за које смо мислили да су спремни да беже, сада одустају, а јављају се други на које уопште нисмо рачунали.

Спремни смо нека документа на италијанским формаларима које смо украли из команде. Морало је на све да се рачуна ако наступе непредвиђене околности и при изласку и касније, кад је требало, по плану, да се крећемо појединачно. Печате смо морали да израдим сами и готово без каквих средстава. Иако сам донекле познавао штампарску и печаторезачку технику израда печата је ишла споро. Од материјала смо имали само тубу од калодонта и нешто гипса.

Нисмо могли да дођемо ни до цивилних одећа, а без њих би сваки покушај бекства био узалудан. Нешто одеће направили смо од танких ћебади и шаторских крила која су нам добро дошла за торбе и ранчеве јер је требало понети хране за 4—5 дана. Све су

нам кришом шили у логорској радионици наших поверљивих другова.

Сам дан изласка одређен је по календару, и то онда кад је последња Месечана четврт, односно кад се Месец појављује у полноћ, тако да док будемо излазили из тунела буде потпуна тама. Требало је да на површину земље изађемо између 22 и 23 часа, а на путу у планину, куда смо намеравали да пођемо, да нам сја месец. Познавали смо улице Бољака и добро знали куда воде.

Кад смо се договорили којим ће правцем ићи свака група бегунаца, за подухват је одређена ноћ између 12. и 13. јула. Тунел смо, дакле, копали око три месеца!

Одређено је да у тунел улазе тројица по тројица, од десет колико се одлучило за бекство. Последњи је требало да замаскира тунел. Планирали смо да се у тунел уђе после вечере и прозивке, тако да до 21 час, кад престаје свако кретање у логору, сви будемо у тунелу. У групи која се спрема за бекство било је и другова који никад нису били у тунелу и нису зна-

МИНИ-КВИЗ

- 1 На којој су реци Викторијини водопади?
- 2 Ко је била Сизан Валадон?
- 3 Знате ли како се Гибралтарски мореуз звао у старом веку?
- 4 Шта је могила?
- 5 Ко је био Франсоа Жозеф Талма?

ОДГОВОРИ:

1. Викторија (река у Шпанији).
2. Франсоа Жозеф Талма (француски глумица).
3. Гибралтарски мореуз (Гибралтарски пролаз).
4. Могила (гробница).
5. Франсоа Жозеф Талма (француски глумица).

ЕЦА ЉОМ

МИЛАН ЈОВАНОВИЋ,
ЈЕДАН ОД ШЕСТО-
РИЦЕ ЗАРОБЉЕНИ-
КА У ИТАЛИЈАН-
СКОМ ЛОГОРУ «СА-
МО МОДЕЛО» КОЈИ
СУ РЕШИЛИ ДА ИС-
КОПАЈУ ТУНЕЛ ДО
СУСЕДНОГ ДВОРИ-
ШТА И — ПОБЕГНУ

ли како изгледа. Сви су желели ба буду прва група. Међутим, одређено је да на челу буде резервни поручник Стевовић, који ће проширити излазни отвор. А да бисмо били у што бољој физичкој кондицији, сваки дан смо трчали и вежбали

КО ИДЕ?

Најзад, те вечери после прозивке и говора команданта логора, сваки од нас похитао је у собу да узме сакривене ствари неопходне за бекство и да оде у тунел. Пре 21 час сви смо били под земљом у лежећем полсјају. Један друг који није бежао ставио је на улаз плочу и замаскирао је десет минута пре 21 час. За нас који смо знали да тунел још није отворен с друге стране то је био најмучнији тренутак.

Тачно у 23 часа изашла је прва група. Сви смо се били претворили у уво и напетно ослушкивали хоће ли са стражарске куле одјекнути митраљески рафал. Али, свуда је била тишина и из тунела је изашла и друга група. Опет мишче-кивање и презнојавање у

страху да не будемо откри-вени.

Тек што сам изашао и на лицу осетио прохладан ноћни ветар, стражар је упалио рефлектор, како је то редовно радио у одређеним временским размацима. Хитро сам легао у жбуње из око 4 метра далеко од тунелског излаза и снап јаке светлости прошао је по стази иза мене. Следећег тренутка чуо сам кораке и стражарев повик: „Ко иде?“ И док ми је срце снажно тукло о тло, чуо сам да је то само смена. Остао сам испомичај. Рефлектор је и даље био упалец, али је сад бацао светлост у супротном правцу. Док се по-ан стражар исео, а стари силзисо са куле, мој друг и ја већ смо били кад супротне оgrade ниле. Нечујно смо је прескочили и нашла се у тесној, пустој улици.

Наша кондиција је била тако добра да смо већ пре сванућа напустили други круг који се затвара у случају узбуне. Кад је изашао месец, уста су нам била сува од жеђи па смо се жудно напили воде из прве ба-ре на коју смо напшили.

У зору смо били увелико на слободи, око 15 киломе-тара далеко од логора Бо-љако.

Милан Јовановић,
професор у пензији,
Косовска 2, 18000 Ниш
(Хонорар: 400 дин.)

Понекад се само при-ближе Земљи, опи-шу око ње елиптичну путању и изненада, као што су се и појавили, нестају негде у међузвезд-ном простору.

Једног фебруарског дана 1950. године ка надски рударски ин-жењер Фредрик Чаб раз-гледао је авионске сним-ке недовољно испитане, простране области север-но од Хадсон Беја. Инте-ресовала су га евентуална налазишта минерала.

Док је пажљиво дупом проучавао фотографије, једна му је посебно при-вукла пажњу: на њој се видело савршено округло језеро обрубљено високим, готово потпуно окомитим стенама. Било му је то чуд-но, јер је добро знао да природна језера никад не-мају тако савршено округ-лао облик, и њихове обале се бар са једне стране по-степенно спуштају ка води.

Необично језеро је вео-ма заинтересовало Чаб па је одлучио да фотогра-фију покаже свом добром пријатељу Вернону Мајну, инжењеру који је радио у Институту за минерало-гију и геологију у Торон-ту. За разлику од Чаб ко

У светлим ноћима без месечине често се могу видети „пада-јуће звезде“ које у делићу секунде засијају на небу и одмах потом нестају. То, у ствари, и нису звезде већ метеорити, тамна не-беска тела, често не већа од лоптице за пинг-понг. Крећу се брзином од 30 километара у секунди и при том стварају веома ве-лику кинетичку енергију (енергију кретања) што до-води до загревања и јо-низације ваздуха кроз ко-ји пролазе кад уђу у Зем-љину атмосферу. Због ве-ликог трена са ваздухом метеорити се распадају, испаре и изгоре пре него што им се брзина кретања и смањи.

Метеорити су „браћа“ метеора који достижу те-жину и од више милиона тона. Због своје велике те-жине метеори не могу пот-пуно да сагоре кад уђу у атмосферу и зато ударају о земљину кору страхови-том снагом. Срећом, многи метеори само прођу поред наше планете.

Нико не може са сигур-ношћу да тврди одакле по-тичу метеорити и метеори. Неки научници верују да они представљају делове распалих комета: у прилог

ПАДАЈУЋЕ ЗВЕЗДЕ

својој теорији наводе слу-чај Библине комете која се 1846. године распала на два дела. Уместо ње 1872, 1885. и 1892. појављивале су се андромеде — ме-теорски ројеви. Међутим, постоје и мишљења да ме-теори настају приликом експлозија планета. Шта је тачно, показало време.

Приликом пада на Зем-љу метеори експлодирају и уз јак прасак распадају се у комаде. Хемијске ана-лизе метеора показале су да би они према свом са-ставу могли грубо да се

поделе у две групе: сиде-рите и асралите. Први су претежно метални а дру-ги силикатног састава.

Осим усамљених мете-ора, односно оних који до-лазе из међузвезданог про-стора и пошто обиђу око Земље враћају се поново у њега, постоје и они који се појављују у одређено доба сваке године. Поне-кад су то читави ројеви чији се чланови крећу на-ралелним путањама и опи-сују око Сунца или плане-та нашег система издуже-не елипсе.

НЕЖЕЉЕНИ ПОСЕТИОЦИ

ји је био уверен да је је-зеро заправо кратер уга-шеног вулкана. Мајн је сматрао да је оно настало приликом пада неког ме-теора на Земљу, пре мо-жда чак и милион година.

ЗБОГ ДИЈАМАНАТА

Просто опседнут тајн-ственим језером на северу Канаде, Фредерик Чаб је заједно са Мајном одлу-чио да га проучи. Нарав-но, до њега је било једино могуће стићи хеликопте-ром.

Нигде у близини језера није било ниједног дрве-та ни жбуна. Свуда унао-коло, докле год је поглед

могао да допре, видело се само суво тле покривено шљунком. Само језеро има-ло је обим од око 3 кило-метара. Стене које су га у-окиривале достизале су висину од преко 15 метара. И мада је Чаб и Мајну било немогуће да се без одговарајуће опреме спу-сте на његово дно, изра-чунали су да се оно веро-ватно налази на дубини од око 24 метра.

Сви знаци указивали су на то да је ово огромно удубљење могао начинити једино метеор тежак не-колико милиона тона. Ово откриће распршило је Чабову наду да је језеро за-право кратер угашеног вулкана. Његово разоча-рење није тешко објасни-

ти кад се зна да се, не тако ретко, у близини, па чак и у самом кратеру, у-гашених вулкана могу про-наћи богата налазишта ди-јаманата. Једина утеха би-ла му је што је кратер на-зван његовим именом.

ЕКСПЛОЗИЈА У СИБИРУ

Геолози који су испити-вали Чабов кратер утвр-дили су да је стар најма-ње 150.000 година и да је метеор који га је начинио био тежак око 20 милиона тона!

Осим овог, у свету је познато још неколико ве-ликих метеорских крате-ра. Један од њих је и Вин-слоу кратер које се налази у америчкој држави Ари-зони. Сматра се да је на-стао отприлике пре 100.000 година приликом пада ме-теора тежког око 14 мили-она тона. Научници верују да највећи део овог мете-ора лежи дубоко испод дна кратера.

Највећи метеор које је нао на Земљу у скорје време је онај који се у ноћи 30. јуна 1908. године сручио у покрајину Јени-сеј, у Сибиру. Сматра се да је био тежак око 40.000 тона. Приликом пада сав-нио је са земљом све у пречнику од неколико квадратних километара. Нико није видео кад је си-бирски метеор нао али се његова експлозија по не-ким подацима чула и у местима удаљеним око 600 километара.

О. А.

ВРЕМЕ УЗАВРЕЛО

ОД ИСТРЕ ДО БОКЕ, РЕНЕСАНСА
ЈЕ УСКОМЕШАЛА
И ЖИВОТ И УМЕТНОСТ...

ПОД УТИЦАЈЕМ ВЕНЕЦИЈЕ. — На северној страни трга у Копру, на месту старе градске ложе, подигли су архитекти Никола из Пирани и Томазо из Венеције нову, средином 15. века. Започели су је у стилу венецијанске готике, а завршили у ренесансном: спој који овој згради даје изузетну елеганцију.

ПОРТА ТЕРАФЕРМА — У ренесансном стилу су и задарска градска врата Порта Тераферма. Она су изграђена средином 16. века, када су по нацртима великог архитекта из Вероне Микела Самикелија ојачани бедеми и бастioni на задарским зидинама.

Недавно је у дневним новинама објављена вест да је Британски музеј у Лондону на јавној аукцији продао по један рукопис Петра Хекторовића и Марка Марулића за баснословну цену од преко девет хиљада фунти. Купила их је Југославенска академија знаности и уметности, после дуготрајног надметања са заинтересованима из других земаља. Тако се ово културно благо после четири века вратило у домовину, али остала је загонетка како су се рукописи највећих хрватских ренесансних писаца на народном језику нашли тако далеко. Гек, интересовање за њих и после толико времена није опало, јер то чудно, дивно, неухватљиво и тако привлачно доба — ренесанса — и даље заокупља духове. Било је то доба медитеранске културе пре свега.

Настала у Италији, ренесанса је као пожар захватила крајеве дуж данашње наше обале, Шпанију, Француску, а онда и друге земље, али нигде као на Медитерану није била толико изражена. У свему, уметности као и у обичном животу. Она је време веселих, бучних и шарених карневала, време обесних младићких шала на улицама старог Дубровника, Трогира, Фиренце или Сарагосе, време Ромео и Јулије, али и педрих и духовитих комедија Микијавелија, Марина Држића или Лопе де Вега. Она је време филозофа-бунтовника Франсоа Петрића али и несрећног идеалисте Савонароле, укратко, ренесанса је доба најмањинских људских створности, најбогатијих превирања у свим областима живота и уметности. А оно најтрајније што нам је остало, оно што ће најдуже прикрити хубу времена дела су у камену: архитектура.

ЗАТОЧЕНИК БАБЉЕ КУЛЕ — Спустимо ли се у Далмацију, наилазимо у Задру на један од најлепших ренесансних тргова, онај испред Бабље куле: пет бунара на почетку некада су читав град снабдевали водом. Легенда каже да је у овој кули био заточен енглески краљ Ричард Лављег Срца, који је после трећег крсташког рата доживео бродолом на обалама Дубровника.

ВЕЋНИЦА У ШИБЕНИКУ — У граду најбоље и највеће далмагинске школе кипара и клесара, Шибенику, поред катедрале која се сматра најлепшом дуж Јадрана, налазе се још многи изванредни примерци старе архитектуре. Таква је и ренесансна већница, изграђена половином 16. столећа, а обновљена тек недавно.

ТОСКАНАЦ У ТРОГИРУ — Читав град Трогир је ризница уметности, а данашњи његов изглед исти је као у 15. веку. У време када су се племићи надметали ко ће живети лепше и луксузније, Кориолан Ђипико позива великог уметника и мајстора Николу Фирентинца који је читав живот провео радећи по далмагинским градовима. Тако је он и Трогиру удахнуо ренесансни дух своје родне Тоскане, који је видљив на сваком кораку, на катедрали, али и бројним стамбеним зградама. Нарочито су леви његови рељефи.

ОД СУДНИЦЕ ДО ХОТЕЛА — Када је светски путник Енглеz Велер 1689. године посетио Хвар, записао је да „у њему има више лепих зграда, од којих се посебно истиче „градска кућа“. Ова заиста изузетна грађевина налази се у дну хварске луке, а и њу је пројектовао Микеле Самикели. Када су 1571. године Турци потпуно уништили Хвар, изгорела је, али је крајем 16. века обновљена, да би још два столећа служила као кнежев двор. Тада је постала судница, а 1903. године преуређена је у хотел. За време рата, децембра 1943. године, у њој је одржан Конгрес културних радника Далмације.

ПАЛАТА ПОРОДИЦЕ ПИМА — Од давнина средиште Боке, Котор је био и остао њена највећа градитељска целина. Подигнут испод стене високе попут бедема, у дну залива, то је град медитерански уских улица које се неочекивано ломе откривајући дивне, мале тргове као што је овај испред палате породице Пима, изграђене у касноренесансном стилу у 17. веку.

УСПЕЛА КОПИЈА — Страшан земљотрес срушио је 1667. године Дубровник до темеља, тако да је у њему остало мало споменика ренесансне архитектуре. Један такав је мали, једноставна али складна црква Светог Спаса која се налази на почетку Страдуна. Њен градитељ, Корчулањин Петар Андријић поновио је у малом прочељу чувене шибенске катедрале које је изградио Никола Фирентинац.

ПРИЧА ИЗ ЖИВОТА

Беспомоћно је гледао у отвор изнад своје главе и сваког часа очекивао да гране сунце. А онда, знао је, биће жив закопан

Док је висео над тамним гротлом, Џорџ Сејмор је грчевито стезао металне шишке и трудио се да не изгуби присебност. На тренутке затварао је очи, надао се да ће тако усети да екупи снагу и смисли како да се спасе. А добро је знао да ће за највише пет минута морати да отпусти шаке и да се стровали доле, на тоне угља.

Грч у десној шапи постојао је све јачи, рамена су га болела, мишићи били страшно затегнути, као да ће сваког тренутка пући... Али, бол у прстима био је најужаснији: безуспешно је покушавао да јаче стисне метал који се влажио испод његових шака.

Изненада, све то учинило му се нестварно. Ето, сада, тамо преко Ламанша тутњи рат, људи гину на фронтovima од пушчаних зрна, делова граната, у бункерима... А он ће да сконча овде, далеко од бојишта.

ПОГРЕШАН КОРАК

Тог фебруарског јутра 1941. године у луци Сандерленд, на северу Велике Британије, заробљена је немачка подморница чија је посада покушала да у луци постави мине. Иако је било најстроже забрањено, за младе савезничке војнике то је био разлог да исто вече оду у оближњу крчму и уз пиво прославе успех.

Џорџ до тада никада није пио алкохол, па га је већ прва чаша ошамутила. Пазећи да га остали не примете искрао се из крчме и несигурним кораком пошао према свом броду.

Цела лука била је замрачена, а те вечери није било ни месечине, па се Џорџ непрестано спотицао о конопце на доку, о некакву бурад и сандуке. Заносећи се у ходу, после двадесетак минута успео је да стигне до великог теретног брода којим су, два пута недељно из Сандерленда до луке Ханстантон, у заливу Вош, превозили угљ.

Посрћући, испео се уз металне степенике, а онда кроз мрак по-

У ЦРНОЈ ПОПЛАВИ

шао палубом уз ограду према прамцу. Одлучио је да пре него што оде у своју кабину попуши цигарету. Изненада се спотакао о неки чврст предмет: биле су то гвоздене мердевине постављене преко отвора, широког 5 метара, кроз који се с дока у унутрашњост брода утоварао угљ.

Џорџ је осетио како му страх струји кроз тело, ако направи погрешан корак, полетеће доле, у мрачно гротло. Учинило му се да је боље да пође преко мердевина, које су служиле као мост над отвором, него да га тако у мраку заобилази.

Чућуо је, рукама напипао ивице мердевина а онда четвороношке почео да пузи. И управо када је дошао до средине, осетио је мучнину у стомаку, морао је да застане и да јаче удахне ваздух.

Подигао је главу, мало је забацио уназад и... изгубио равнотежу. Прво се искриво на једну страну, само тренутак остао је у том положају, а онда полетео у унутрашњост брода. Ипак, успео је да се ухвати за једну пречку на мердевинама.

НЕМА ШТА ДА ОЧЕКУЈЕ

Покушао је да се некако успенгра, али није успео. Само је осетио још страшнији бол у прстима, није више могао да издржи. Отпустио је шаке и полетео у мрак.

Када је треснуо на гомилу угља, прво што је осетио није био бол већ — густа прашина која му је улетеља у уста, у плућа, ситни ко-

марићи угља, као иглице, забацили су му се у очи. Покушао је да се покрене, а онда, зачуо је неко крикање, постајало је све јаче и јаче... Око 10 тона угља почело је да се покреће. За који тренутак биће жив закопан. Као вода која све више надлази, црне прудве коменале су се око њега и све више га затрпавале. А када му је та чврста хладна и црна поплава дошла до браде, одједном је престала да се таласа и надлази. То га није умирило, добро је знао да не сме да се покрене јер ма како опрезно извлачио руке или ноге, сваког тренутка могао је да изазове позивно одроњавање.

Подигао је очи према отвору који је зјапачио десетак метара изнад

његове главе. Одатле није имао шта да очекује јер сви његови другови још су у крчми или мирно спавају у својим кабинама. И тада му сину мисао, језа попут струје прође кроз његово тело: с првим зрацима зоре почеће утовар, велики багер с дока сручиће у унутрашњост брода нове тоне угља. И нико га тада неће приметити у тмини овог гроба.

Ни сам није знао колико је провео тако укочен, тело му је брицело од притиска угља, обамро је. А када је поново подигао поглед према отвору, у њему је блистало — сунце. Крај је био близу. Хтео је да виче, да урла и очајава, али само је тупо крицање излазило из његових груди. Нека сенка тада се наднесе над отвор, сигурно је то капика багера, помисли, сада ће се угљ срушити на њега.

Џорџ Сејмор се пробудио у болници, дуго му је требало да се присети шта се десило. А онда му је лекар објаснио да се један од његових другова, пре него што је почео утовар, случајно наднео над отвор. Учинило му се да је зачуо неко стењање па је обавестио људе на доку за зауставе багер. Дуго је ослушкивао, а када је опет зачуо стењање, знао је да се доле налази — човек.

Иако је од тада прошло 35 година, Џорџ Сејмор, који је данас полицајац у једном лондонском кварту, често се присети тог страш ног догађаја.

Б. Ј.

ЗАЧУЋЕНИ АРИСТОТЕЛ

Неканав брбљивац говорио је неколико сати непрестано у Аристотеловом присуству. Кад је завршио, обратио се филозофу:

— Не чудиш ли се мојој речитости?

— Једном се само чудим — одговори Аристотел — што те слушамо, кад имамо ноге да побегнемо!

СПАРТАНЦИ

Спартанском краљу Агесилају дође једног дана немолицина његових војника, сви у ранама, нао би му доназали да нису покушали да побегну пред непријатељем. Краљ их погледа и рече:

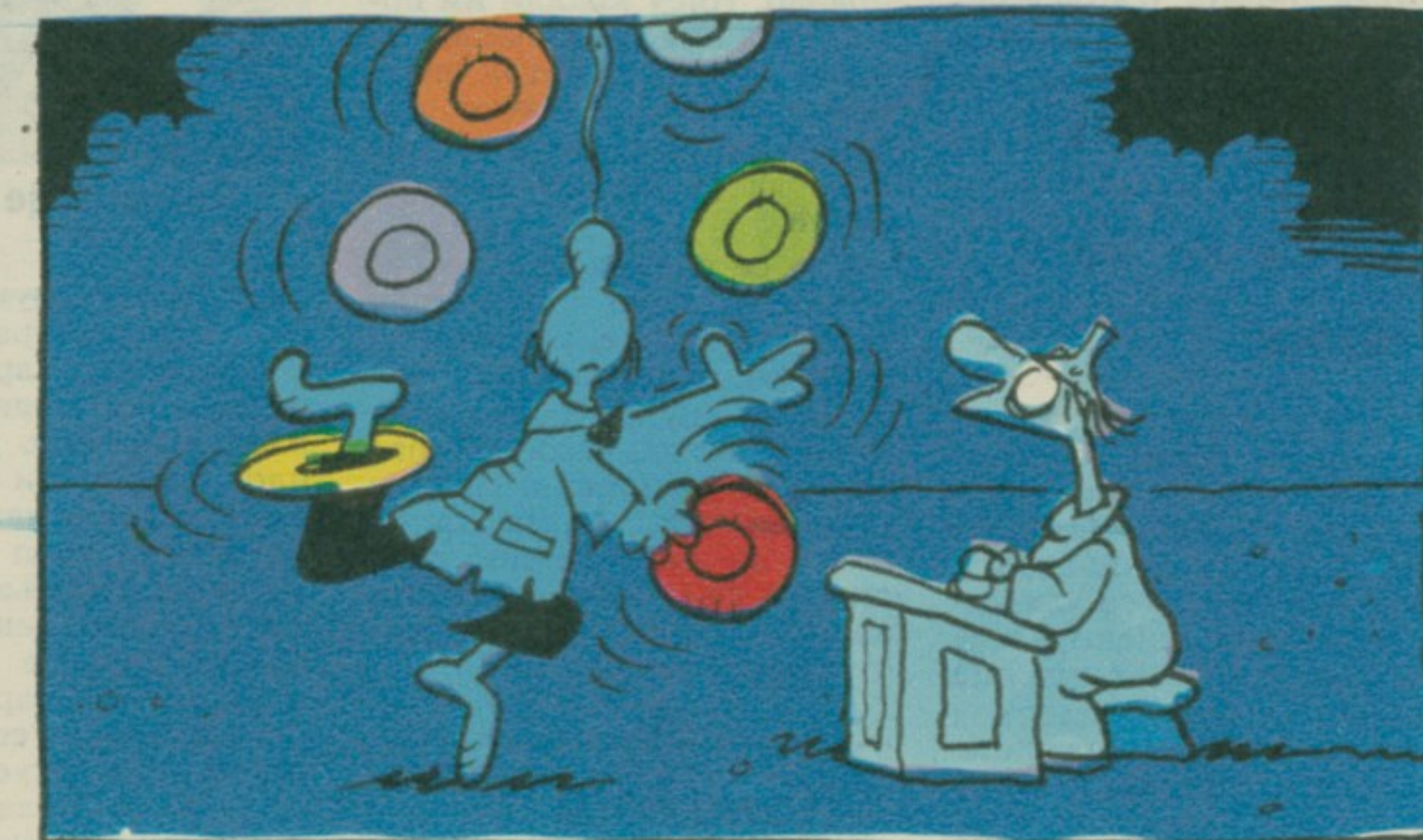
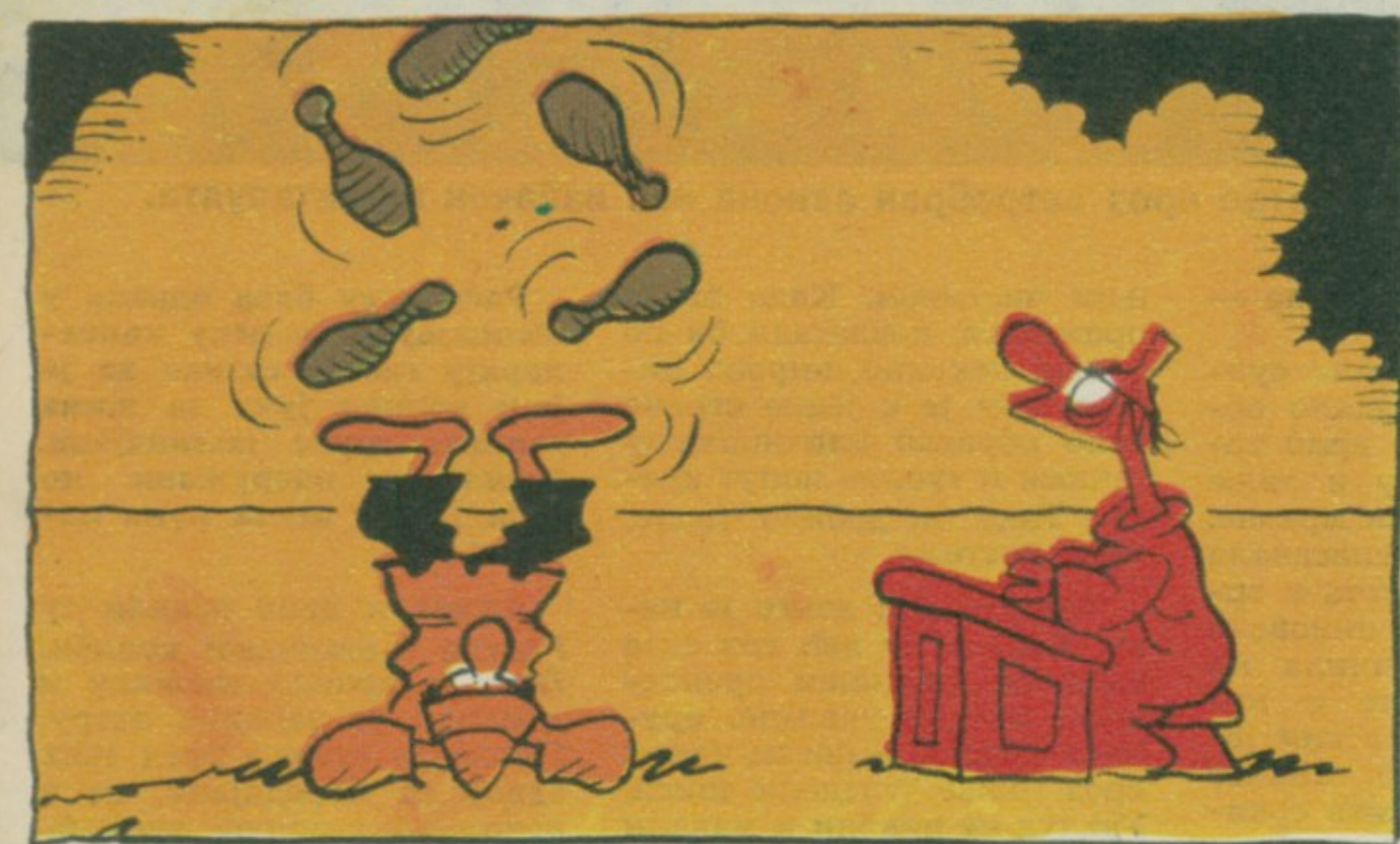
— Ипак бих више волео да су моји војници они који су вас тано удесили!

DIK
BROWNE

ХОТАР СТРАШНИ

У СЕНИ УГАШЕНОГ ВЖИКАНА

За њима је, пут Нгоронгороа, кренула група полицајаца наоружана до зуба, а они су од оружја имали само — перорез.

Једног августовског јутра прошле године, тек што је свануло, мали шестоседи авион отказао је послушност над џунглом северне Танзаније и потонуо у густу шуму. Нико га није видео, нико чуо. Дрвеће се затворило за њим заверенички, без трага.

Једномоторни „бичкрафт сијера 2000“ био је на обронак угашеног вулкана Нгоронгоро, широког 16 километара и дубоког 600 метара — огромног природног складишта хиљада дивљих животиња. Претећи зелени лавиринт тишином је дочекао четворицу путника: деветнаестогодишњег pilota Навида Расула, тридесет четворогодишњег лондонског трговца иранског порекла Ахмеда Почија, његовог четворогодишњег сина Бена и шестогодишњег нећака Доминика.

Даље се не може

Ахмед се убрзо освестио осетивши како га Расул извлачи из кабине. Истовремено, Доминик је изагладио Бена. Тек што су се удаљили од авиона одјекнуло је неколико тихих експлозија и авион је нестало као под ударцем чаробног штапића. Три вреће пртљага пале су неоситећене пред њихове ноге.

Показало се да су добро пропали. Бен је имао на ножном чланку дубоку посекотину спржену усјајним металом тупа који је закачио излазачи; његовом оцу висило је са чела парче одране коже. Доминику није недостајала ни длака с главе иако је избачен из авиона као из катапулта. Навид, такође неповређен, искористио је бензин који је капао из резервоара у крилима да оцу и сину очисти ране пре превезања.

Од спасеног пртљага две вреће припадале су Расулу и њима је било ципела и одеће. У трећој, дечијој, налазило се, поред играчака, и неколико ствари које је Ахмед ужурбано допаковао

пред пут: кутија таблета против маларије, залихе хиџенске газе и велики пикет жвакаће гуме — једино што су засад имали да ставе у уста. Током наредних дана жвакаћа гума показала се као најдрагоценија.

Расул је знао да се налазе око девет километара југозападно од првобитног циља, Нгоронгороа, и да треба ићи узбрдо, на север, да би се пронашла стаза која води до ивице кратера. Одлучили су да тако учине, али не више из природњачке радозналости; горе, на чистини, могли су да се надају да ће бити примећени из ваздуха.

Ахмед је био малодушан, али Расул није дизао руке. Предложио је да промене правац. Нису ходали ни пола сата кад наиђоше за шуму три и по метра високих бамбуса. Дугачко лишће било је тако испреплетено да је пролаз био немогућ.

Уто се и сиркло.

Читаве ноћи цвекотали су од хладноће, не знајући како би помогли себи. Чак и да су изашли побице да запале ватру, влажно дрво не би се разгорело. Падина је била тако стрма да су могли да леже једино одупирући се ногама о бамбусе како не би склизнули. Нису склопили ока.

Концерт жиבוџињских иласова

У зору их је сачекало ново изненађење: спустила се магла, тако густа да више није било говора о некој оријентацији.

За идућа два дана описали су цун круг. Тек тада реших да одустану од даљег тражења кратера и, уместо тога, одлучили да крену низбрдо држећи се тока једне речице.

Деца су јуначки трпела све недаће. Нису се ни нашта жалила осим понекад, на глад; а онда би сама стала да се убеђују како ће већ изићи на неки

Доминик је пролетео кроз ветробран авиона нао избачен из катапулта.

друм, а тај друм водиће — право у ресторан!

После дуго времена сунце је најзад савладао облаке и постало је врло топло. Али, ноћи су и даље биле хладне, чак и мразне. Жвакаћа гума спасавала их је од сушења уста и грла, а лишће неке циновске биљке која је личила на мешавину шпартле и купуса показало се сасвим јестиво, чак укусно. Сваког су јутра по пола сата сркали слатку течност из бамбусовог корења кроз шупље трске и лизали росу са лишћа.

Дивљих животиња било је у изобилју, али је изгледало да им нису занимљиви. А ноћу би одједном почео концерт свих могућих шумава и животињских гласова. Звуци су одјекивали и њима су се, у мрклом мраку чинили час далеки, час тик уз њих.

Најслађи оброк у жиבוџу

Прошлаци су били ретки и сваке вечери требало је дуго трагати за најма-

њом чистином. Када би је пронашли, наслагали би по земљи некакво широко лишће које је с једне стране било обрасло длачицама дугачким и густим попут крзна. Тако би добили топле, меке постеле.

Четврти дан донео је наду. Ходали су већ три сата када су, средином преподнева, зачули удаљено брујање мотора, а потом намах кроз грање угледали авион. Узалуд су викали и махали кошуљама, покушавајући да привуку пажњу. Ипак, ланкуло им је: још трагају за њима, нису их прогласили мртвим.

За идућа два дана хода џунгла се знатно проредила, а седмога дана угледали су у даљини неке златасте мрље; била су то кукурузна поља.

Најзад, пред њиховим очима указао се најлепши приказ на свету: неколико колиба сламнатог крова — такозваних шамбаса. Однекуд су допирали гласови сељака.

Идући ка колибама наишли су на једног старог црнца.

— Помоћ! — рекао је Расул на сваки језику.

Расула су брзо одвели у оближњу шумарску канцеларију где је сазнао да је још колико јуче за њима трагала група полицајаца. Пошли су наоружани до зуба јер је шума пуна лавова!

Ахмед и деца чекали су Расула у старчевој колиби. Вече је донело свежину и домаћин је запалио ватру. Потом је ставио пред њих зделу са парадајзом, со и неколико клипова тек убраног кукуруза. Био је то најлепши оброк у њиховом животу. Б. Д.

Ако оптужени крив или слободан човек и пред судом пориче да је крив, а у прошлости је већ био осуђиван због крађе, увреде или кривоклетства, биће, исто као кмет, подвргнут провери помоћу усклађеног твонџа или камена.

Овако се делила правда у Француској у средњем веку, и не само тамо: и у другим европским земљама се на сличан нечовечан и окрутан начин проверавало да ли неко говори истину или лаже.

Колико је такав начин био поуздан, није тешко закључити, тек, оптужени је голем руком морао да ухвати комад усклађеног твонџа или камена потопљен у лонац са кључалом водом. Потом би му руку увио у завоје и тако оставили неколико дана. Ако после тога ране изгледају као да ће зарастати сматрало се да је поворио истину. Али, ако се „дају на зло“, онда је то био доказ да је крив „нечиста“ и оптужени је проглашаван кривим и кажњаван.

Постојала су и много суровија средства да оптужени „проговори“; у измишљању справа и начина за мучење људи су показали невероватну маштовитост!

ОГУГЛАЛИ НА КРИКЕ

Како су векови одица, суровост у поступку истеривања правде није опадала, али се све више наметала потреба да се поштује неки редослед. Први је то у писменом облику у Француској увео Луј XII. Он је одредио да процесу мора да присуствује записничар, прописавши начине и врсте средстава за мучење као и дужину њихове примене према тежини престапа. Увео је и правило да се следећег дана поступак мора поновити на другом месту како би се проверила истрајност жртве ако ова пориче!

Ево како је, према сачуваним записницима и пртежима из тог времена, изгледао један такав процес.

У сивој и мрачној про-

КРИВИ ПУТЕВИ ДО ПРАВДЕ

Четири коња за кажњеника

Готово у сваком француском средњовековном граду оптужени и осуђени мучени су на другачији начин: у Дијепу су попили прсте, у Нанту пенли табане, а у Тулузу попили коњу...

сторији у којој се светлост једва пробија кроз мало задрљано стакло, све као да је замишљено да што боље угуши раздируће крике од бола: зидови су дебел, камени, без много отпора. Прибор је на свом месту. Ту су вода, огњиште, разна клешта, ужад, менгеле, укратко, све што треба да се налази у сали за инквизицију.

Приликом процеса, овде ће се окупити група увишених учених људи у црним одорама.

То су судије озбиљних и строгих лица.

Пре него што саслушање почне, мучитељ и његови помоћници, сви одевени у тамну одећу, прегледају да ли су инструменти исправни. Када је све спремно за почетак, уводе жртву коју су пре тога лекари пажљиво прегледали и изrekli своје мишљење о томе да ли је њено здравствено стање погодно за саслушавање.

Пред сам процес жртва мора да буде сасвим избријана и обучена у кратку кошуљу како би сви удови њеног тела били изложени дејству инструмената који ће по њима изазвати бол.

ОКО ЗА ОКО...

Ретко су се ова средства за мучење употребљавала на истом месту. Сваки град имао је, могло би се рећи, своју „специјал-

ност“. Тако се у озлоглашеном париском Шатлеу користило истезање жртава, затим такозвана „шпанска чизма“, врста менгела којима су се стезали удови док кости не

за зуб“. Наравно, када је могао да се примени. А за ситније прекршаје постојале су „благе“ казне, као што је било бичевање или срамни стуб.

Гомила света здрадо је

нијих казни. Да ли из радозналости или других побуда немогуће је утврдити, тек, ови криви приори привлачили су увек огромне масе света.

Вече уочи извршења казни постављало се губилице, обично усред неког парка, на месту где има довољно простора да коњи потрче. У заказани час приводио се кажњеник одевен само у кошуљу и постављао на дрвено постоље и то на леђа. Тело му је добро причвршћивано за постоље, а руке и ноге везане за четири коња.

Списак начина за мучење и кажњавање много је дужи од овог. Користила се, на пример, ломача, која је била „резервисана“ углавном за „вештице“ и јеретике. На ломачи су завршили Јан Хус, Бродано Вруно, Јованка Орлеанка и многи други...

Узалуд су се напредни духови борили да се су-

би почеле да се ломе, на наливање водом... у Дије-пу су се ломили прсти, у Нанту пенли табане, у Тулузу попили коња...

За оне чија је кривица била утврђена, казне нису биле ништа мање страшне. И у средњем веку важио је прастари закон талиона „око за око, зуб

уживала посматрајући како воде кажњеника чије су руке биле везане спреда, како га пењу на уздигнуто постоље и везују за стуб где ће провести онолико сати колико је, према тежини прекршаја, одређено пресудом. У Паризу је постојало нарочито постоље за срамни стуб које се кретало, тако да се лице кажњеника може видети са свих страна. Светиња је на осуђеника бацала камење и плувала га.

Ако срамни стуб не изазива никакав телесни бол па је зато резервисан за ситне преступнике, за оне крупне, осуђене на највећу казну, постојао је један заиста ужасан начин да умру: черечење.

И оно се обављало јавно. Невероватно је, али истинито, да су људи у та времена радо присуствовали извршењу најстраш-

ност укине. Почев од Раблеа, Монтенја, Ла Брџера, на све до Волтера, ванили су њихови гласови и пера за мало више хуманости, али тек крајем 18. века Луј XVI је укинуо „инквизицију“ — измишљено прилика мучења. Био је то корак ка модерној судској правди.

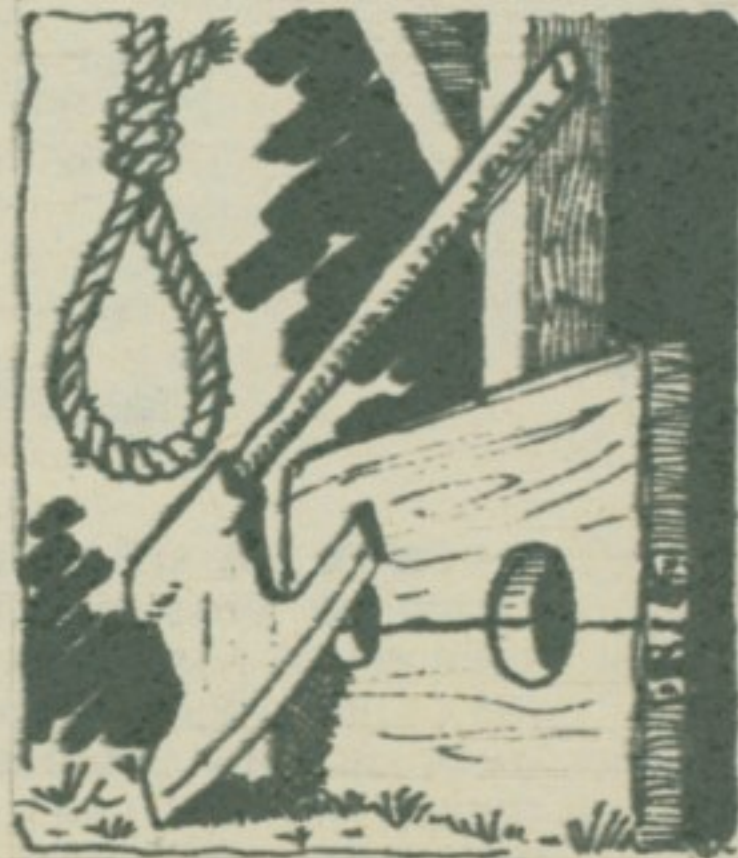
М. К.

Трагом стихова

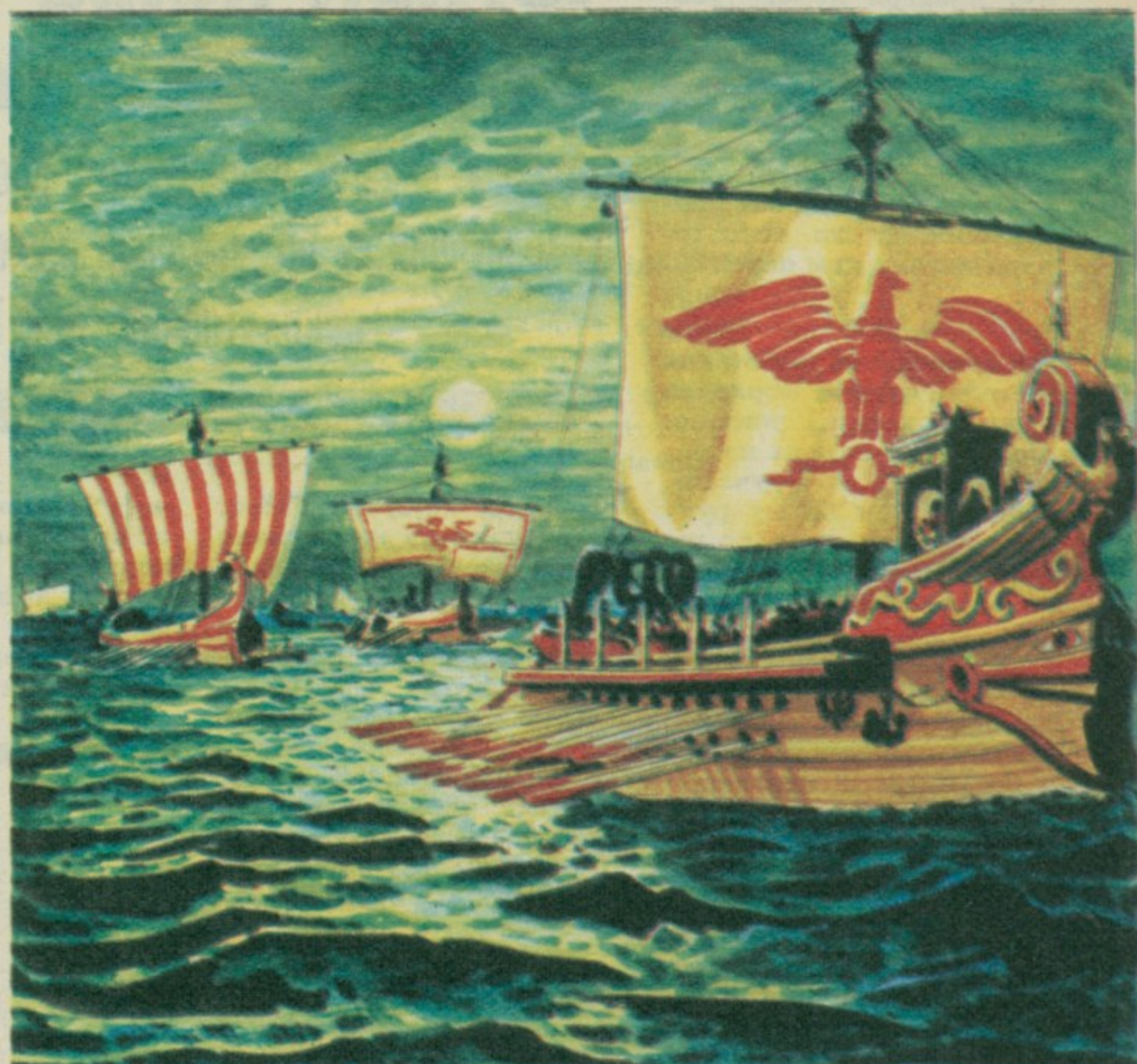
Како што је познато, немачки археолог Хајрих Шлиман прославио се тиме што је открио древно Троју ослањајући се не-кључно на Хомерову „Илијаду“.

Истим тим путем одлучили су да крену и индијски научници. Упоредили су разне чињенице из познате епике „Рамајана“ (7. век пре наше ере), у првом реду имена насеља, река и пла-

нина, археолози су дошли до закључка да географска имена могу да им постану кључ за избор места на којима треба вршити ископавања. Тако је израђен дугорочни план за археолошка истраживања која ће се углавном вршити у провинцији Утар Прадеш где су се збили главни догађаји из епике. Индијски археолози се из-дају да ће открити град који ће испричати о самониклој култури древне Индије у време када се у Европи почела развијати култура Крита и Микене.

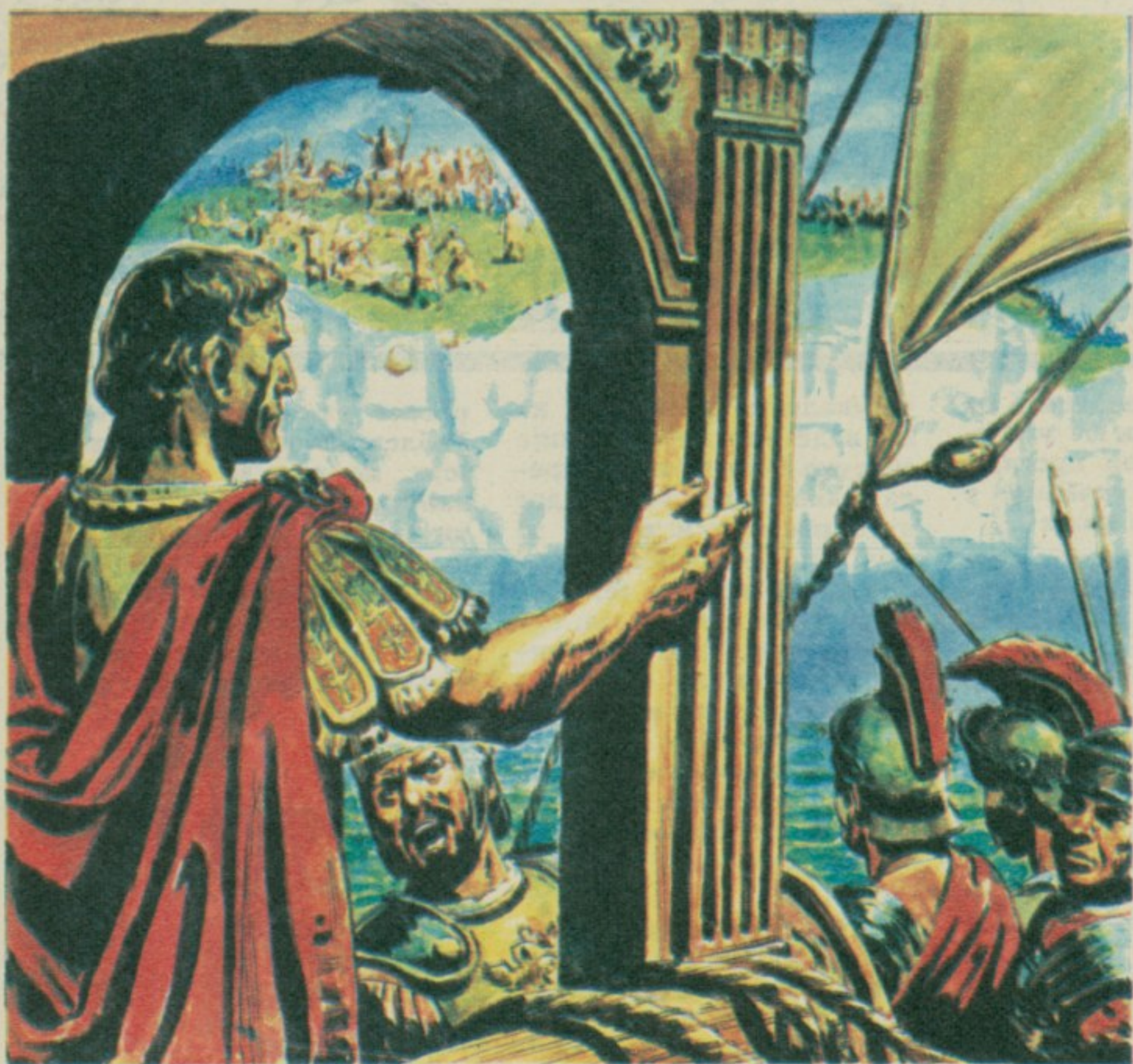

1 БРИТЕ ТРЕБА КАЗНИТИ — Пошто је освојио Галију, чувени римски војсковођа Гај Јулије Цезар (102—44. пре н.е.) желео је по сваку цену да освоји острво Британију и покори његове становнике Брите који су често прелазили Канал да би се борили на страни Гала. Треба их казнити, решио је Цезар, и почео да врши припреме за прелазак преко Ламанша. Уопште није сумњао у исход тог похода: храбар ратник и добар тактичар навикао је да из сваке борбе излази као победник.

2 НА ЧЕЛУ 80 БРОДОВА — Самоуверен али ипак опрезан, Цезар је одлучио да у напад крене са две легије, а за то му је било потребно око 80 бродова. Припреме за прелазак преко Канала трајале су само неколико дана јер су римски војници већ имали довољно искустава стечених у сличним походима. Требало је још сачекати повољан ветар. Најзад, једне ведре ноћи крајем лета 55. године пре н.е. Цезар је дао знак заповедницима бродова да се отисну од обале и заплоче ка непознатој земљи ратоборних Брита.

3 ЗАСЕДЕ НА ОБАЛИ — Дан је већ увелико био освојио кад се група од неколико најбржих Цезарових бродова приближила стеновитој обали Британије. Римског војсковођу је ту дочекало непријатно изненађење: обала је већ била начичкана дутокосим и добро наоружаним ратницима! Цезару није преостало ништа друго него да сачека остатак своје флоте и покуша да се искрца на другом месту. Прошло је већ подне кад су се у даљини појавила прва једра римских бродова.

4 НЕУСПЕЛО ИСКРЦАВАЊЕ — Приставши уз ниску, песковиту обалу, десетак километара од места где су га Брите чекали у заседи, Цезар је дао знак за искрцавање. И тек што су први легионари почели да искачу из бродова у плићак, из оближње шуме појавили су се коњаници и засули их кишом стрела и копаља. Међу Римљанима је настала пометња. Спутани тешким оклопима, у води до појаса, они не само што нису били у стању да узврате напад већ нису могли ни да се бране.

А ХРАБРЕ!

5 **ЛЕГИОНАРИ ОТКАЗУЈУ ПОСЛУШНОСТ** — Навикнути да се боре само на чврстом тлу, остали легионари нису показали нимало воље да прихвате борбу на пешчаној обали. Више су вољели да остану у сигурности својих бродова. Видећи да му прети опасност да изгуби битку, Цезар је наредио да се лаки бродови примакну што је могуће више обали и одатле заспу непријатеља стрелама и копљима. Као што се и надао, овај жестоки контранапад зауставио је Брите.

7 **У ОДБРАНУ ЧАСТИ** — Скочивши у воду, барјактар 10. римске легије повикао је што га грло носи: „Предаћу заставу непријатељу, на њу имају право само храбри!“ Ове речи имале су магично дејство на легионаре. Вратиле су им самопоуздање и жељу да се боре јер губљење заставе било је за њих питање части, а она је за римске војнике била важнија од живота. Уз громке покличе, легионари су се бацили у таласе, чврсто решени да победе.

6 **НЕИСКОРИШЋЕНО ПРЕИМУЋСТВО** — Био је то тренутак који су легионари могли да искористе и искрцају се на обалу. Међутим, ни један једини човек није се покренуо. Римљани су се плашили да би Брити, док се они искрцавају, морли да реорганизују своје редове, крену у напад и наметну им борбу на пешчаној обали. Цезар је већ био спреман да се помири с неуспехом кад се догодило нешто неочекивано.

8 **ЦЕЗАР СЕ ПОВЛАЧИ** — Борба је била тешка и напорна, тим више што се одвијала на пешчаном тлу на које римски војници нису наикли. Па ипак, успели су да победе Брите. А онда је Цезар донео неочекивану одлуку: решио је да напусти острво! Због чега је то учинио историчари ни до данас нису успели да разјасне. Годину дана касније још једном је прешао Канал, али ни овога пута није успео претворити Британију у колонију. То ће моћном Риму поћи за руком тек 97 година касније.

КОЛИКО ЈЕ СТАРА АМФИТРИТА?

Са столића у маестровом атељеу посматрао нас је мајушки, бронзани Јупитер, висок двадесет и пет сантиметара, својим сјајним очицама од инкрустираног сребра, „одевен“ у дивну, плавичастозелену патину.

— Како се усуђујете да посумњате у његову аутентичност? — чудило се и помало љутио шездесетогодишњи уметник.

Остао сам непоколебљив:

— Тај Јупитер нема више од двадесетак година. Тако, уосталом, мисли вештак бруклинског музеја. Човек коме сте га продали умро је прошле године и мене је послала његова породица да са вама средим ту ствар. Вратите ми новац, а ви с њим радите шта хоћете!

Уметник одједном пребледе, сави се и једва промуца славим гласом: — Зло ми је, опростите...

ЗНОЈ УНИШТАВА ПАТИНУ!

Помислио сам да је то од узбуђења, можда је имао слабо срце. Брзо сам из џепа извадио кутију таблета за смиривање и наточио

воде у чашу коју сам спазио на столу. Пружио сам му лек. Сада су му са чеља капале праве грашке зноја, а очи као да су му упале у дупље. Тешко је дисао. Ипак, како није био навикнут на лекове, моје таблете брзо су деловале и

за десетак минута му је било боље.

Усправио се, примакао своју столицу бронзаном Јупитеру и неко време га посматрао сасвим изблиза, као филателист ретку марку. Тада рече:

— У реду! Признајем да ми овај Јупитер није баш

савршен, коса му је равна, али, радио сам га давно, пре тридесет година. Ех... Ни Американцима се више не може подметнути... Али, уместо да вратим новац, што би значило да признајем грешку, поклониху вам за њега нешто друго!

Устао је и, држећи се руком за леђа и мрмљајући како га тишти лумбаго, одгегао у суседну собу. Убрзо се вратио са другом бронзаном статуетом. Посегао сам да је прихватим, али он је трже!

— Не! Зној уништава патину. Ово је аутентична Амфитрита из 2. века.

Пружио ми је комад сомота којим сам могао да прихватим збиља изванредно извајану богињу. Сваки детаљ на њој био је право уживање за око, толико је надахнуто и уметнички била обликована. Док сам ја задивљено посматрао, старац се задовољно смешио.

ТАЈНА ЈЕ У ЖИГУ

— Шта велите? Зар није прекрасна? — био је нестрпљив да и речима потврдим своје дивљење.

Одговорио сам му да је изванредни и, мало оклевајући, упитао да ли је заиста из 2. века. Он поче да шета из једног у други угао малог атељеа, као да помно размишља. Одједном се заустави наред просторије и, погледавши ме право у очи, одсече:

— Нећете ме одати? Ово је личило више на

Француски академик Морис Ремс написао је књигу о необичним и занимљивим судбинама појединих уметничких дела. Ево једне истините приче која се граничи с невероватним.

заповест него на питање и он настави, не чекајући мој одговор:

— Погледајте добро испод њене леве ушке, шта видите?

Напрегао сам се да разваберем шта би могао бити сићушан, готово неприметан зарез. Личио ми је на око и то сам му рекао.

— То је мој жиг! — узвикнуо је.

Сада је следило необично објашњење: од 1960. године овај уметник је тим жигом означавао своја дела од којих се тридесетак налазе у најчувенијим светским музејима као ретки примерци античке уметности! Жиг је стављао увек на друго место и збиља га је било тешко открити. Личио ми је на чудака кад је завршио:

— Замислите, кад открију, можда тек после неколико векова, окце на неком делу за које се мисли да је, рецимо, из доба Цезара. Тада ћу ја постати славан. Мени не треба новац, немам никог на свету, али радујем се што знам да ће моји фалсификати вредети злата... Као данас Модернови, мог славног претходника из ренесансе!

Опростили смо се као пријатељи и ја сам отпутовао с Амфитритом у коферу, брижљиво умотаном у сомот.

Прошло је неколико година од тада и, кад сам се поново нашао у Риму, отишао сам да га посетим. Али, на месту где се налазио његов атеље сада је радионица за поправку телевизиора: старац није више био међу живима. Нисам одао његову тајну — разуме се, жиг који ми је показао није био у облику ока, него друге шаре коју нећу открити. Али, признајем: кад год прошетам Лувром, не пропустим прилику да се поново дивим неким од његових заиста дивних статуета које се овде чувају као старине од непроцењиве вредности.

М. К.

ПРВА СКУПШТИНА ПОД КРОВОМ

Све народне скупштине под Карађорђевићем и Милошем одржаване су под ведрим небом. Остало је, на пример, забележено да је Петровска скупштина, одржана 12. јула 1848. године, била „... на рудини под врбама...“ у непосредној близини тадашњег Округног суда. Прва скупштина, која је одржана под кровом, позната под називом Светоандрејска, састала се у децембру 1858. године у згради Велике пиваре, која се налазила на углу Балканске и некадашње Босанске улице. Једина скупштина која је после ове одржана на отвореном простору била је она из 1868. године, која је прогласила Милана Обреновића за наследника убијеног кнеза Михаила и на којој је изабрано Намесништво малолетном Милану. Али, за њу је

био направљен вењак, тако да се не може рећи да је била под ведрим небом у пуном смислу те речи.

СНАГА ПРАЗНИНЕ

Вакуум (од лат. vacuum — празан простор) је простор у којем влада притисак знатно нижи од атмосферског притиска. Његова снага може бити врло велика. Познати су, на пример, случајеви да приликом разбијања прозора авиона на великим висинама,

многи непричвршћени предмети излете — узрок је усисна моћ, привлачна сила, јер притисак на великим висинама је далеко нижи од атмосферског.

Немачки физичар Ото фон Гирике желећи да демонстрира привлачну снагу празног простора начинио је једну већу шупљу лопту од бакра која је била састављена из два једнака дела, полулопте. Када је саставио полулопте, спољашњи ваздух није могао да продре у унутрашњост, нити је онај који је унутра могао да избије напоље. Лопта се без тешкоћа раздвојила. Међутим, када је физичар помоћу пумпе исисао ваздух, из њене унутрашњости деловале су силе празног простора. Да би што очигледније показао величину ових сила, физичар је у сваку полулопту упрегнуо по једног снажног коња. Иако су животиње биле врло упорне, силе празног простора биле су јаче.

У КРУГУ ПОРОДИЦЕ: НИЈЕ ЗАБОРАВАН

Из Пераста, 5. децембра 1716. године испловио вашел „Мадона дел Кармине“, велик и брз трговачки брод, с млетачком заставом на највишем јарболу. Иако је због рата између Венеције и Турске млетачким поданицима било забрањено да пристају и тргују у турским лукама, овај једрењак, под заповедништвом капетана Ђуре Бане, ипак је запловио ка Албанији ради набавке робе.

Брзе галије турске морнарице и сурови поступци њених помораца према бродовима с млетачким знамењем нису били једина опасност у водама где се запутио перашки брод. Ратни сукоб две велике силе пружао је изузетну могућност смелим и познатим гусарима из Улциња да нападају, убијају и пљачкају готово све бродове на Јадрану, без страха од последица и одмазде.

Међутим, капетан Ђуро Бане је већ имао искуства у сличним односима и опасностима. Успео је годину дана раније да у Албанији купи и укрца робу и поред претњи турских власти да ће сваког млетачког поморца, буде ли ухваћен у некој албанској луци, без суђења набити на колац.

Са 25 одабраних Пераштана на броду, капетан Бане је, после два олујна дана пловидбе, усидрио вашел код рта Палит, двадесет миља од Драча.

ПОД ТОПОВСКОМ ПАЉБОМ

Неповољни ветар и исувише немирно море нису му дозвољавали да настави пловидбу, па је 8. децембра био присиљен да се склони недалеко од драчке луке.

Ту је капетан Бане затекао брод неког Француза Марсела. Ноћу, да га не би открили Турци и засули топовском паљбом с градских зидина, перашки капетан упутио је Марселу свог вођу палубе да се распита за ситуацију у Драчу и могућност пристајања и трговине у луци.

Неповерљив, искусан и мудар, Бане је усидрио брод даље од луке. Али, опет је наишло вишедневно невреме, тако да су ветар и таласи непрестано потискивали брод према обали. Кад је допловио на пушкомет од луке, Турци су ујутру 14. децембра, без опомене или најаве, испалили на перашки једрењак 24 топовска хица, али су сви промашили. Чим се не време мало стишало, Бане је укотвио брод на сигурном одстојању.

Сутрадан су перашки поморци евидели како је у драчку луку упловила једна тартана, брз ратни једрењак, с берберском заставом на катарци. А Бербери

НЕПОЗНАТИ ПОДВИЗИ НАШИХ ПОМОРАЦА

ПОБЕДИТИ ИЛИ УМРЕТИ!

ОХОЛИ, САМОУВЕРЕНИ И ПО ЗЛУ ЧУВЕНИ ГУСАРСКИ ЗАПОВЕДНИК ХАСАН РАДОСЛИ ПОСЛАО ЈЕ 170 МОРСКИХ РАЗБОЈНИКА НА ПЕРАШКИ ЈЕДРЕЊАК УСИДРЕН КОД ДРАЧА. А НА ЊЕГОВОЈ ПАЛУБИ, С ОРУЖЈЕМ У РУКАМА, СПРЕМНО ЈЕ ЧЕКАЛО 25 ИСКУСНИХ И СНАЖНИХ МОРНАРА ИЗ БОКОТОРСКОГ ЗАЛИВА.

су у то време били најозлоглашенији гусари у целом Средоземљу.

Како им невреме није допуштало да стислове, морнари с перашког брода одмах су се дали на припремање за одбрану од гусарског напада: проверавали оружје, постављали дуж целог брода нарочиту ограду од ужади, надгледали барут и ђулад за топове.

Истовремено се и реис Хасан Радосли, заповедник тартане, припремао за напад на „Мадону дел Кар-

ће се 25 Пераштана предати без борбе готово шест пута бројнијем непријатељу.

ЈА ВАС ЖАЛИМ!

У Драчу се у то време налазио и француски конзул Јозеф Иснар, искусан и проверен пријатељ Пераштана. Он је сазнао за зле

порни Иснар се ни тад није предао. Покушао је да речима одврати гусарског заповедника од напада на Пераштане:

— Хасан-реиса, морам Вам изнети своје мишљење ради вашег добра и користи. Пераштани су ратнички народ који се не да тако лако победити како се ви заваравате. Иако је посада њиховог брода много слабија од ваше, јунаштво Пераштана надокнађује број људи који је сачињавају.

Хасан Радосли је гледао

да 12 њихових људи чува млетачку заставу на адмиралском броду. Укратко, ја вас жалим!

Увређен и охол, Хасан Радосли је самоуверено одговорио:

— Немојте мислити, господине конзуле, да сте ме уплашили својим речима. Какве ли лудости веровати да тако мали број људи може да се одупре мојој сили и храбрости мојих момака! Читав запад и исток дрхте при помену мог имена и ви ћете ускоро бити очевидац оног што ће извршити моји људи. Довешћу Пераштане везане, а вас укорити за недолжан говор!

НАГРАДА ЗА КУКАВИЦЕ

Није мировао ни Марсел, Француз сасвим другачији и недостојнији од Јозефа Иснара. Он је пожurio да гусаре подробно обавести о броју људи и наоружању на броду Ђуре Бане, говорећи стално да је то веома лак залог за Хасана Радослија и његове разбојнике.

Реис је дао да се исплету дебела ужади за везивање заробљеника. Својим гусарима је обећао нарочите награде ако се буду држали храбро, а смрт онима који буду кукавице.

Ујутру, 25. децембра, морнари Ђуре Бане угледали су како се на гусарској тартани подижу једра и како се брод Хасана Радослија усмерава ка њима. Брзо су пресеки конопце који би им сметали у борби, окренули брод боком ка гусарима да би могли испалити топове и узети оружје.

Прво су се огласили гусарски топови и пушке. Бане је одговорио паљбом и већ први топовски хитац оштетио је тартану. Окренувши се низ ветар, гусари су, уз заглушујућу вику, кљуном свог брода ударили у перашки једрењак. Са прамца, Драчани су непрестано тукли из пушака, а остали су бацали топовску ђулад, ножеве и мала копља.

ЖИВИ У ПЛАМЕНУ

Ускоро је педесетак одабраних гусара покушало да се пребаци на нападнути брод, али су брзо устукну-

мине“. Овај надмени и смели поморац, прави морски разбојник, заповедао је посадом од 120 Бербера и 50 Драчана којима је на располагању стајало 14 бродских топова и 9 бацача. И сви су сматрали да ће у трен ока освојити брод укотвљен изван луке и да

намере Хасана Радослија и његових гусара, па је покушао да чамцем доплови до капетана Бане и обавести га да му прети опасност. Међутим, Радосли је запретио да ће и конзулу и његовим људима одрубити главе ако се приближе перашком вашелу. Али, у-

конзула с подругљивим осмехом у злим очима.

— Њихово наслеђено гесло је „победити или умрети“ — наставио је конзул Иснар. — Не заборавите, Хасан-реисе, да су јунаштво и понос уздигли Пераштане на највећи степен чести код њихових владара и

ли пред мачевима и срчаном одбраном перашких морнара. Палубу тартане почели су да прекривају лешеве гусара. Међутим, права паника међу њима на стала је кад је посада Ђуре Бане употребила запаљиве боце и распрскавајуће гранате. Полуживи и крвави, са језивим опекотинама, гусари су кроз пламен и густ дим скакали у море. Многи су на палуби свог брода грели живи и умирали у најстрашнијим мукама.

Али, кад је у окршају пушчани куршум погодио у главу капетана Бану и кад је рањено неколико његових људи, на перашком броду остала је да се бори само трећина посаде.

Подреис, заменик гусарског заповедника, побегао је у јеку битке бродским чамцем заједно са шеснаест гусара. И одмах је отишао да се жали француском конзулу, тврдећи да се на перашком броду налази 25, већ преко 250 људи!

Иако је већ било после подне, сама битка није јенавала ни престајала. Гусари су се испели на јарболе и конопце и одозго гађали посаду „Мадоне дел Кармине“. Она је бројчано успором била преполовљена, али се није предавала. Одлучили су да на тартану јуришају запаљивим боцама и мачевима. У првом покушају су одбијени, али је зато при другом, још жешћем налету, на палуби тартане настао прави покољ. Кад су позвани да се предају, гусари су без речи положили оружје и предали брод.

Био је већ сумрак. На броду Хасана Радослија, који је зелен од јада сву битку гледао с градских зидина, стајало је 68 морских разбојника везаних ужама који су сами донели.

Капетан Бане управо тад је умирао.

Палуба тартане била је пурпурна од крви и с ње су перашки морнари бацали у море 86 мртвих гусара.

Вест да је 25 Пераштана у крвавом окршају убедљиво победило 120 берберских гусара чувеног Хасана Радослија и 50 драчких разбојника брзо се пронела јадранским и средоземним лукама. Свуда где би приспела „Мадона дел Кармине“, њена посада поздрављана је са свим почастима које се указују храбрим псморцима. Неколико година после њиховог подвига, Андрија Качић Миошић, познати песник и писац, испевао је песму посвећену двадесет петорици смелих Пераштана на челу с капетаном Ђуром Ваном.

И. Лончар

Авион је летео ниско, тик изнад земље, јер је био тешко оштећен, а требало га је по сваку цену вратити у базу.

Једне ведре јесење ноћи 1942. године водио се необичан окршај над Немачком. „Јункерс 88“ нападао је као осица енглески бомбардер типа „велингтон“. Овај је вештим маневрисањем избегавао нападе и одолевао погоцима али сам није упутио ниједан рафал према непријатељу.

Чинило се да је „велингтон“ уништен јер се спустио веома ниско. Видећи то, немачки пилоти су окренули свој авион и изгубили се у мраку: после једанаест јуриша сматрали су да је бесмислено даље трошити муницију на овај упорни, усамљени авион који се тако изненада појавио на њиховој територији као да тражи окршај. А да су знали какав је био задатак тог енглеског бомбардера сигурно не би напустили попуштене док се добро не увере да су га сасвим дотукли!

НАПАД У ЗОРУ

Посада „велингтона“ коју су сачињавали пилот Полтон, специјални радио-телеграфиста Џордан и његов помоћник Бигор и седам војника, заиста је сама тражила окршај! У томе се и састојао њихов задатак: требало је, изазивајући непријатеља да сазнају каквим се радаром Немци служе и успешно откривају њихове авионе.

Тај нови тип радара Немци су почели да користе крајем лета 1942. године и тако запретили да озбиљно угрозе британску иницијативу у ваздушном рату. Због тога је пред енглеске научнике постављен озбиљан задатак: да пронађу средство којим би успешно ометали радаре. Али, прво је било потребно открити како они раде.

Британска команда одлучила се тада на самоубилачки корак: послаће један авион да се намерно изложи нападу и да том приликом радио-телеграфиста покуша да ухвати сиг-

ЕНГЛЕСКЕ КАМИКАЗЕ

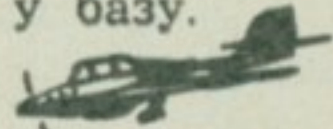
Летео је сада на висини од једва неких сто педесет метара. Било је јасно да још један напад неће издржати.

СРУШИО СЕ!

Чудо или ратна срећа учинили су да се немачки ловац више не појави. Али, опасност тиме није била много смањена, јер тешко оштећени авион могао је свакога часа да се сруши. Рањени Полтон који га је с крајњим напором одржавао у ваздуху, мислио је само једно — стићи у базу. Не зато да би спасао свој и туђе животе, него да би Џордан могао да исприча своје утиске о примљеним сигнаlima. Без тога задатак не би био извршен, јер база није потврдила да је примила оно што су он и Бигори одашили!

Док су летели изнад Холандије, изгледало је још да ће успети. Али када се, преко мутне воде Ламанша, у бледој измаглици раног јутра, већ указала обала Кента, авион је посустао. Почео је да брекће и да губи висину. Ништа се више није могло, „велингтон“ се срушио у море.

Ипак, са обале је на време примећена његова агонија и чамци за спасавање одмах су кренули. Тако је сва посада спасена и пребачена у базу.

Епилог ове мисије добро је познат: енглески научници успели су врло брзо да на основу података које су им прикупили Џордан и Бигори закључе о каквом је радару реч. Средство које су касније користили савезници да би ометали његов рад било је изузетно једноставно, али веома успешно. Требало је само бацити из авиона кишу танких, алуминијумских листића и радар су били потпуно немоћни!

Официр Џордан и наредник Бигори добили су за овај изузетан подвиг висока војна одликовања.

М. К.

нала са непријатељског радара и пошаље у базу податке о њима.

После седамнаест летова који су се завршили без окршаја, кренула је посада капетана Полтона. Ноћ је била мрачна и осим понеког усамљеног трачка светлости ништа се није видело на тлу изнад немачких аеродрома куда су летели. Када је већ изгледало да ће опет све протећи мирно и да ће се вратити необављена посла као толико пута до тада, Џордан објави да је ухватио неке сигнале. Било је 4 сата и 30 минута.

КАКО ИЗДРЖАТИ?

У кабини настаде тренутак напетог ишчекивања који није потрајао дуго, јер су сигнали који су постајали све јачи, да би најзад заглушили све друге звукове на радију, збиља потицали од радара. Готово истовремено кад је Џордан изустео: „Спремите се за напад!“ — појавио се из мрака немачки ловац и посејао први рафал на, очигледно без грешке, пронађену мету.

Убрзо се нападач опет у-

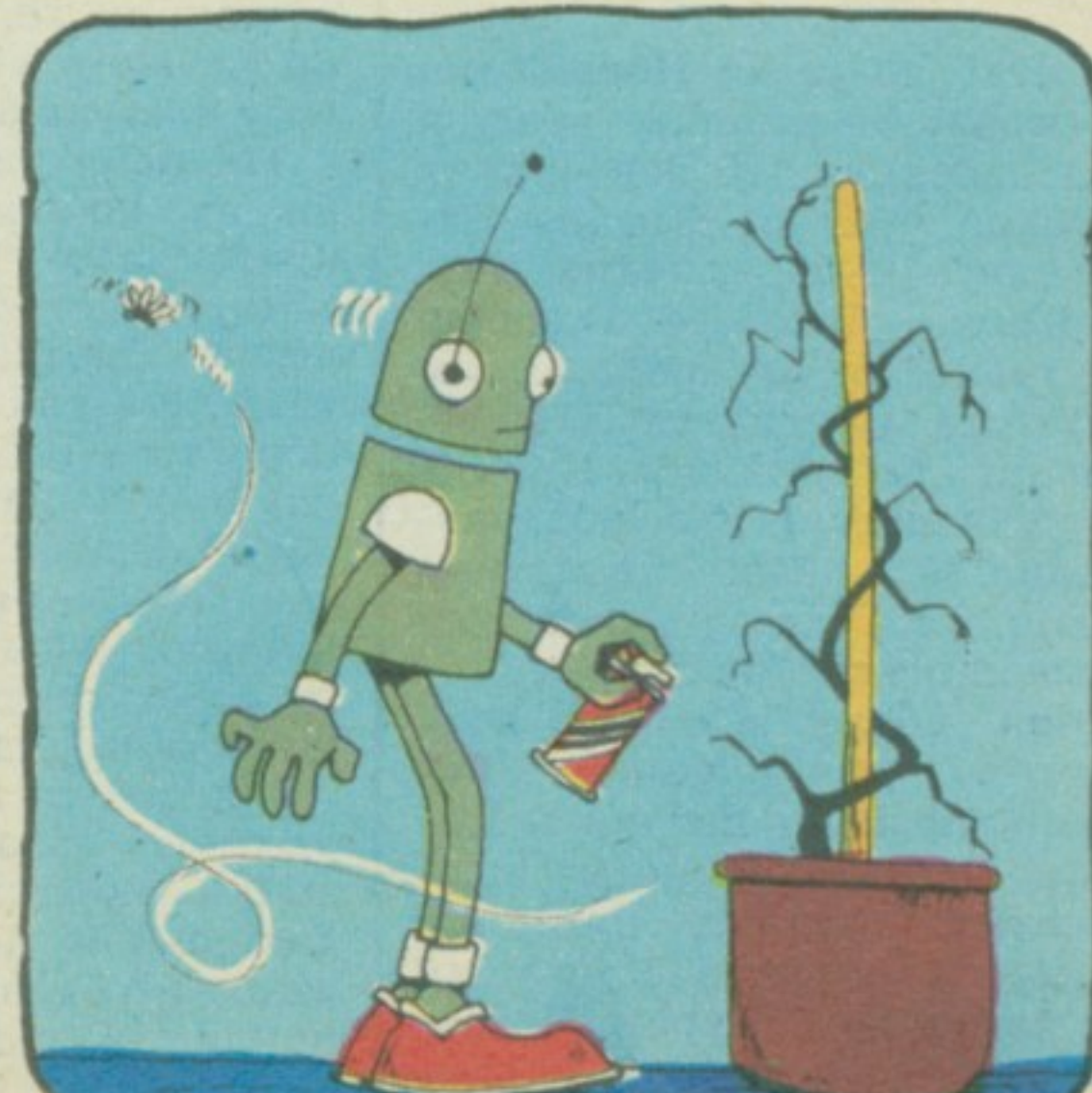
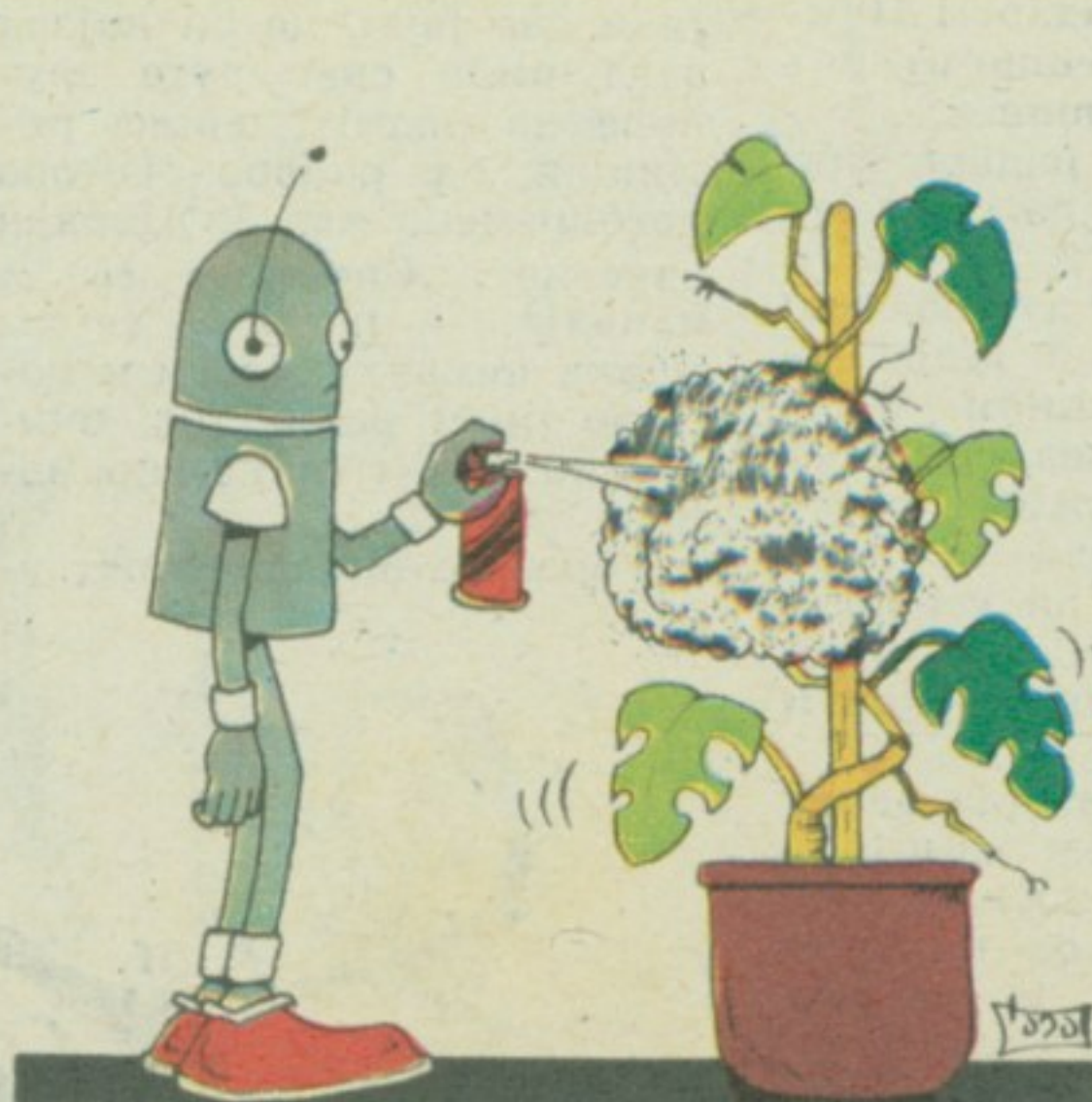
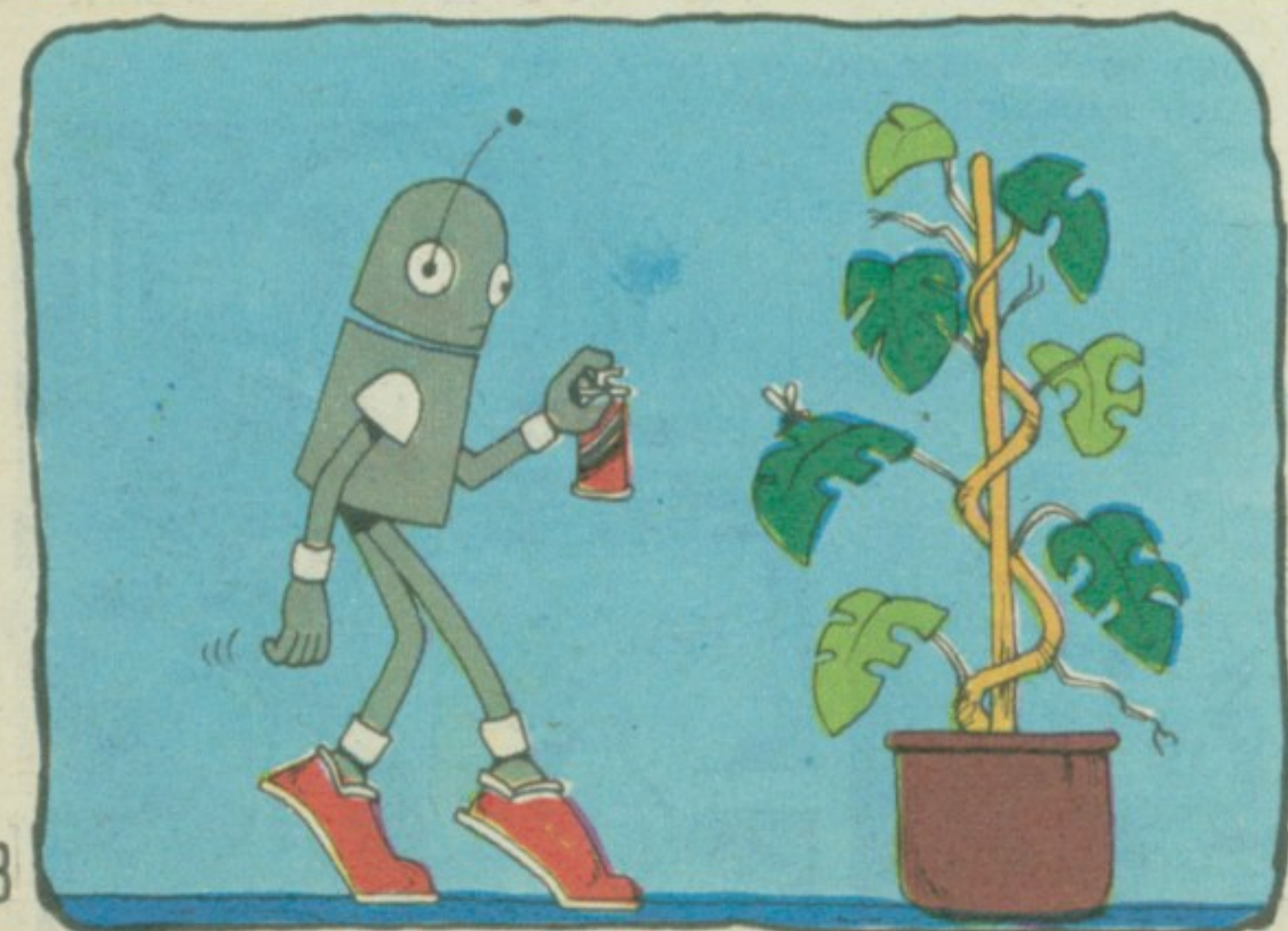

БИМ И БУМ

JOE MUSIAL

ШРАФКО

ФАНТАЗИЈА: ДАЛЕКО ОД ЗЕМЉЕ

ЈА САМ ВИБУР
ПОЛДЕР, ПИСАЦ
НАУЧНО ФАНТАСТИЧ-
НИХ РОМАНА!
РАДИМ У РЕДАКЦИЈИ
ЛИСТА „ФАНТАЗИЈА“!

ЈЕДНОГ ДАНА
УПОЗНАО САМ
ДЕВОЈКУ ДАМАРИС
КОЈА МИ ЈЕ
КАЗАЛА:

НЕКОЛИКО МИЛИ-
ОНА СВЕЛОСНИХ
ГОДИНА ОДАВДЕ,
ЧЕТИРИ ПЛАНЕТЕ
ОКРЕЋУ СЕ ОКО ЗВЕ-
ЗДЕ НУКРЕ! ТО ЈЕ
НАШЕ СУНЦЕ! ЈА
САМ ВЛАДАРКА
ИФНИНГА, ЈЕДНЕ
ОД ТЕ ЧЕТИРИ
ПЛАНЕТЕ!

„СТАНОВНИЦИ ОСТАЛЕ ТРИ ПЛАНЕТЕ
ЗБАЦИЛИ СУ МЕ С ПРЕСТОЛА И
САДА ИФНИНГОМ ВЛАДАЈУ
РОБОТИ. МЕНЕ ПРОГОНЕ И
ХОЋЕ ДА МЕ УБИЈУ...“

„НИСАМ ВЕРОВАО У СВЕ ТО
ДОК НИСУ ПОЧЕЛЕ ДА МИ
СЕ ДОГАЂАЈУ НЕВЕРОВАТНЕ
СТВАРИ...“

ЈЕДНЕ ВЕЧЕРИ
ПОЗВАО САМ ТИНУ,
ДЕВОЈКУ С КОЈОМ САМ
РАДИО, ДА НЕКУД
ИЗИЂЕ-
МО...

„ПРИМЕТИО САМ
ДА МЕ НЕКИ ТИП
ВЕЋ ДАНИМА
ПРАТИ...”

„ВИДЕО САМ ГА И ТЕ ВЕЧЕРИ ДОК
САМ ЧЕКАО ТИГУ...”

„МОЈ ПРАТИЛАЦ ЈЕ
УШАО У ИСТИ РЕСТОРАН...”

ТИНА, НЕ ДОПАДА МИ
СЕ МНОГО ОВДЕ! ДА ОДЕ-
МО НА НЕКО ДРУГО МЕСТО?

МАЛО КАСНИЈЕ ...

АХ! ДА,
ДА!

СЛУШАШ
ЛИ МЕ
?

ШТА СЕ ТО С ТОВОМ ДО-
ГАЂА, ВИЛБУРЕ? ПОНАШАШ
СЕ КАО ДА ТИ ЈЕ НЕКО
СТАЛНО ЗА ПЕТАМА!

МА НЕЕ! ТО
ТИ СЕ СА-
МО ЧИНИ!

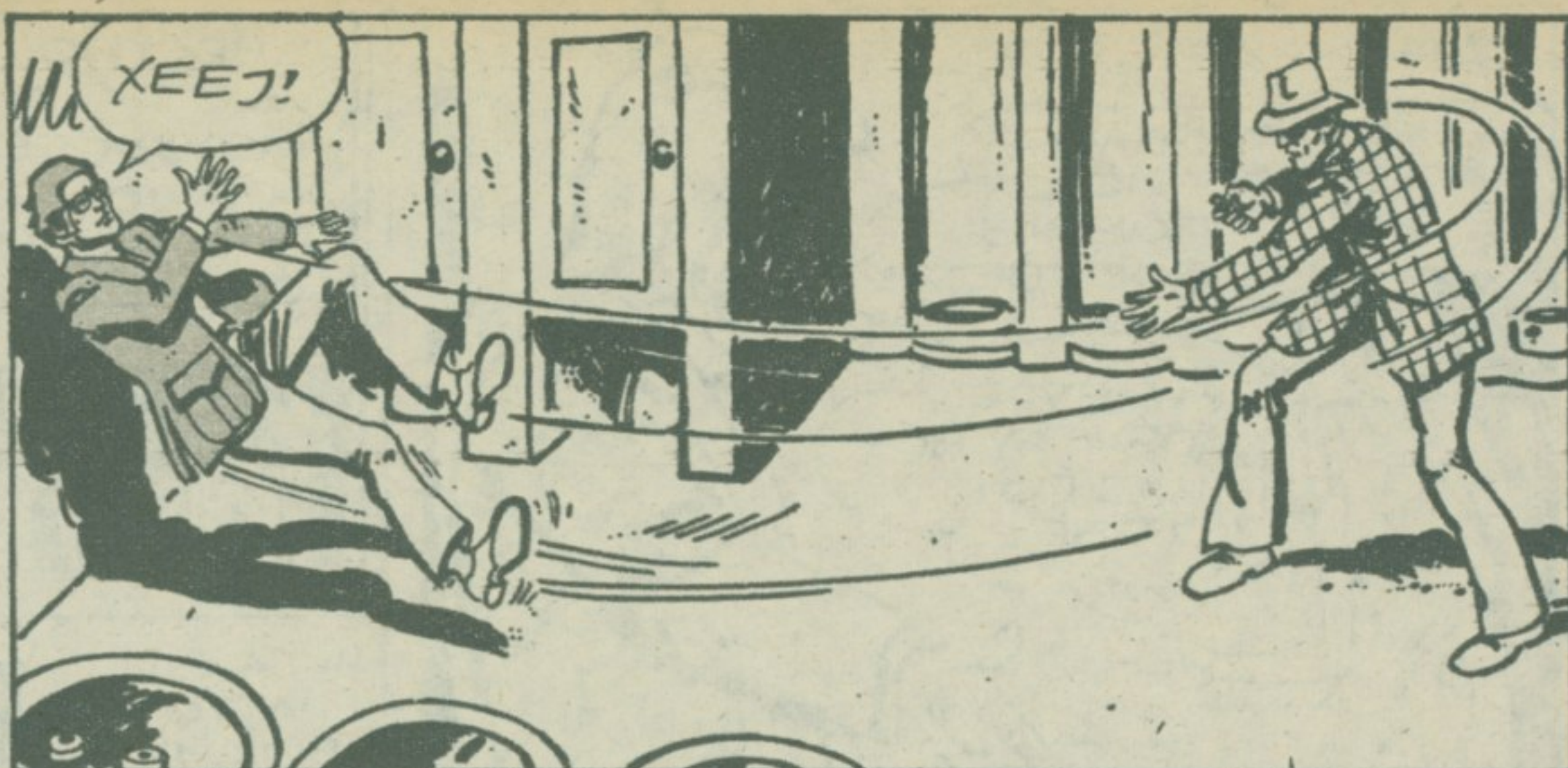
У ТОМ ТРЕНУТКУ ОНАЈ ТИП
ЈЕ ПРОШАО ПОРЕД НАШЕГ
СТОЛА ...

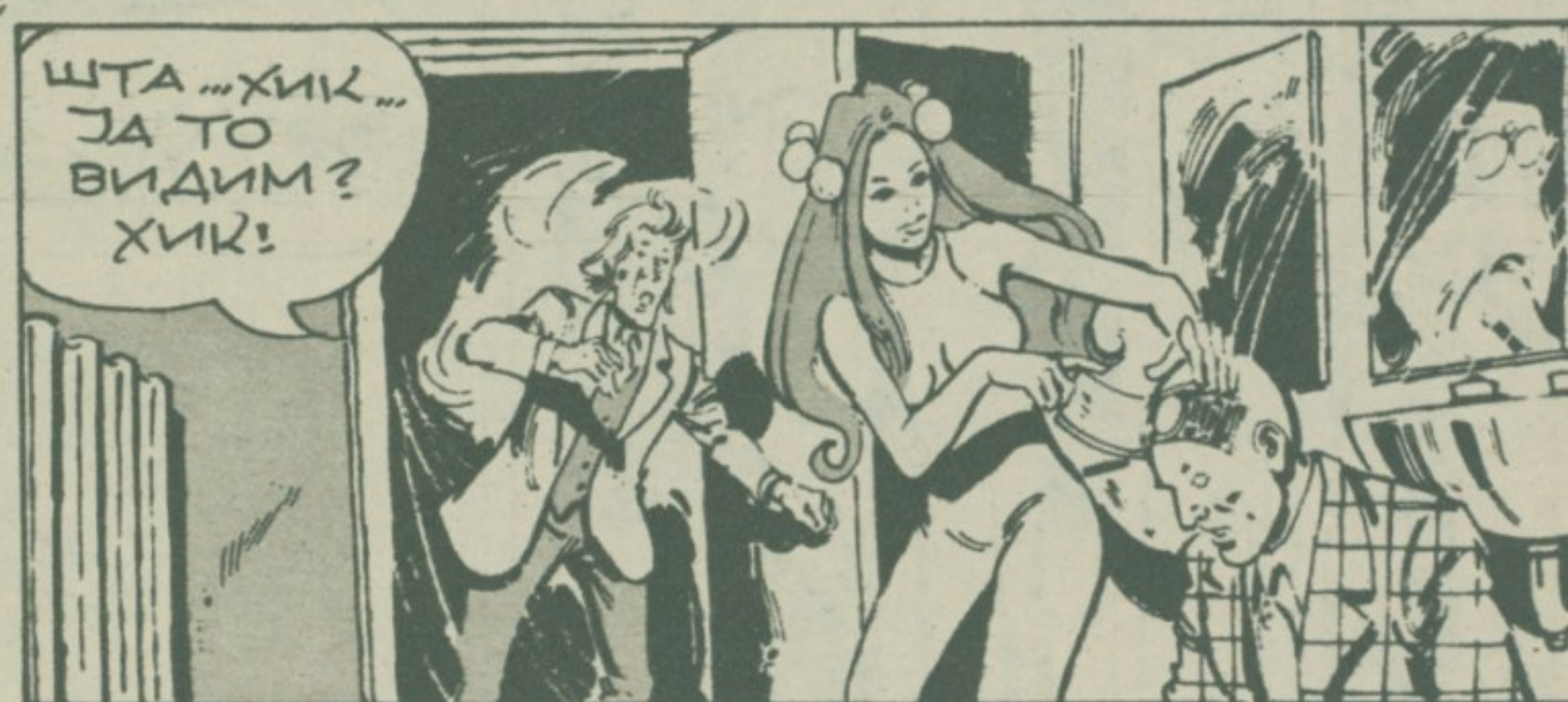
„ОДЛУЧИО САМ ДА ПОЂЕМ ЗА ЊИМ ...”

„ЧИМ САМ СТИГАО КУБИ, ДАМА-
РИС ЈЕ ДОШЛА ПО МЕНЕ И ОДВЕ-
ЛА МЕ У СВОЈЕ СКЛОНИШТЕ.
ОБЈАСНИЛА МИ ЈЕ ДА ТРЕБА
ДА СЕ СПУСТИМО НА ПЛАНЕТУ
ИФНИНГ ГДЕ ЈЕ ЗАТОЧЕН ЗАПО-
ВЕДНИК ЊЕНЕ ВОЈСКЕ ...“

ОВО ЈЕ РУЧНИ
ДЕЗИНТЕ-
ГРАТОР!

ШТА
ДА РАДИМ
С ЊИМ
?

ПРИТИС-
НУЋЕШ
ТО ДУГМЕ
НА
ЊЕМУ
?

СВЕ ОВО
ЈЕ ТАКО
НЕСТВАР-
НО!

„У ИСТОМ ТРЕНУТ-
КУ, ДАМАРИС И ЈА
ПРИТИСНУЛИ СМО
ДУГМЕ НА ДЕЗИН-
ТЕГРАТОРУ ...“

КЛИК!

„ИЗГУБИО САМ ТЛЕ
ПОД НОГАМА ...“

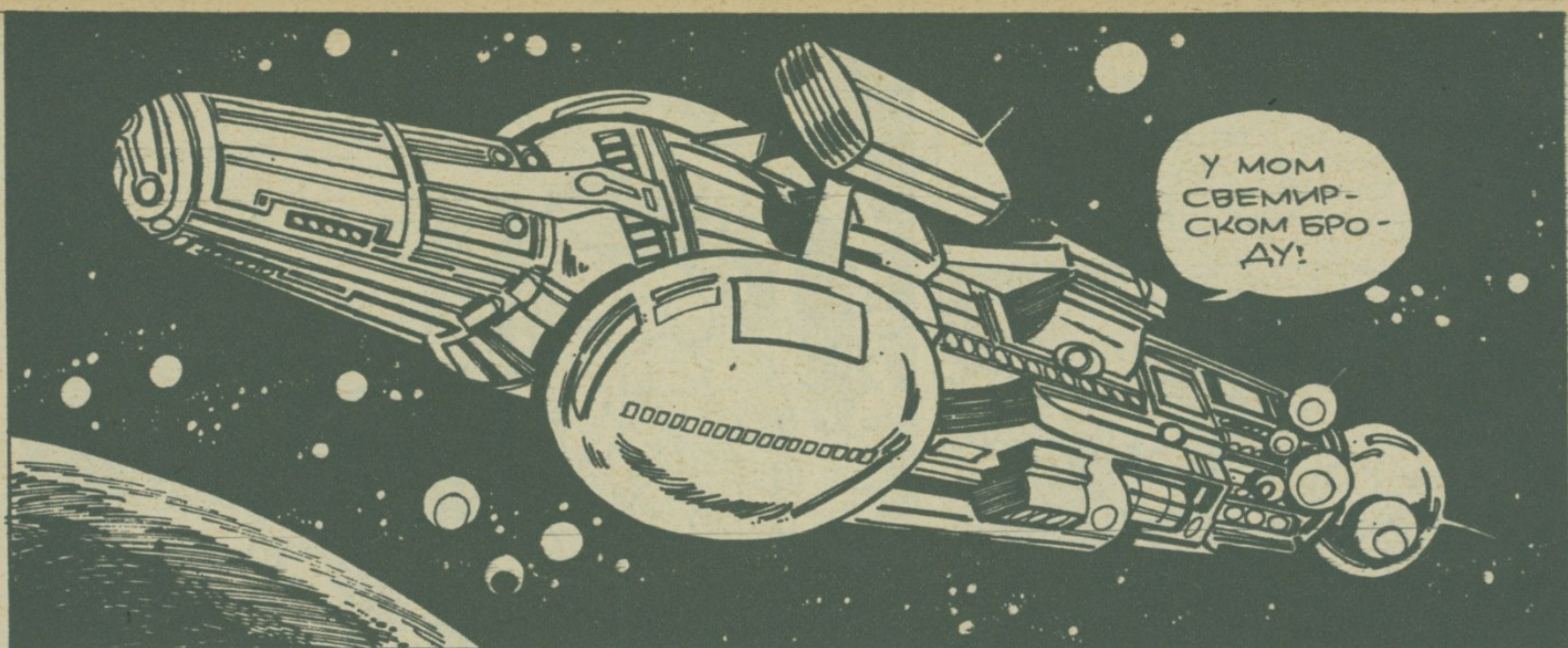

УБРЗО ...

ДАМА-
РИС!
ГДЕ
СМО ?

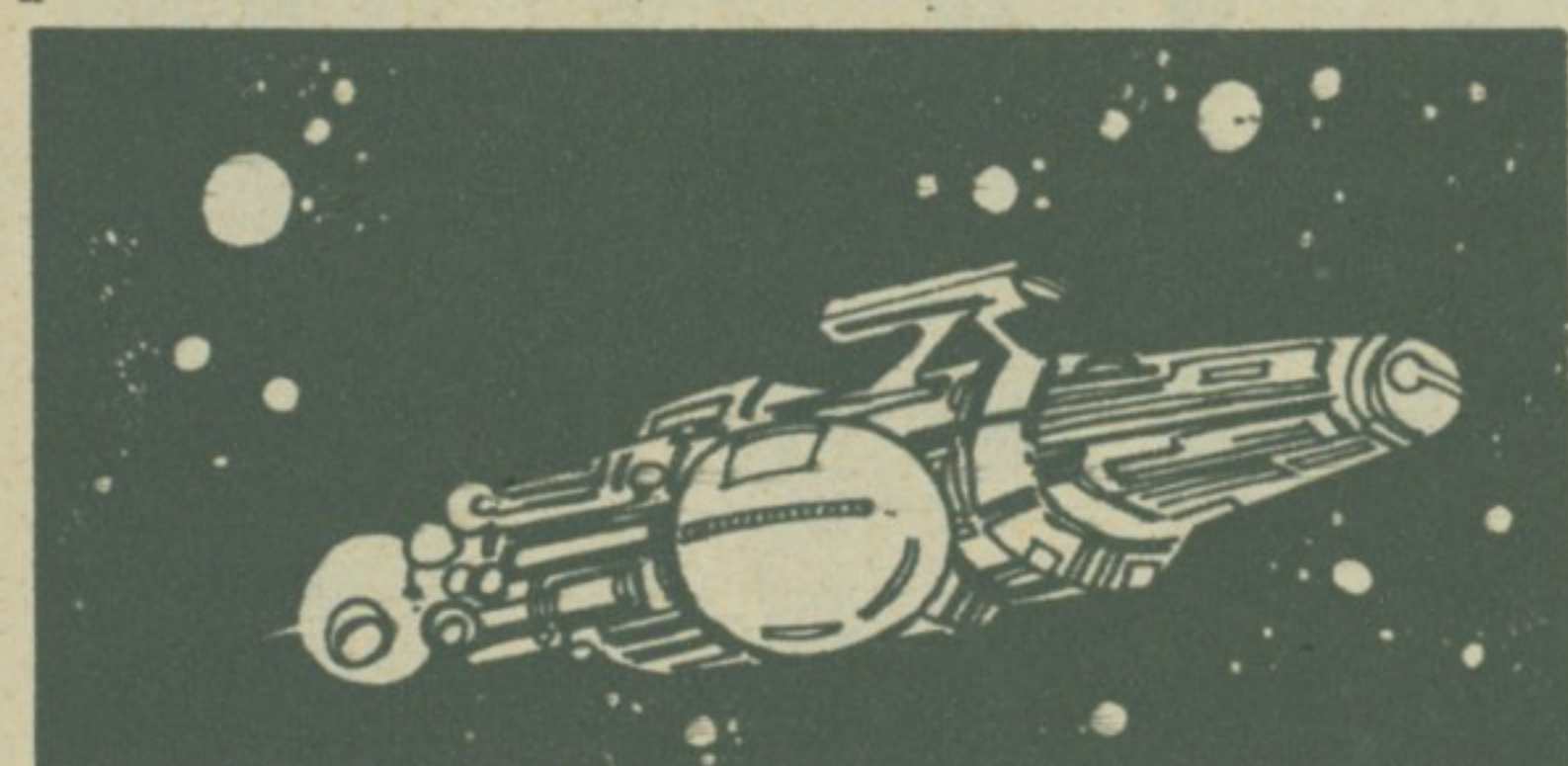

У МОМ
СВЕМИР-
СКОМ БРО-
ДУ!

ДА...
УДАЛИ-
ЛИ СМО
СЕ
ВЕЋ
ОД
ЗЕМ-
ЉЕ!

ДАМАРИС,
ГЛЕДАЈ!

АКО СПАСЕМО МОГ ЗАПОВЕД-
НИКА, ОН ЋЕ НАМ РЕЋИ ГДЕ ЈЕ
СКРИВЕНО НАШЕ ОРУЖЈЕ И ГДЕ
СУ ЗАТОЧЕНИ МОЈИ
ВОЈНИЦИ!

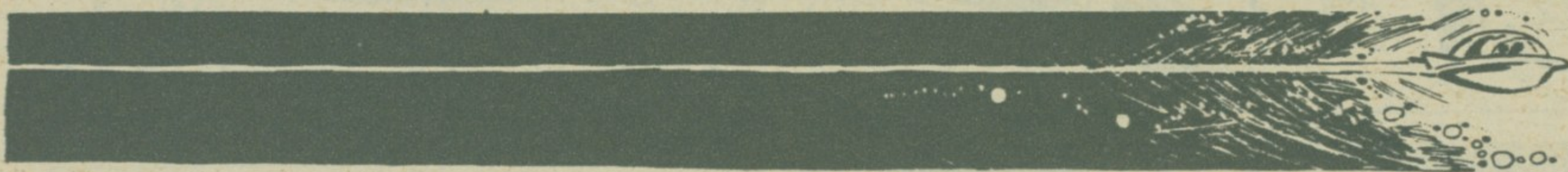
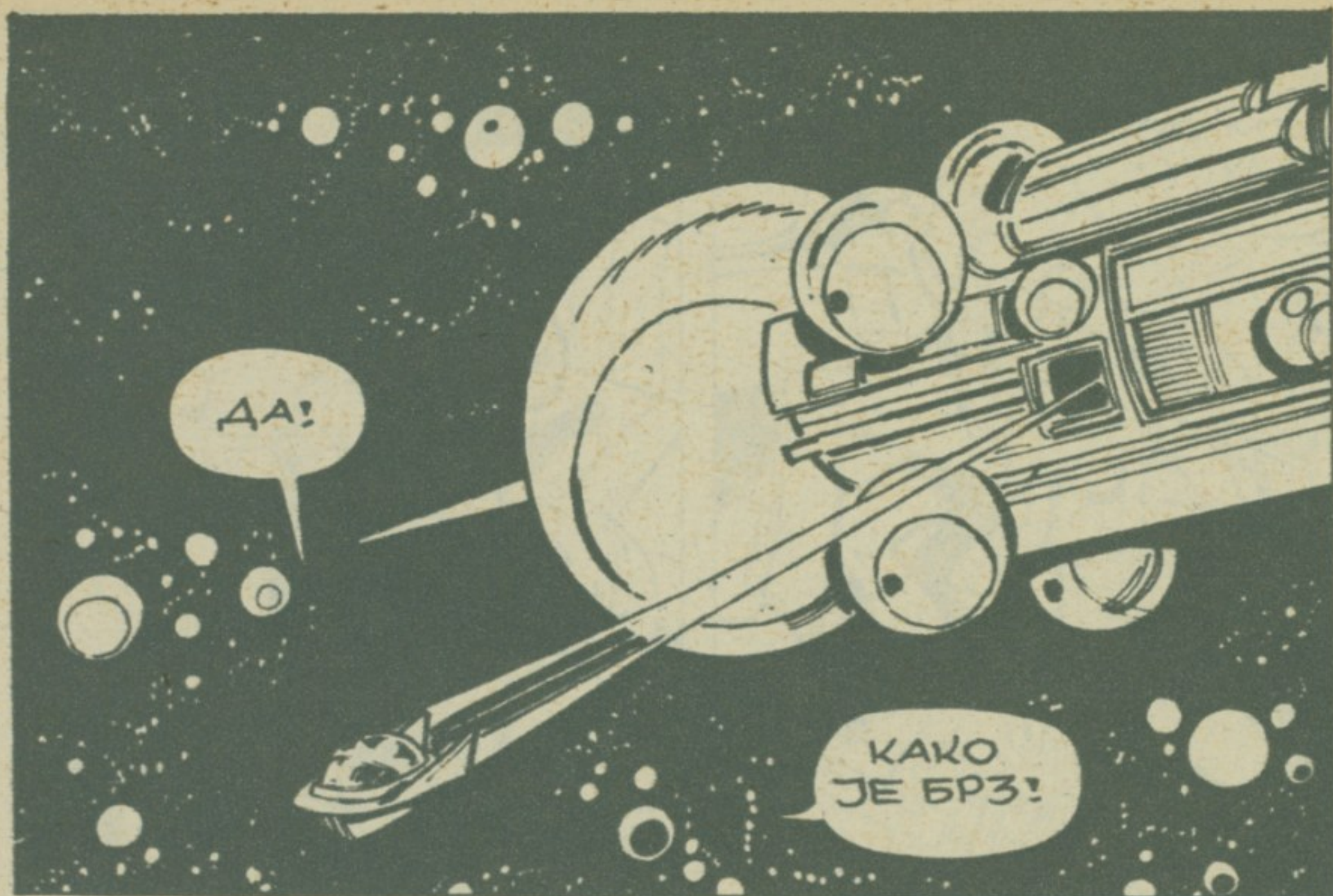
ПОМОЋУ ЛЕТЕЋЕГ
ТАЊИРА! ОВАЈ
БРОД ЋЕ НАС
ЧЕКАТИ У ВА-
СИОНИ!

МОЖДА ЋУ УСКОРО
ОПЕТ ПОСТАТИ ВЛАДАР-
КА ИФНИГА!

КАКО
ЋЕМО СЕ
СПУСТИТИ
НА ИФ-
НИНГ?

БАТРА
ЈЕ ОКРУЖИЛА
ЛЕТЕКИ
ТАЊИР...

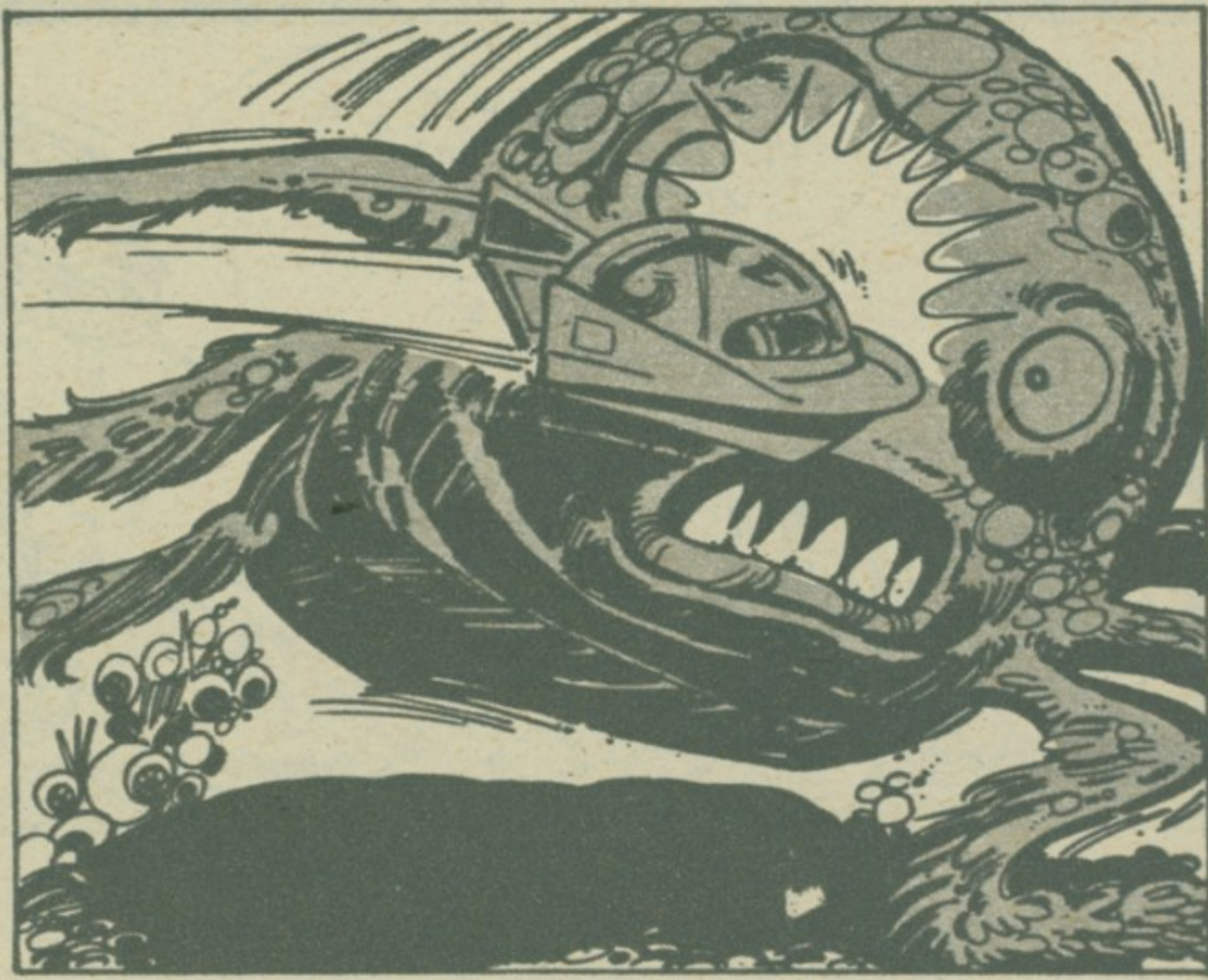
У ПОСЛЕДЊЕМ
ТРЕНУТКУ ДО-
КОПАО САМ
СЕ ПОЛУГЕ
И ОПАС-
НОСТ ЈЕ
ИЗБЕГНУ-
ТА...

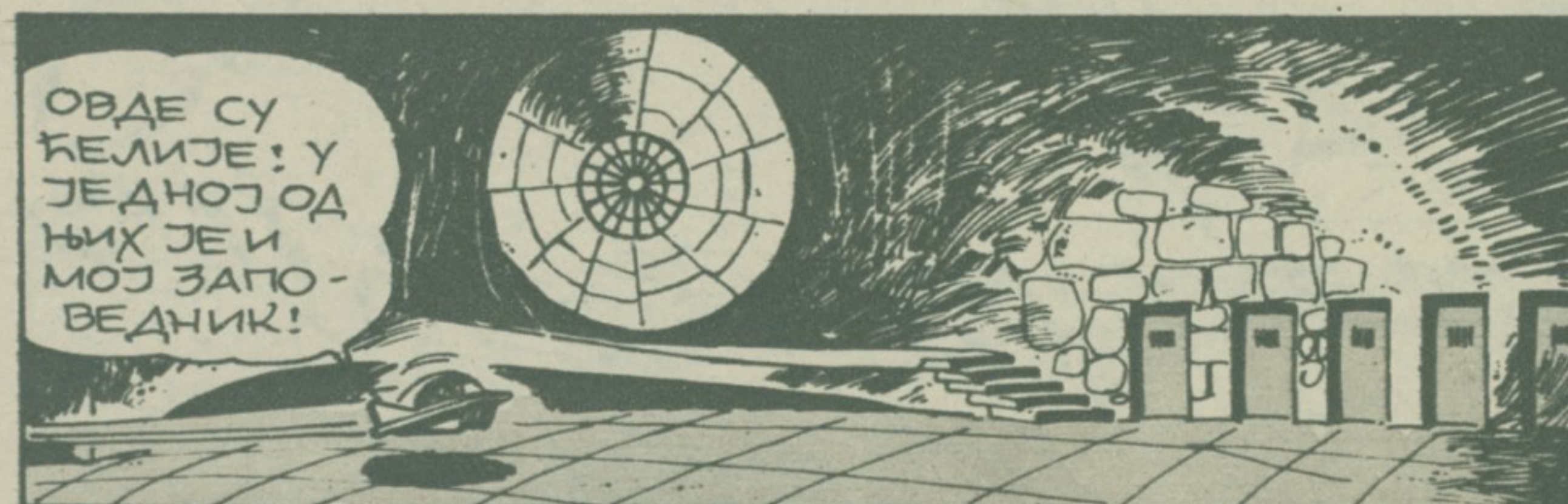

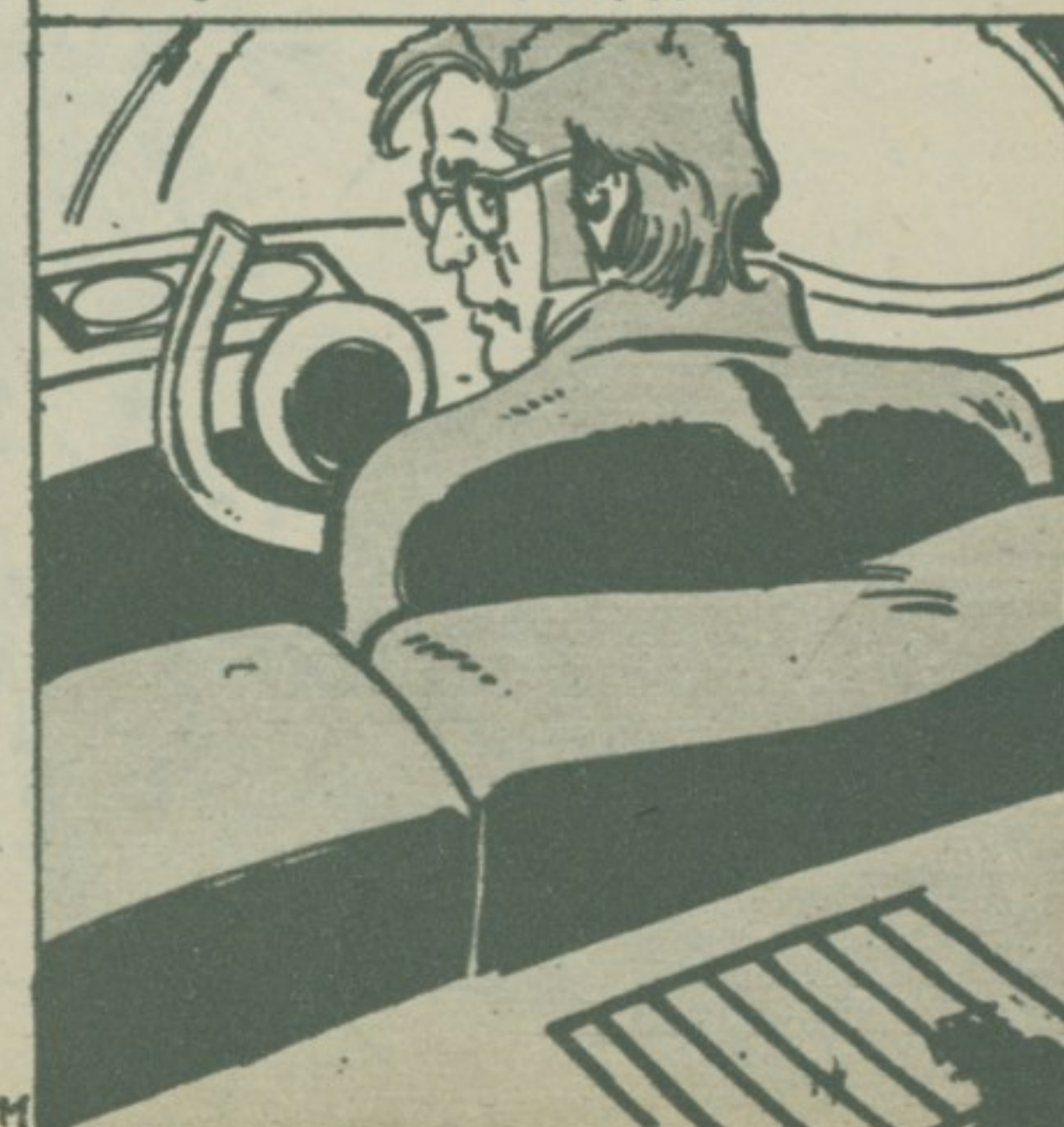

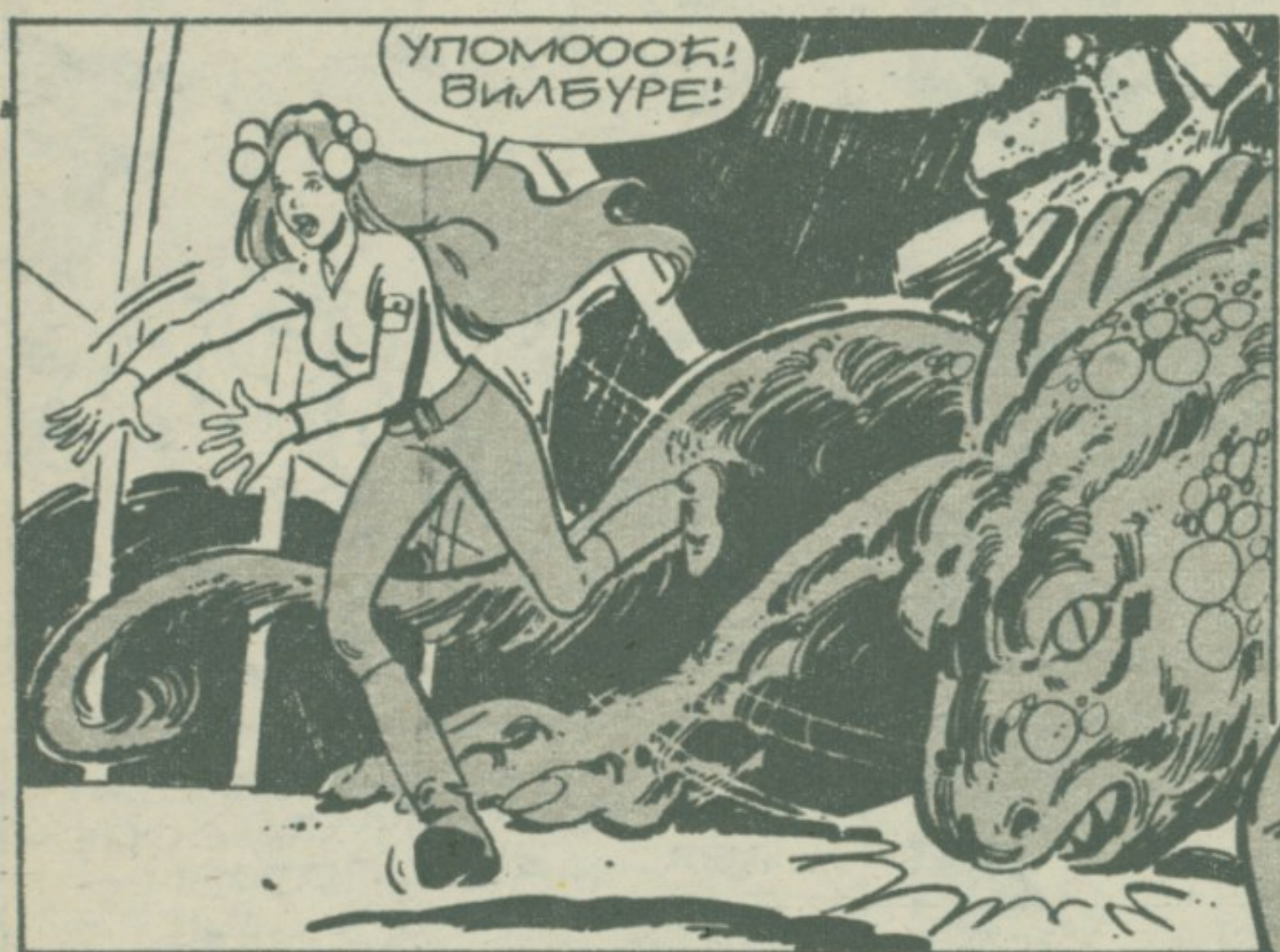

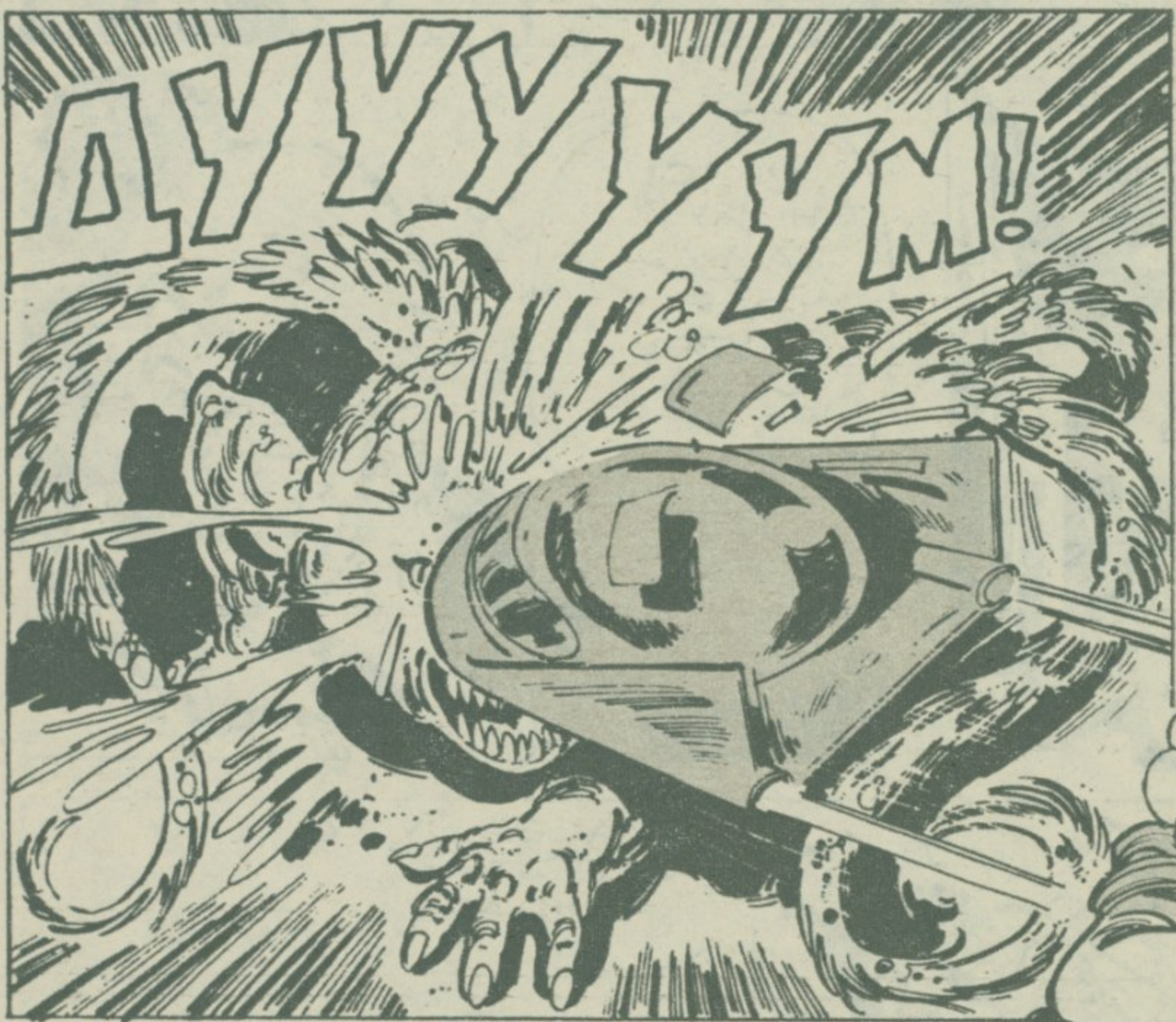
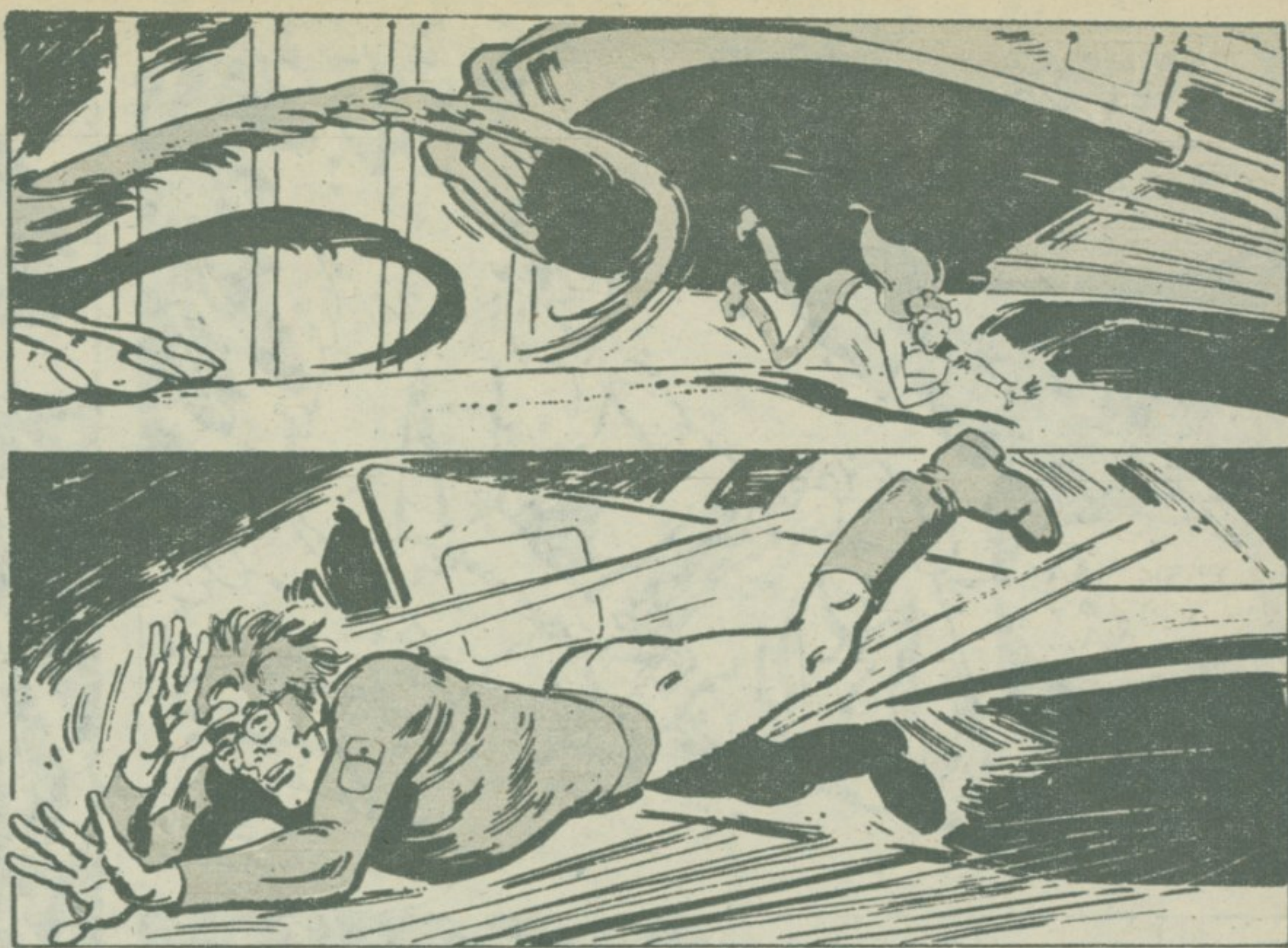
"ОСТАО САМ САМ И СВАКОГ ТРЕНУТКА САМ ОЧЕКИВАО ДА СЕ ПОЈАВИ ЈЕДНА ОД ОНИХ ОДВРАТНИХ ЖИВОТИЊА..."

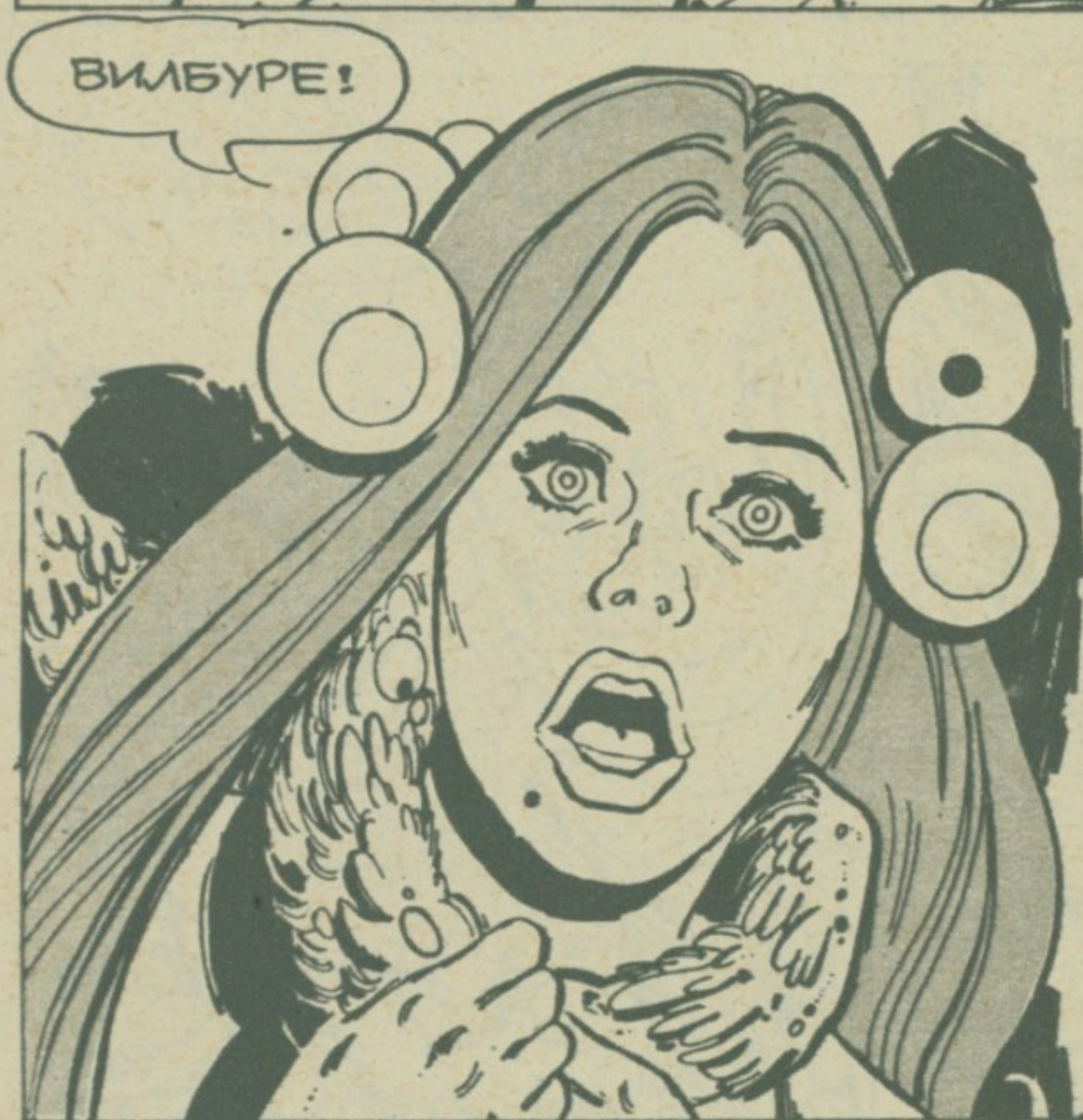

БОРИО САМ СЕ ДИВЉЕ, АЛИ ОДВРАТНИ ПИПЦИ НАДОЛАЗИМИ СУ СА СВИХ СТРАНА...

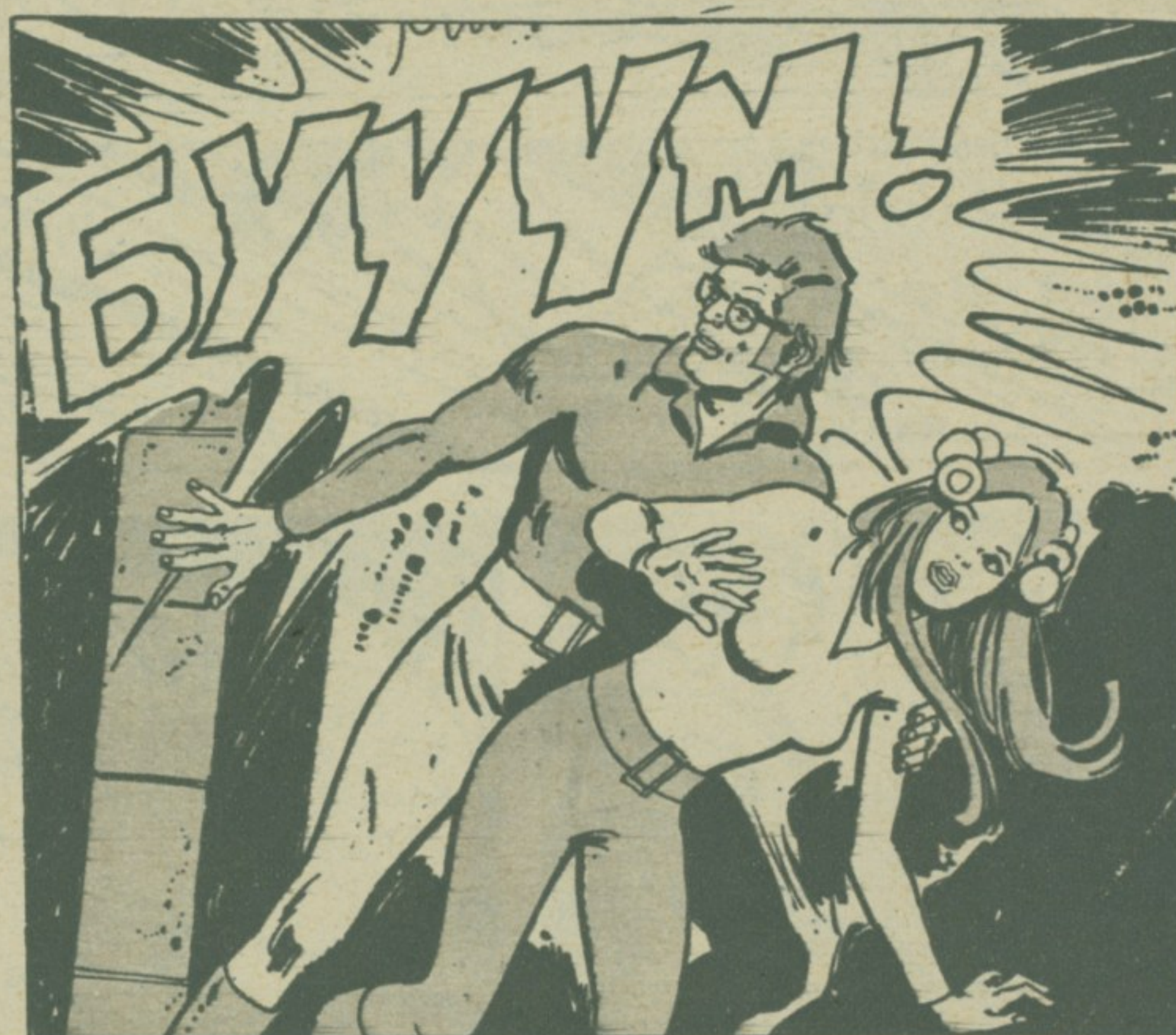

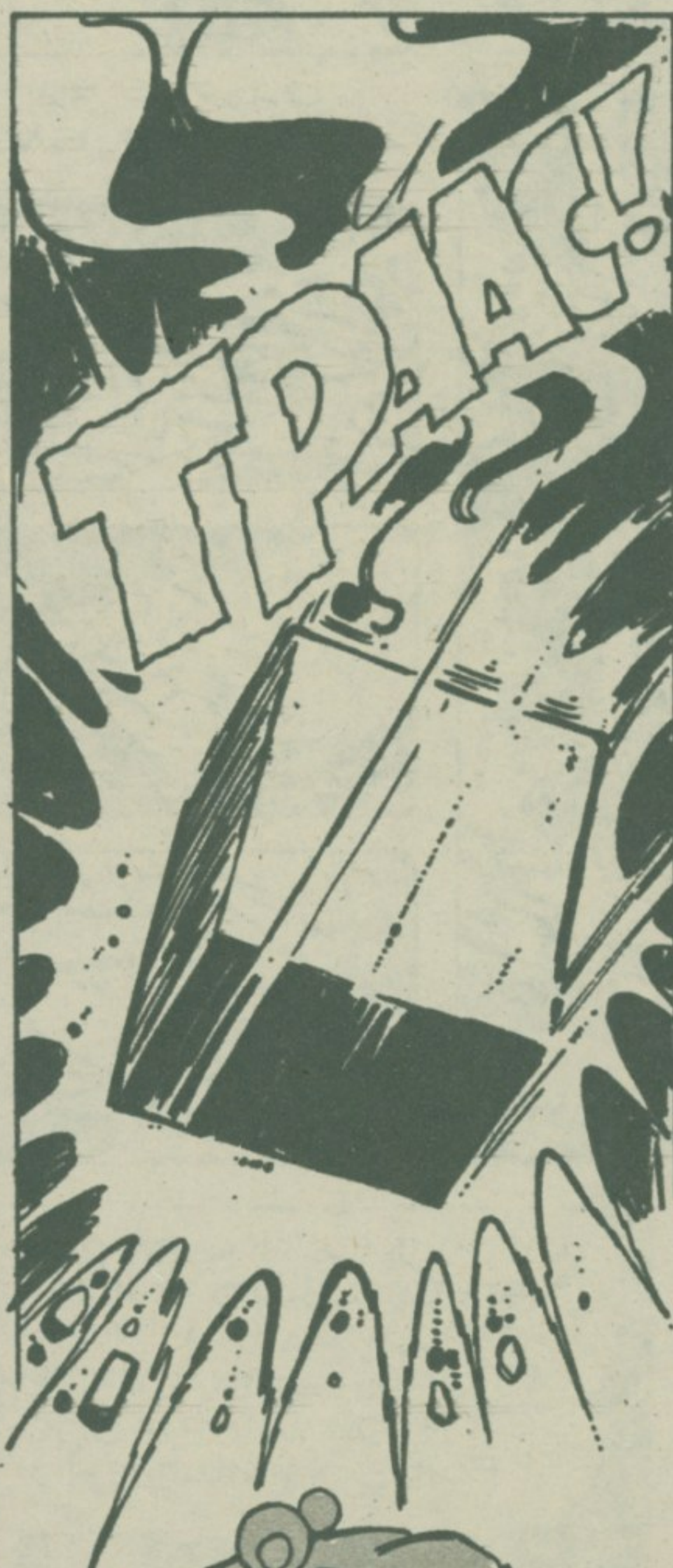

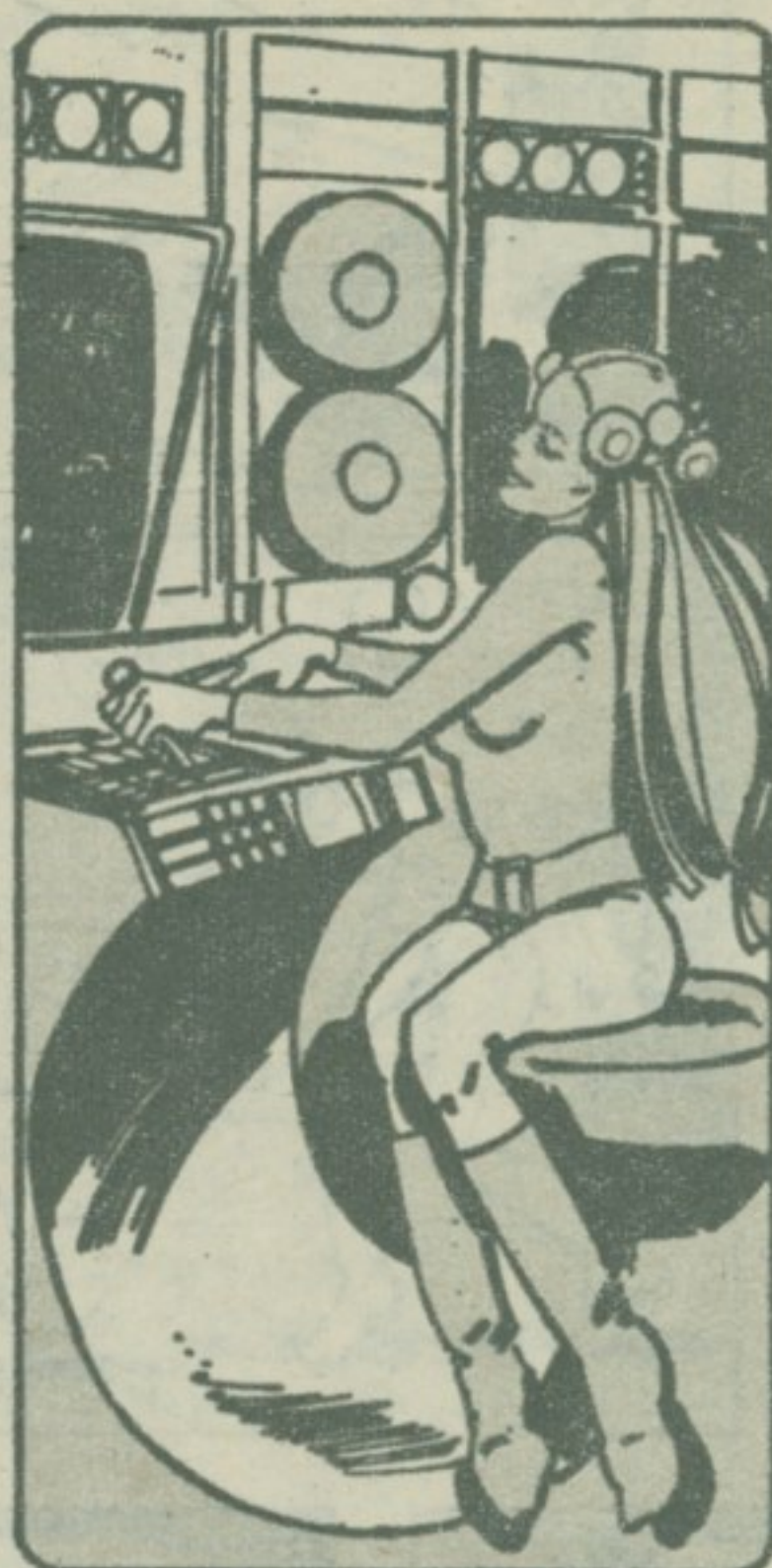
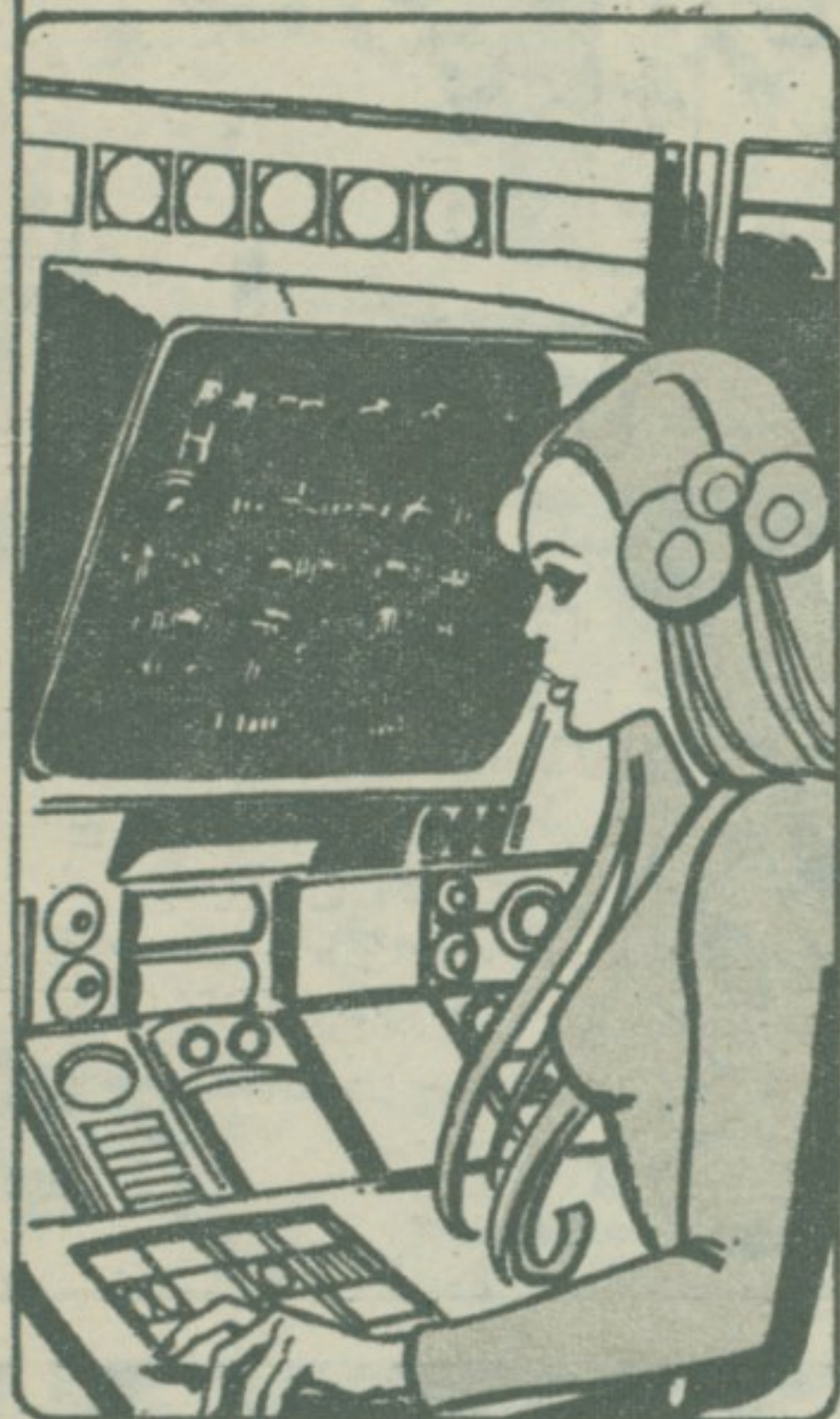

„ДАМАРИС ЈЕ ТАЧНО ЗНАЛА КОЈЕ ДУГМЕ ТРЕБА
ДА ПРИТИСНЕ ЈЕР ЈЕ КОМПЈУТЕР КОНСТРУИСАН
У ВРЕМЕ КАДА ЈЕ ОНА ВЛАДАЛА ИФНИНГОМ ...“

А ЈА САМ ЗА ТО
ВРЕМЕ СТАЈАО НЕ-
МОЋАН И НИСАМ НИ
ПРИМЕТНО КО МИ
СЕ ПРИБЛИЖАВА
ИЗА ЛЕЂА ...

„ОНА ЈЕ ЗА ТО ВРЕМЕ ВЕШТО И БРЗО
РУКОВАЛА ЕЛЕКТРОНСКИМ МОЗГОМ ...“

БЕЖИМО, ВИЛБУРЕ!
ЗА НЕКОЛИКО МИНУТА
ИСПОД НАШИХ НОГУ
ПРОЋИ ЋЕ ЕЛЕКТРИЧНА
СТРУЈА И СВЕ ОВО
БИЋЕ УНИШТЕНО!

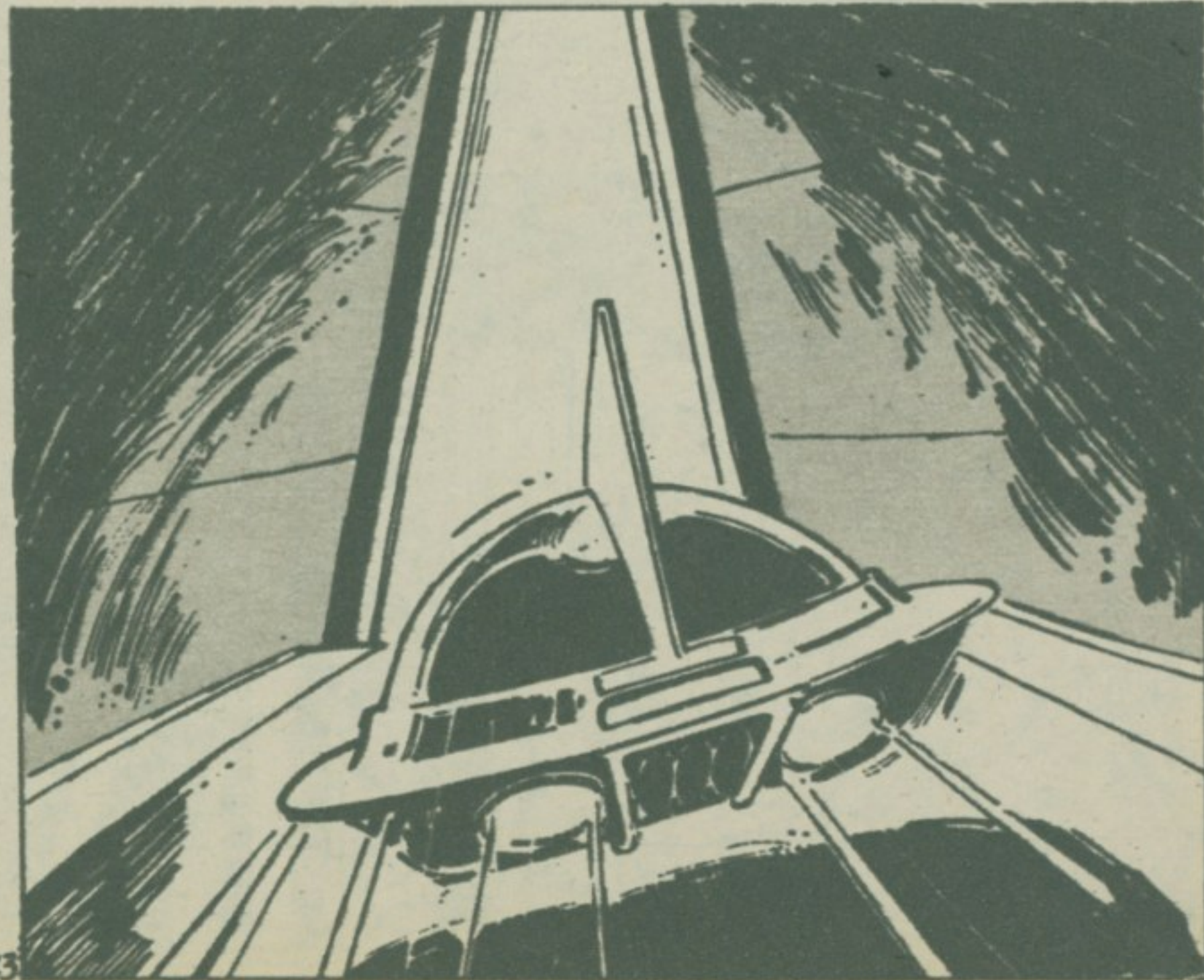

„БИО САМ БЕСПОМОЋАН, ПОТПУНО ПРЕПУШТЕН ДАМАРИС КОЈА ЈЕ ТАЧНО ЗНАЛА ШТА ТРЕБА ДА РАДИ...”

„ПРЕД НАМА ЈЕ БИО ИЗЛАЗ КОЈИ СЕ СВЕ ВИШЕ СУЖАВАО...”

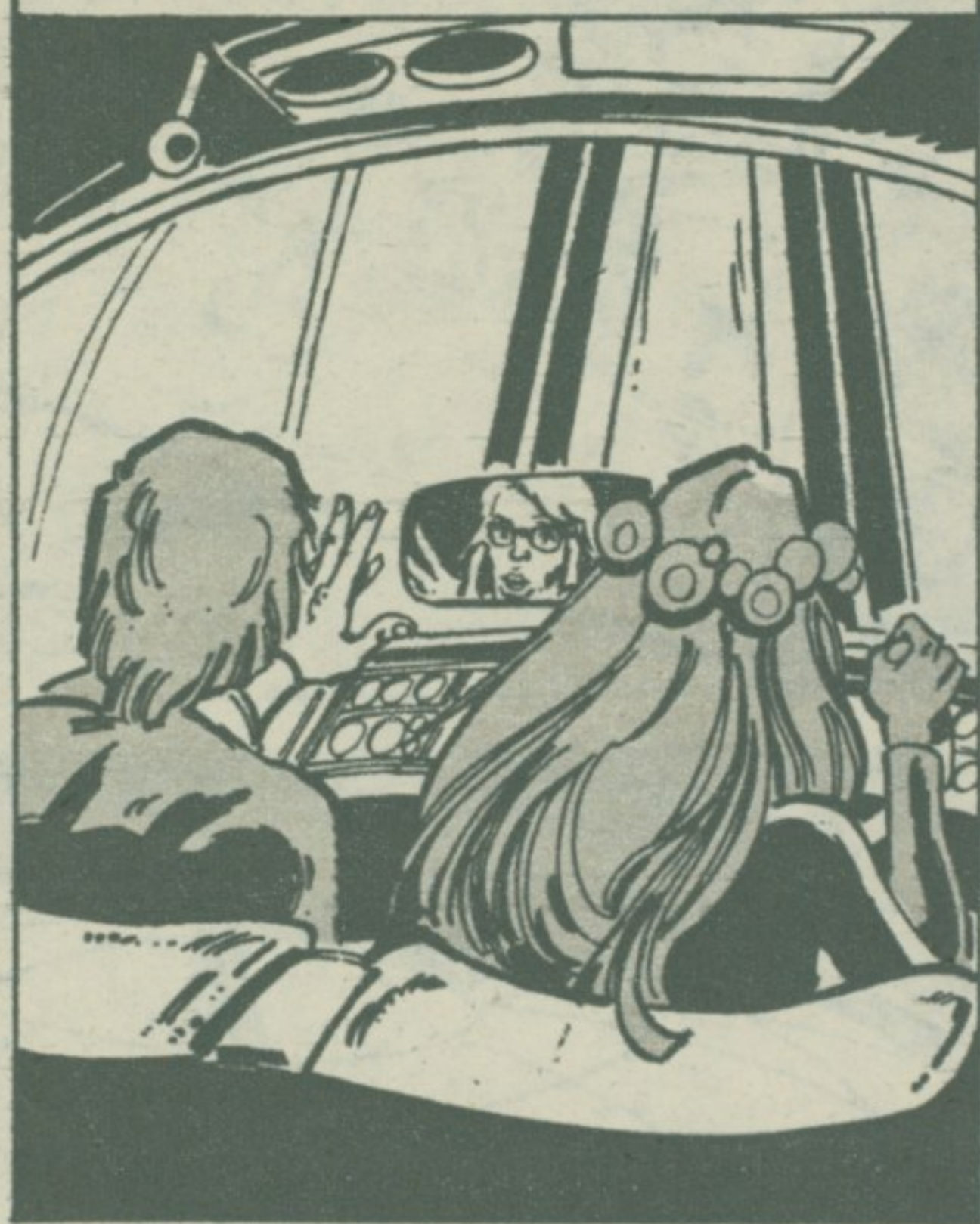
ОДМАХ САМ ПРЕТПОСТАВИО ШТА СЕ ДОГОДИЛО. ОНА ЧУДОВИШТА СУ СЕ ДОКОПАЛА КОМПЈУТЕРА...

... И СТРАЖАРИ СУ ДОШЛИ К СЕБИ.

И МИ ЋЕМО ЗАУВЕК ОСТАТИ ЗАТОЧЕНИ ОВДЕ...

БРАВО, ДАМАРИС!

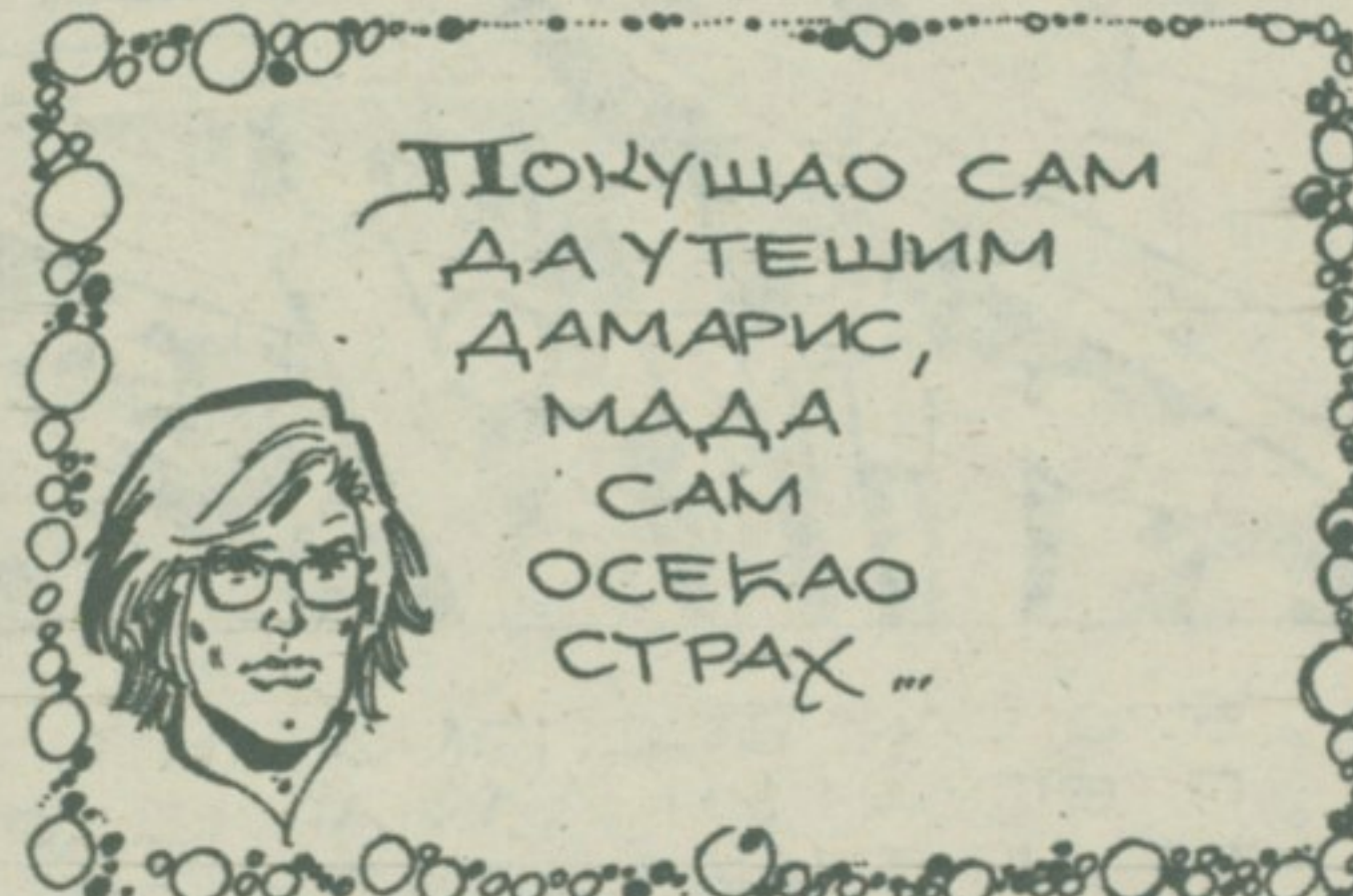
БИЛИ СМО СПАСЕНИ...

НИСМО УСПЕЛИ, ВИЛБУРЕ! ОТКРИЛИ СУ НАМ ПЛАН!

АЛИ СМО БАР ОСТАЛИ ЖИВИ!

ПОКУШАО САМ ДА УТЕШИМ ДАМАРИС, МАДА САМ ОСЕЋАО СТРАХ...

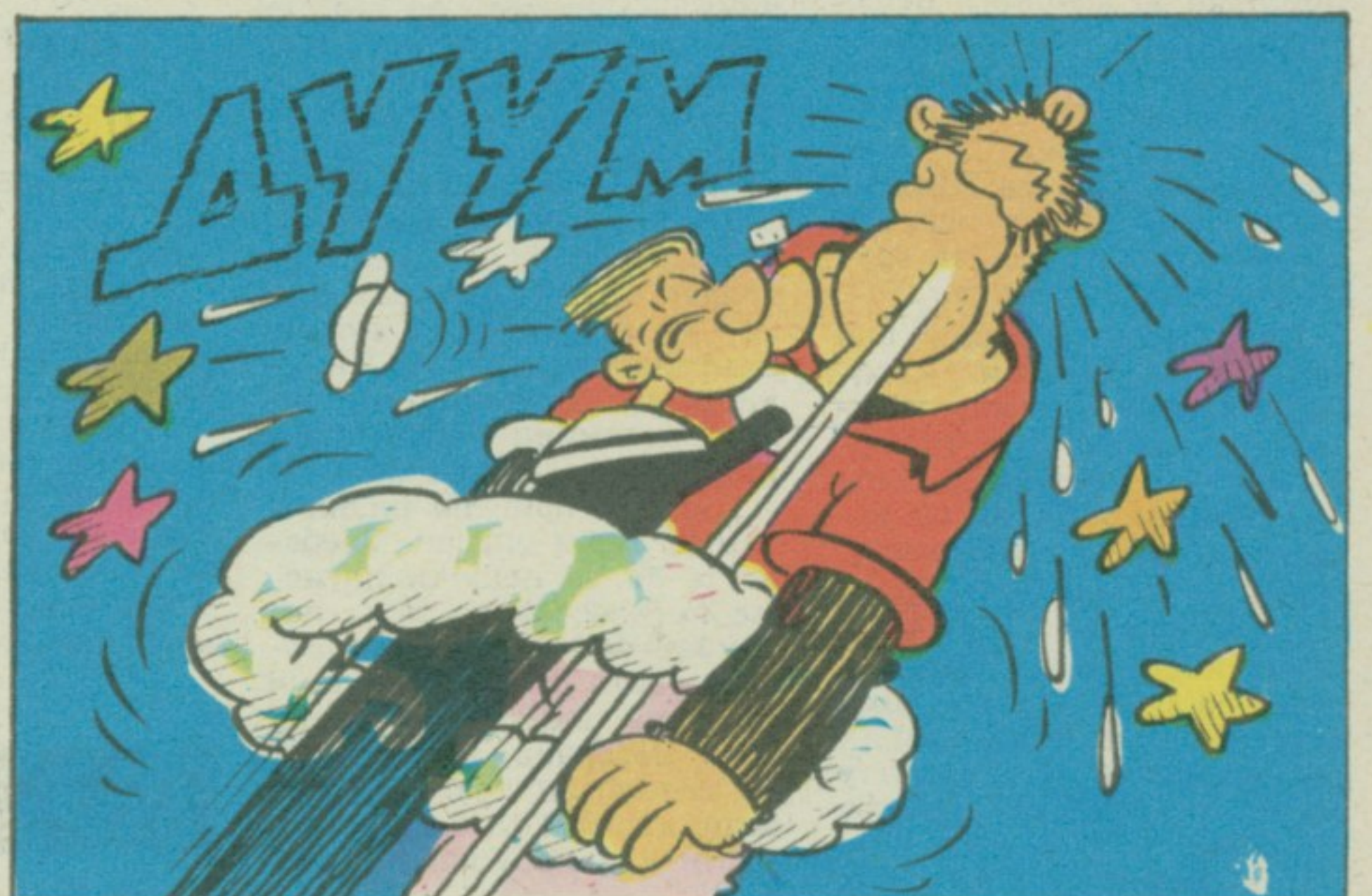
ЈЕР ОТКАКО САМ УПОЗНАО ДАМАРИС, МОЈ ЖИВОТ ЈЕ ПУН НЕИЗВЕСНОСТИ И ОПАСНОСТИ...

НЕ БИХ СЕ ИЗНЕНАДИО ДА СЕ БИЋА С ИФНИНГА ПОЈАВЕ И У МОЈОЈ РЕДАКЦИЈИ...

© King Features Syndicate, Inc., 1976. World rights reserved.

Све је почело 25. маја 1589. године у малом индијанском селу Пиларо, у подножју сурових планинских врхова Ланганати, неколико стотина километара југоисточно од екваторског града Кита. И док је једна група уморних и гладних шпанских војника сањарила о благу и повратку кући, на другом крају села расквашеним путем кретао се караван од осам тешко натоварених магараца и десет Индијанаца.

Покисли до костију, људи су зауставили животиње пред пустом колибом од печене земље. Обазревши се пажљиво око себе, пратиоци каравана, иако уморни од дугог и запорног путовања, почели су хитро да скидају терете с магараца, пажљиво увијене у чврсто платно премазано катраном. Затим су их унели у колибу и скупили се око ватре.

У углу полумрачне просторије један млад човек тихо је разговарао са неким старим Индијанцем. Тај младић је био Хуан Валверде из шпанског града Саламанке, човек чије име и данас за многе има необично и важно значење.

Пет година раније он је дошао у Пиларо, опчињен причама о неисцрпном благу Инка и многим налазиштима драгог камења. Цела Шпанија брујала је о огромном богатству конквистадора Франсиска Пизара. Зато се и осамнаестогодишњи Хуан међу првима пријавио за далеки и неизвесни пут преко Атлантика.

Кад се, после мучног тро месечног љуљања на таласима, нога најезда Шпанаца на благо Инка искрцала у Панами, Хуанова група упућена је у Кито.

Индијанци су били већ потпуно поробљени. Лукави и сурови Пизаро покупио је све што је пронашао, а остало су мудри Индијанци сакрили на сигурно и неприступачно место.

Пошто су неколико месеци провели у Киту, Валверде и другови пребацили су се на југ, у Амбато, влажно и хладно село на пустој ветрометини, а затим у мало индијанско насеље Пиларо.

Усамљеност је натерала Хуана да се ту спријатељи с једним од главних поглавица Индијанаца Саласака, које је пре много година на север повео славни Атахуалпа. Временом је Хуан савим прешао код поглавице Саласака, који су га, мада је био непријатељски војник, примили пријатељски и добронамерно.

У југурама Ланганатија

Кријући се од других Шпанаца да не би био оптужен за дезертерство, Хуан је три године живео са Саласакима. Али, кад су се, у потрази за златом, код села улогорили шпански

ЧЕТИРИ ВЕКА НАДЕ

Тајна златног кондора

ОВО ЈЕ ИСТИНИТА ПРИЧА О НЕСТАЛОМ БЛАГУ ДРЕВНИХ ИНКА И О ЧУВЕНОМ »ВАЛВЕРДЕОВОМ ИЗВЕШТАЈУ«. СЛЕДЕЋИ ЊЕГОВА УПУТСТВА, МНОГИ ИСТРАЖИВАЧИ СУ, УМЕСТО БОГАТАШИ, ПОСТАЛИ — ПРОСЈАЦИ!

војници, Хуан је био принуђен да се стално крије, у чему су му много помагали сами Индијанци. Њима је он дуго говорио о својој жељи да се врати у домовину. Међутим, за то је био потребан новац или злато, а Хуан га није имао. Зато су Индијанци, који су га волели, одлучили да му сами помогну: набавиће му злато за пут до Шпаније.

Одлучено је да већ сутрадан група Саласака крене у непроходне гудуре Ланганатија, где су Индијанци из племена Риминахуи склонили благо пред најездом пљачкаша.

Пут до скривене ризнице био је дуг и опасан. Требао је да се пешачи најмање петнаест дана и за подухват су одабрани најповерљивији Индијанци који су за пренос терета повели осам магараца. Вратили су се изнемогли тек три седмице касније са благом у јеним у непромочива платна.

Наредних ноћи, док су војници у логору крај села спавали, у Валвердеовој колиби чули су се пригушени ударци чекића. Вешто изливене фигуре непроцењиве вредности ломљене су у комаде и претваране у златне полуге.

Само један предмет избегао је ту судбину. Био је то величанствени кондор од масивног злата у природној величини, с раширеним крилима. Његове блиставе очи биле су урађене од крупног драгог камења, које су на светлости свећа или пламена са огњишта сијале јасним и тајанственим сјајем. Али, поглавица Саласака је наредио да се кондор сачува неоштећен јер је представљао симбол индијанског поноса и независности. Још у току

ноћи, два Индијанца су кренули опет на пут да неobiчног кондора врате у тајно скровиште.

Пола шоне среће!

И без велике златне птице Хуан Валверде је постао веома богат. Светлост свећа обасјавала је у углу собе дванаест великих златних полуга од којих је свака била тешка 50 килограма! Ако успе да све то пребаци до домовине, Валверде ће сигурно бити један од најбогатијих и најугледнијих људи у Шпанији.

Међутим, спремно злато било је само један корак ка слободи и повратку у Шпанију. Сад га је требало пребацити на мулама у луку Гвајакил, удаљену не колико стотина километара, стазама које су водиле преко стрмих и опасних литица високих планина.

Валверде је знао да се пребацивање мора обавити кришом: ако би неко открио злато, његовој слободи и сну о богатству био би крај. Зато се тајно вратио у Амбато и поверио се свештенику Олмеду Алвараду, који је такође био из Саламанке и познавао Хуанове родитеље. Олмедо је пристао да му помогне и сам је дао предлог како да се злато пренесе у Европу.

Требало га је само тајно допремити у Амбато и ту пажљиво запаковати и запечатити воском са црквеним печатом који би значајно потпуно забрану на претресање. Свештеник је још обећао и службени документ цркве којим се два наест пакета оглашава поклоном за надбискупа у Мадриду, с тим да се папир по доласку у Шпанију уништи. У знак захвалности за огромну услугу коју му је учинио, Валверде је Олмеду поклатио једну златну полугу.

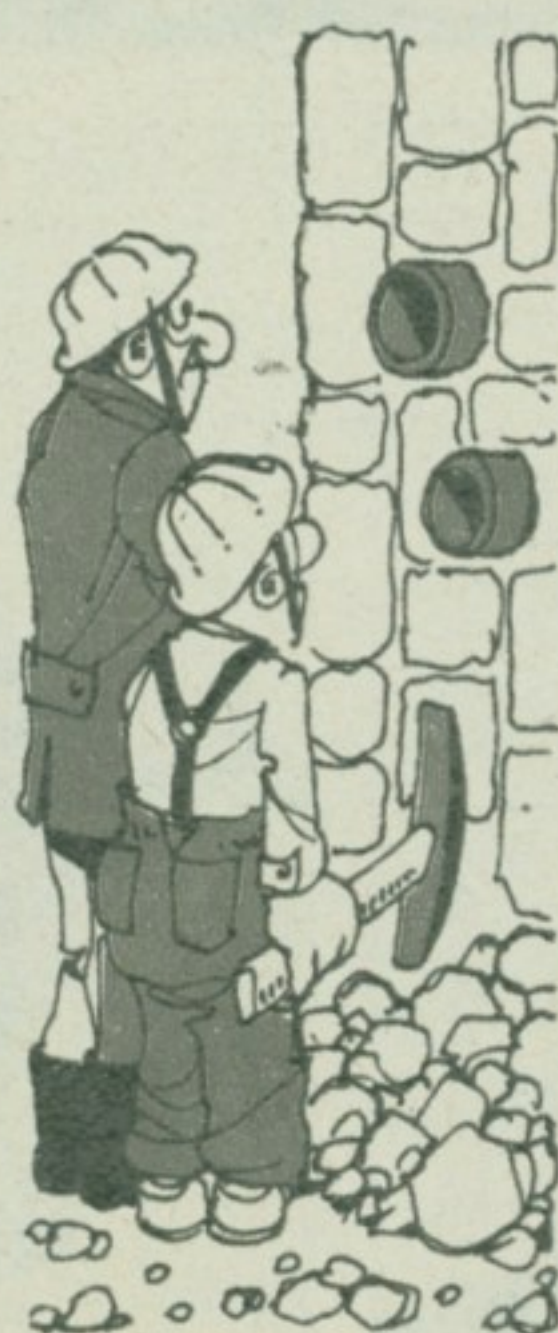
Нешто касније благо је караваном мула заиста пребачено до луке Гвајакил где се, заједно са златом, Хуан Валверде укрцао на брод за Шпанију.

НОВО О СТАРОМ

ОНИ СУ БИЛИ ПРВИ

Радници запослени на појачавању темеља познате париске катедрале Нотр Дам, открили су у њеној близини остатке неких старих грађевина. Археолози, који су одмах позвани, утврдили су да је на том месту била велика кућа коју су подигли Римљани на самом почетку наше ере.

Такви налази у Паризу нису ретки, јер је некад ту било римско утврђење Лутеција. Занимљиво је нешто друго: у зидовима зграде откривене су керамичке цеви кроз које се пео топао раздух. Тако је нађен систем централног грејања најстарији у Европи.

Најскућње језеро на свећу

Али, новост о баснословно богатом човеку брзо се пронела Шпанијом и стигла до краља Карла V.

Валвердеа су позвали у Гранаду. Питали су га о злату, и, под претњом да ће га затворити и мучити, Валверде је испричао своју причу о благу. Под разним притисцима, несрећни Валверде је морао да до најситнијих појединости опише како је дошао до скривеног блага и пут који води до њега. Све што је рекао брижљиво је забележено.

Мада је оригинални текст изгубљен, још постоје верне копије „Валвердеовог извештаја“ који, између осталог, гласи:

„Кад дођете у село Пиларо, потражите хаџијенду

Ла Мага и спавајте ту прву ноћ пре него што је претете. Тамо ће вам Индијанци показати планину Гуапа, на чији врх се треба попети док још сија сунце. Окренувши леђа селу Амбату, требало би да гледате на исток. Тамо ћете видети три врха из ланца Ланганатија, који чине троугао и испод чијих литица се налази вештачко језеро. У то језеро су старе Инке бацале огромне количине злата...

Многе експедиције вековима су као путоказ користиле Валвердеове речи. Међутим, све се увек завршавало неуспесима. Упутства су била јасна и живописна, али природа је временом изменила ознаке које је дао Валверде. Земљотреси и ерозија измислили су планински рељеф: водопади су нестали, а појавили су се други и на другим местима.

У земљи обећања

Међу бројним истраживачима који су покушавали да нађу благо Инка је и чувени енглески ботаничар Ричард Спрус. Око 1850. године Спрус је прочитао Валвердеов извештај и неколико година утврђивао његову аутентичност, али је само осиромашао.

Један од истраживача био је и шпански ботаничар Антонио Гизман који је годинама живео у Пилару и предводио неколико експедиција у Ланганати следећи упутства Валвердеовог извештаја. Ни он није успео да стигне до скровишта злата, али је открио неколико старих индијанских рудника.

И храбри шкотски капетан Ерскин Лоч, који је 1937. на челу истраживача и научника тражио у Ланганатима благо Инка, огорчено је изјавио по повратку: „Ланганати су земља лажних обећања и срушених надања...“ Разочаран и потпуно обесхрабрен, Лоч се убио својим официрским револвером.

Швеђани Ралф Бломберг и Стелан Морнер такође су безуспешно лутали планинским гудурама.

А Ричард Орсајски, Американац француског порекла, који је 1939. успео да допре у Ланганати и свој логор подигне у Пилару, умро је пре него што је био на трагу сакривеном благоу Инка.

Ни Швајцарац Ежен Брунер није имао више успеха од својих претходника.

Тајна олага Инка још је тајна. Међутим, и данас, скоро четири века после Валвердеовог извештаја, има људи који крећу по ознакама из њега у нади да ће им се срећна осмехнути.

С. П.

НЕОБИЧАН ДАНАК

Било је то оних немирних година крајем 18. века када су јањичари вршљали по Београдском пашалуку како су хтели. Ти турски отпадници дозлогрдили су свима: и српском народу који су плачкали и београдском везиру којем су због тога доносили грдне невоље јер је народ постајао све немирнији. Ствар је решио турски султан удаљивши јањичаре из пашалука и доневши 1793. године Хатишериф, неку врсту указа, по којем су до некле ублажене муке несрећним Србима.

И сам београдски везир Хаџи Мустафа-паша односио се благо према народу. Али, иако су порези смањени, остао је један велики. Наиме, по Хатишерифу Срби су били дужни

ПРЕМА ХАТИШЕРИФУ ИЗ 1793. ГОДИНЕ, НАРОД У БЕОГРАДСКОМ ПАШАЛУКУ МОРАО ЈЕ ДА ПЛАЋА ПОРЕЗ У ИЗНОСУ ОД 20 ГРОША НА СВАКУ ОЖЕЊЕНУ ГЛАВУ, СВЕ ДОК ЈЕДНОГ ДАНА СРПСКИ КНЕЗОВИ НИСУ ОТИШЛИ ХАѢИ-МУСТАФА-ПАШИ.

са Алексом Ненадовићем освану код ХаѢи-Мустафе.

Кнезови уђоше у конак

Ненадовић. Приђе ближе и заусте:

— Паша, ефендум...

ХаѢи-Мустафа га пре-

Кнез Алекса се опет поклони и мирно поче да објашњава везиру каква је ситуација у пашалуку. Причао му је о невољама народним, о томе како у народу нема ни паре, да су за порез дали све, деци од уста пооткидали, оно мало стоке што имају неће нико да им купи. На крају га је замолио да дозволи њима, кнезовима, да се о свему договоре па ће га извести за неки дан.

Паша климну главом, што је значило да се слаже. Кнезови га поздравише. Разиђоше се, али се договорише да се истог дана увече скупе у Шундирном хану где је одсео кнез Алекса.

УМЕСТО НОВЦА-ВОЈСКА

Увече су сви били поново на окупу. Кад су боље размотрили прилике, сложили су се да је ХаѢи-Мустафа био у праву. С друге стране, ни народ ни је имао новца. Испећен је до последње паре, закључили су сви, али порез мора да се плати, па мора. Дуто су лупали главу шта да раде, све док се кнез Алекса не досети.

— Ако се порез плаћа на живе, што уместо новца не бисмо дали њих! Хоћу рећи овако: ако новац иде за плаћање војника, што ту своту ожењени не би одрадили службе њи војску код везира?!

Сви су одушевљено прихватили предлог и већ су традан били код везира. Овога пута нису много чекали јер је ХаѢи-Мустафу живо занимало шта су одлучили, а није му било свеједно како ће се цела ова ствар завршити и нашта ће изаћи. Није могао да сачека да се кнез Алекса поклати. Руком му је дао знак да се усправи.

— Дедер, да чујем!

— Ми смо свакојако мислили — поче кнез Алекса — по ниоткуд до новца доћи не можемо. Ипак, договорили смо се и нађосмо решење. Кад јанѡичари крећу из Видина на пашалук, ми, кнезови, доведњемо наше момке да ратују. А кад прође бој, одосмо сваки својој кући. Ти више да не купиш војске и на храни и трошку да је не држиш, већ кад затреба нас да зовнеш, а нас, ето!

Везир је мало размишљао па их упита хоће ли сви тако, нашта они у глас одговорише да хоће. Везир посегну за брадом. Провлачио је прстима кроз њу и на крају рекао:

— Еј, вала, нека вам буде! Само чудан неки данак... много чудан!

М. С

да плаћају по 20 гроша на сваку ожењену главу. Тај новац одлазио је на плате ХаѢи-Мустафиних војника који су бранили пашалук од упада јањичара.

ЛЕПО ПИШЕ И КВИТ!

Порез на ожењене био је кост у грлу српског народа. Зар после толиких давања да плаћају и зато што су ожењени! И једног дана, 1793. године, група српских кнезова на челу

али им је речено да чекају пред везировом собом, какав је, иначе, био обичај. Међутим, чекање се отегло. Најзад, пустили су их пред ХаѢи-Мустафа-пашу. Кад су ушли и поклонили се, ред је налагао да први проговори везир. Но, он је само пушио и гледао кроз прозор. Кнезови су се нашли у чуду. Прошло је тако пола часа, па час, два... У зло доба везир окрете главу према њима и коначно прозбори:

— Е, море, зашто не говорите што сте дошли?!

Први се снађе Алекса

киде, поглади руком браду, повуче дим из наргила што је могао јаче, отпухну дим и рече:

— Знам ја шта ви тражите! Хоћете да ударим по Хатишерифу, то ви хоћете. А ја нећу ни паре више него што у ферману пише. А тамо пише... лепо пише: 20 гроша по ожењеној глави и квит! Немам ја од тих новаца никакву асну. Видите ли колику војску држим. Чиме да је плаћам? А она треба, треба боме да браним њом и себе и нас...

ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК
ЈЕ ПРИПРЕМИО
ЗА ВАС

ГИРИЛИЦОМ И ЛАТИНИЦОМ
ПО ВАШЕМ ИЗБОРУ

ВАШ ОМИЉЕНИ ЈУНАК И СТАРИ ЗНАНАЦ
СА ТВ ЕКРАНА

пера детлик

У КЊИГАМА - СЛИКОВНИЦАМА

ДОЖИВЉАЈИ ПЕРЕ ДЕТЛИЋА I—III
ПЕРА ДЕТЛИЋ И ГУСАРСКО БЛАГО
ПЕРА ДЕТЛИЋ И ВУН
ПЕРА ДЕТЛИЋ И МЕДА ДРВОСЕЧА

Први пут на нашем језику, појављују се ове књиге-сликовнице о Пери Детлићу, његовим сестрићима и пријатељима, о њиховим пустоловинама и доживљајима. Књиге су у луксузном, тврдом пластифицираном повезу, у потпуности штампане у боји, илустроване од прве до последње странице! Цена је приступачна: 210 динара за све три књиге-сликовнице које ћете платити тен нада их поштар донесе.

Комплет ДОЖИВЉАЈИ ПЕРЕ ДЕТЛИЋА. (I—III књига) можете да добијете ако испуните наруџбеницу, залепите је на полеђину дописнице и пошаљете на адресу: „Политикин забавник“, Македонска 29, 11001 Београд.

Књиге — сликовнице испоручује Младинска књига, ОУГ Прсдаја Београд, Призренска 4.

ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК

НАРУЏБЕНИЦА

ОВИМ неопозиво наручујем ДОЖИВЉАЈЕ ПЕРЕ ДЕТЛИЋА, I—III по цени од 210.— НД. Износ ћу платити поштару када ми донесе комплет на адресу (гирилицом или латиницом — непотребно препр-тати)

_____ (Име, очево име и презиме)

_____ (Поштански број и место)

_____ (Улица и број стана)

_____ (Потпис купца — родитеља)

(Без потписа родитеља књиге се неће испоручивати)

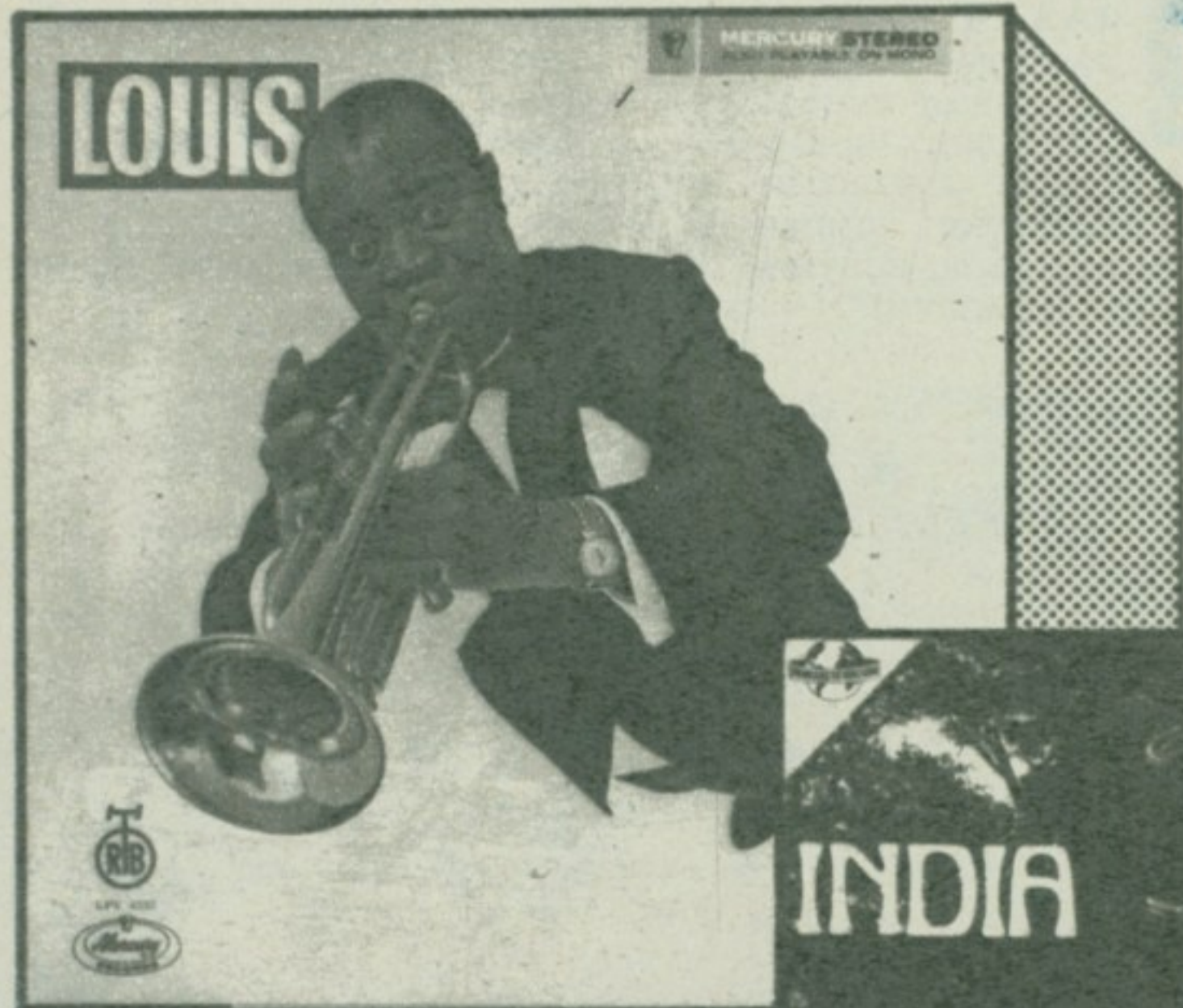

АМБАСАДОР С ТРУБОМ

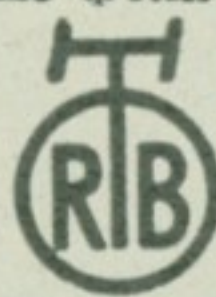
Пружамо вам јединствену прилику да преко нашег листа набавите изванредне грамофонске плоче — песму и звук разних земаља: Кине, Аргентине, Мексика, Југославије, Бразила, Индије, Шпаније, Грчке... и композиције врхунских мајстора цеза: Сачма, Еле Фиццералд, Дјука Елингтона, Саре Вон, Бени Гудмана, Душка Гојковића, Дајане Вашингтон, Бинга Крозбија, Дизија Гилеспија, Оскара Питерсона...

Ово је прилика да по необично ниским ценама обогатите своју дискотеку новим плочама. Потребно је само да попуните наручбеницу и плоче ће вам стићи кући. Цена једне велике, лонг-плеј плоче је само 71 динар. ПЛОЧЕ ЋЕТЕ ПЛАТИТИ ПОШТАРУ КАД ВАМ ИХ ДОНЕСЕ (ПОУЗЕЋЕМ)!

5586 YUGOSLAVIA: Браничевско коло, Сто јанке, беле Врањанке, Гледала сам с Кома плава — и још тринаест песама и кола свих наших народа и народности

5583 CHINA: Happy Spring, Miss Wong's blue, King-Fu music — и још осам песама
5587 PORTUGAL: Madrigal, Balada da mole, Cancao do mar — и још девет песама

5585 INDIA: Raga Malkauns, Folk tune — и још четири песме фолк музике

5584 GREECE: Sirtaki no. 7, Monaxia, To niki — само су три од дванаест песама са неодољивим звуком бузукија

5588 SPAIN: Andaluza, La tarantula, Espana cani са још девет композиција у ритму фламенга, са непоновљивим кастањетама
5586 MEXICO: Cu-cu-rugu-cu-cu paloma, La bamba, Las copetonas — и још девет песама у ритму сунчаног Мексика

4326 SARAH VAUGHAN: Moonlight in vermont, Cheek to cheek са још седам изванредних мелодија божанске Саре

4327 JAZZ SPECTRUM-DIZZY GILLESPIE: Just One Of Those Things, On The Sunny Side Of The Street, у интерпретацији једног од најбољих трубача у историји цеза Дизија Гилеспија, са још седам нумера

4332 LOUIS: Mame, When The Saints Go Marching In — и још десет композиција „амбасадора с трубом“

4354 FLING HOME LIONEL HAMPTON: How high the moon, Midnight sun — са још седам композиција које изводи велики мајстор вибрафона

4355 BRAZILIAN MOOD: Desafinado, Samba de Uma Noia So — са још пет нумера у извођењу Стена Геца

4353 JAZZ SPECTRUM: Indiana, Flying Home, Blue Lou — са још девет композиција врхунских мајстора цеза

4341 JAZZ SEBASTIEN BACH: Fuga u d-Molu, Prelud br. 9, Kanon — и још десет нумера у интерпретацији вокалне групе Swingle Singers

4342 THE BOSSES — JOE TURNER: Since I Fell For You, Blues Around The Clock — и још осам изванредних композиција у извођењу Џоа Тарнера, Била „Каунта“ Вејсија и групе познатих музичара.

4346 POWER IN MUSIC: Са композицијама Еле Фиццералда, Луја Армстронга, Оскара Питерсона, Дизија Гилеспија, Герија Малигена — и још девет извршних музичара

4357 ДУШКО ГОЈКОВИЋ: Remember Those Days, I Love You — са још четири композиције нашег земљака, једног од првих труба цеза

5571 BING — SATCHMO: Muskrat ramble, Brother Bill — са још осам нумера Бинга Крозбија и Луја Армстронга

43 DUKE ELLINGTON'S, My People, Lovin' Lover — са још шест нумера ненадмашног „Војводе“

4335 DUKE ELLINGTON CLASSICS: Creole Love Call, Lonesome Lullaby са још десет композиција „Дјука“ (Војводе) Елингтона у којима глас служи као инструмент

4336 GILLESPIE AND THE DOUBLE SIX: Two Bass Hit, Blue'n Boogie уз Дизијево експлозивно свирање трубе састав „The Double Six“ снимљено је још 10 изванредних нумера

4347 VIOLINSPIRATION: Sweet Lorraine, Hot Lips, My Heart Stood Still — и још десет композиција у извођењу Стефан Грапеллија и трија Диз Дизија

4348 DINAH WASHINGTON: Manhattan, Cry ma a river само је део репертоара од дванаест композиција са ове плоче једне од највећих певачица цеза

4349 JIMMY SMITH: Straight Ahead, Blues For 3+1 — и још четири нумере

4350 DSC STEREO SPECIAL: Tennessee waltz, Red River valley — и још дванаест композиција традиционалног цеза

4334 OSCAR PETERSON: Satin Doll, Sandy's Blues — и још четири песме са Бобом Даремом и Семом Џонсом

4353 BENNY GOODMAN — KING OF SWING: Memories of you, Flying home — и још десет композиција које спадају у класику свинга

ПОЛИТИКИ ЗАБАВНИК
11001 Београд, Македонска 29

НАРУЧБЕНИЦА

За ГОТОВО неопозиво наручујем плоче под бројевима: —

за укупну суму од _____ динара коју ћу платити поштару кад ми их донесе кући (поузећем).

(Име и презиме)

(Поштански број и место)

(Улица и број)

(Датум)

(Потпис)

Наручбеницу попуњава лице које ће платити плочу!

1 ЗАКОН РЕВОЛВЕРА — Средином прошлог века западни део Северне Америке био је непрегледна прерија. Мир мноштва индијанских племена и милиона бизона својим доласком нарушавају бели досељеници. Око војних постаја и утврђења ничу грађевине. Прерија постаје тесна за два супротна света: народ бронзане пути и беле дошљаке. Једини важећи закон је закон пушке и револвера. Тих година, тачније 26. фебруара 1846, на фарми у Скот Коунтију, у Ајови, рођен је Фредерик Вилијам Коди, човек чије ће име постати легенда Дивљег запада.

2 ЈАХАЧ ПОНИ-ЕКСПРЕСА — Оставши у једанаестој години без оца, Фредерик је, као најстарије дете у бројној породици, принуђен да се прихвати свакодневних послова и да помаже мајци. Како је био одличан јахач и изврстан стрелац, успева да се запосли у једној поштанској компанији као пратилац дилижансе, а онда га, кад је имао непуних шеснаест година, ангажује чувена поштанска компанија Пони-експрес.

3 СКАУТ 9. КОЊИЧКОГ ПУКА — Појавом телеграфа нестаје и Пони-експреса. За време грађанског рата између Севера и Југа (1861—65 године), Фредерик Коди, изванредни познавалац прерије и противник ропства, приступа снагама Уније као скаут (извидник) у Деветом канзашком коњичком пуку. Неколико година касније, после завршетка рата, учествује у борбама против побуњених индијанских племена, Кајова и Команча, у областима Тенесија и Мисурија.

4 РЕКОРД ПРЕРИЈЕ — Године 1866. жени се Лујзом Фредеричи и решава да од тада води миран живот. Међутим, крча која су отворили, због њиховог неискуства и великодушност опраштања дуга, убрзо је пропала и Коди се поново враћа прерији. Почиње да лови бизоне за потребе армије и градитеље пацифичке железнице. За седамнаест месеци успео је да улови равно 4280 бизона по чему је и постао чувен широм Дивљег запада и добио надимак Буфало Бил. Том приликом користио је специјалну војничку пушку, острагушу, типа „спрингфилд“, калибра педесет милиметара.

ОД ЛОКОМОТИВЕ

5 ДУТОКОСИ ПОГЛАВИЦА — За време изградње Пацифик-експреса, огромне железничке пруге дугачке 5412 километара која ће спојити атлантску обалу са Пацификом, Буфало Бил постаје снабдевач читаве армије градитеља. Бизони, један од главних извора исхране Индијанаца, систематски се истребљују и изазивају све чешће сукобе између староседелача и досељеника. Када се 1868. године племена Команча, Чејена и Сијукса удружују ископавши ратну секиру против бледоликих, Буфало Бил напушта градитеље и поново приступа

„плавим блузама“ — федералним трупам САД. У Седмом коњичком пуку генерала Џорџа Кастера постаје вођа извидника. Било је дана када је успео да раздаљину између два утврђења, од 500 до 600 километара, пређе и за непуних десет часова. За разлику од генерала Кастера за кога је „само мртав Индијанац добар Индијанац“, Буфало Бил је знао да поштује поносне ратнике и био је један од ретких белаца кога су Индијанци уважавали и коме су веровали. Отуда и његов нови надимак: Па-е-хас-ка (Поглавица с дугом косом).

6 ДВОБОЈ СА ЖУТОМ РУКОМ — У пролеће 1876. године Седми коњички пук генерала Кастера нашао се изненада у клопци ратоборних Чејена. „Плаве блузе“ се очајнички повлаче покушавајући да нађу излаз. И тада познајући добро неписане законе Индијанаца, Буфало Бил изазива на двобој Жуту Руку, поглавицу Чејена. Кад се пред њим појавио огромни Индијанац, војници су уплашено устукнули. Борба уистину није ни почела, а Жута Рука је био не само убијен него и скалпиран. Чејени су се без речи повукли.

7 ПУЦЊАВА ЗБОГ ЗАБАВЕ — Године 1883. оснива велику ревију: „Дивљи запад — Циркус Буфало Била“. Међу многобројним доживљајима ове чудне личности забележен је и један од 17—18. септембра 1903. године: за време боравка у Француској направио је мали лаки чамац и у њему прешао Ламанш. Али чамац није имао весла већ су га вукли „Змајеви“. Још неколико година забављао је публику импровизованим борбама. Умро је 10. јануара 1917. и сахрањен у гробу начињеном динамитом у једној стени у Колораду.

ХИТ СТРАНА

ПЕСМА за ОВУ НЕДЕЉУ

ВОЛИМ ДА ВОЛИМ (I LOVE TO LOVE)

Музика:
Џејмс Воден
Текст:
Џек Робинсон
Пева:
Тина Чарлс

I love to love
But my baby just loves
to dance,
Wants to dance
Loves to dance
I love to love
But my baby just loves
to dance,
Wants to dance
Loves to dance
I love to love
But there's no time for
our romance

No no no
I love to love
But my baby just loves
to dance.

The minute
A band begins to
Swing it
You're on your feet and
With it
You dance the night away
Baby,
The music's nice but
Maybe
I don't think you're aware
That I'm not Fred Astaire

I love to love
But my baby just wants
to dance,

Wants to dance
Wants to dance

I love to love
But my baby just wants
to dance,

Wants to dance
Wants to dance
I love to love
But you won't give our
love a chance

No no no
I love to love
But my baby just loves
to dance.

I'm spinning like a top
We dance until we drop
But if I had my way
At sundown
Instead of going
Downtown

We'd stay at home and
Get down to what I'm
tryin' to say
I love to love

ТИНА ЧАРЛС (TINA CHARLES)

Постати један од најтраженијих поп-певаца за само неколико месеци свакако је успех вредан пажње. А нема сумње бројни љубитељи поп-музике да нас име Тине Чарлс изговарају с поштовањем. Ова двадесетогодишња Енглескиња из Чингвела у Есексу своју блиц-каријеру започела је почетком ове годи-

не. Сићушна Тина, висока 162 сантиметра, за свој успех треба пре свега да захвали напорном раду а мора се признати да је имала и среће. Хит који ју је лансирао у поп-орбиту „Волим да волим“, „I love to love“ свима нам је добро познат. Међутим, почетком лета Тини су почеле да се догађају многе неспријатности.

НОВЕ ПЛОЧЕ ПГП

NILS LOFGREN

Свестрани музичар Нилс Лофгрен појављује се први пут на нашем тржишту. Овај гитариста, клавириста и органиста представља нам се са девет композиција у чијој су реализацији учествовали многи познати музичари Америке. Понекуђемо само једног, Ал Купера који савра пијорис наструменту и синтисајзер а уједино је и продуцент плоче. Назив плоче је „Нислачи се до краја“.

JIMMY SMITH

Органиста Џими Смит ни је непознат нашим дискофилима. Овај танковити музичар на плочи „Jimmy Smith“ у издању продуцентске куће РТВ представља нам се са пет својих композиција од којих је насловна „Jimmy Smith“ аранжмански изврсно урађена.

ROCK DREAMS

Рок-свои су плоча о којој годинама савлају многи дискофили. Шестост музичких кумера, којих их има на овој плочи, изабране су заиста знаменити, поготово ако знамо да су на њима ПЛЕТЕРСИ, Бил Халеј и Конвеј Твини, Џими Хендрикс, Ерик Бардон и БИТЛСИ.

BARY WHITE

За релативно кратко време издато је неколико плоча певача специфичног гласа Бари Вајта. Међу последњима је ЈПН „Let the music play“ који је продат у замишљеном tiraжу.

Од напорног рада здравље јој је нагло ослабило, да би после једног наступа у Глазгову пала од исцрпљености. Лекар јој је

ХОЛИС (HOLLIES)

Једна од првих група из такозваних бит-дана свакако је и енглеска поп-група Холис која је основана 1962. године. Група је настала из дуета „Ricky and Dale“ (Рики и

Дале) који је напустио своје саветовао вишенедељно нировање што Тина није могла да прихвати јер је имала низ уговорених наступа. После осам година напорног рада у студијима као неспријатна певачица није хтела да дозволи да падне у заборав. А врло добро јој је познат трновит пут који води до славе. Због тога је одржала све заказане турнеје у току летњих месеци. То јој је још више увећало популарност али и потгорнало здравље. Успела је да сини још једну плочу на којој је хит кумера „Волим ме као љубавника“ (Love me like a lover) да би право из студија потпуно исцрпљена, и физички и психички, отишла на лечење.

Јесенска турнеја по Италији морала је да буде отказана а Тина, која се према последњим извештајима успешно опоравила, недавно је изјавила: „Два добра никад не иду заједно. Док сам се годинама доказивала и тежила успеху, здравље ме је одлично служило. Нисам чак ни кијаницу имала. А данас, кад ми је најпотребније, оно је почело да ме издаје. На, гадан се да ће све бити у најбољем реду и да ћу се у најскорије време опет појавити на концертима. Верујте није лако бити суперзвезда. Годинама сам то желела и данас кад сам успела, не смем да дозволим да ми животна шанса оде у неповрат“.

Ден, да би већ после три године доживела афирмацију. У периоду од 1965. до 1970. године Холмс су са својим сингл-сингл, углавном сингл-плочама доживели највеће успехе. Још се сећамо песме: „I'm Alive“ (Жив сам), „Stop, stop, stop“, „On a Carousel“ (На рингшипи), „Carrie Anne“, „Jennifer Eccles“ и „He Ain't Heavy He's my Brother“ (Није рђав, он је мој брат) које су биле супер-хитови. Када је певач Allan Clarke (Алан Кларк) 1971. године напустио групу, о Холмса се све мање могло чути, да би после годину дана потпуно напустио сцену. Године 1972. у групу се после неуспешних покушаја да уне као солиста поново враћа А-лан Кларк што је саставу дало нов подстрек. Кренуло је све набоље а песма коју су тада снимили „The Air, I Breathe“ (Ваздух који дишем) постаје хит сингл у милионском tiraжу. Садашњи чланови групе су Води Елмот (33 године), Терри Силвестер, Бери Калверт (31), Тони Хикс (32), снимали су 11 плочу „Write on“ (Написано од) и сингл „Star“ што им је донело понову популарност.

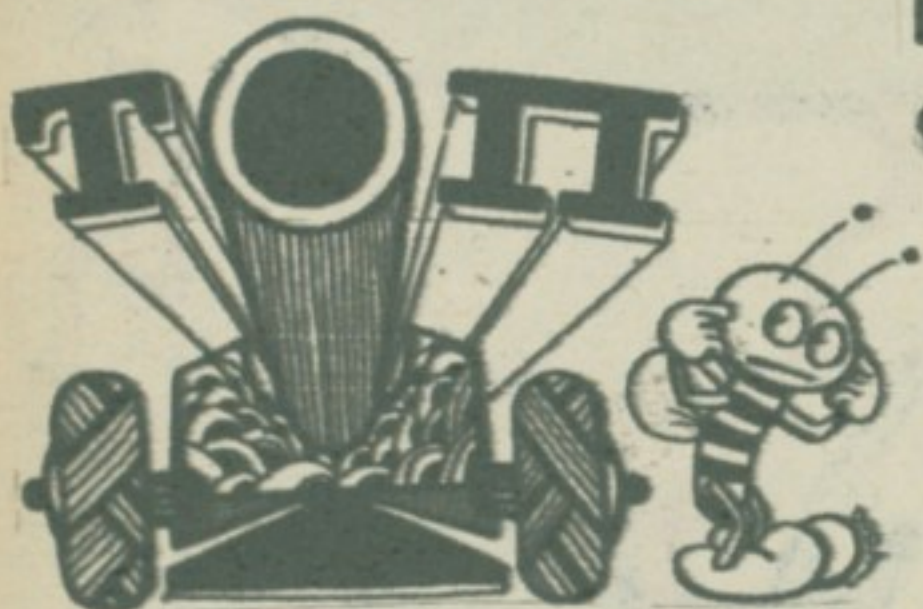

РИНГО СТАР

Бивши „битлс“ Ринго Стар у последње време све више својим животом и изгледом запањује људе. Мада смо већ навикли на свакојака изненађења, последње које је приредио свакако је највеће. Први „чулавац“ светске поп-музике, не давно се појавио потпуно обривши главу. На питања новинара зашто је то учинио, Ринго је одговорио: „Док сам летовао у Монаку било ми је врућина. Једног поподнева, када то више нисам могао да издржим, отишао сам до фризерског салона и прво сам обривао браду. Затим сам обривао бркове, а онда и косу. Док је берберин радио свој посао, ја сам му непрестано понављао још... још... још, и тако сам остао и без браде, бркова и косе“. Мада се многима

не допада овакав изглед некадашњег „битлса“, Ринго је ипак задовољан јер му је син Жак пресрећан оном променом рекао: „Сада тата изгледа као Кокаш“. Много те више волим јер је Кокаш мој омиљени глумац.“

Иначе се Ринго кога овде можете да видите читавој серији фотографија, у последње време потпуно посветио филму. До сада је снимно два играна филма и то: „Санду“ где уз партнерку Ену Аудли игра бантована Мексиканца, настраног и увек жељног крви и филм „Листоманија“ о Франку Лиону. У овом филму Ринго игра паку обученог у самог и калфу који много не хаје за приватне каноне већ живи животом човека коме више од свега прија друштво лепих девојка.

СТРАНА ТОП-ЛИСТА У ДОМАЋОЈ ПРОДУКЦИЈИ

- 1) YOU SEE THE TROUBLE WITH ME — Barry White — ППН РТБ
- 2) LET'S STICK TOGETHER — Bryan Ferry — ЈУГОТОН
- 3) ALL BY MYSELF — Eric Carmen — ЈУГОТОН
- 4) NOBODY'S FOOLS — Slade — ППН РТБ
- 5) PINBALL WIZZARD — Elton John — ППН РТБ
- 6) SATISFACTION — Rolling stones — ЈУГОТОН
- 7) DEVIL GIRL — Cliff Richard — ЈУГОТОН
- 8) YESTERDAY — Beatles — ЈУГОТОН
- 9) FERNANDO — Abba — ППН РТБ
- 10) RODRIGO'S GUITAR CONCERTO — Manuel — ЈУГОТОН

ДОМАЋА ЛИСТА

1. НАД СМО ЈА И МОЈ МИШ БИЛИ БОНСЕРИ — Дадо Топић — ППН РТБ
2. ТАЧНО У ПОДНЕ — YU група — ЈУГОТОН
3. МИЛОВАН — Жељно Бебен и БИЈЕЛО ДУГМЕ — ЈУГОТОН
4. СНАЛИНАДА — Оливер Драгојевић — ЈУГОТОН

5. ШЈОР БЕПО КАПИТАН — Про арте — SUZY
6. ЖИВОТ ЈЕ МАСКЕНБАЛ — Тешна индустрија — ЈУГОТОН
7. ВОЛИО САМ ЈЕДНУ МАЛУ — Стаклено звоно — ЈУГОТОН
8. ЈА ТЕ ВОЛИМ АЛЕН САНДРА — Душно Лонин — SUZY
9. ЏАМБО — Ипе Ивандић — ЈУГОТОН
10. ЉУБАВИ ЈЕДНОГ ПАРНОГ ВАЉКА — Парни ваљак — ППН РТБ

ТОП-ЛИСТА ФРАНЦУСКЕ

1) PORQUE TE VAS — Jeanette	6) RIGHT BACK — Maxine Nightingale
2) NICE AND SLOW — Jess Green	7) MY SWEET ROSALIE — Brotherhood of Man
3) TROUBLE MAKER — Roberta Kelly	8) DON'T GO BREAKING MY HEART — Elton John i Kiki Dee
4) RADIOACTIVITY — Kraftwerk	9) THE BEST DISCO IN TOWN — Ritchie Family
5) WE DON'T NEED THE MONEY — Peter Noone	10) EXTRA, EXTRA — Ralph Carter

ХИТ-ТЕЛЕГРАМИ

ЊУЈОРК

ПРОКОЛ ХАРУМ су одржали концерт у Јорк Мјузеуму.

РАМОНЕ (Ramoness) се неће макнути из Њу-јорка, пошто њихов менаџер жели да прво настане у САД.

ТИН ЛИЗИ (Thin Lizzy) су морали нагло да прекину турнеју и хитно се врате у Енглеску пошто се басиста Фил Линот разболео.

Улазице за концерт групе ГРЕЈТФУЛ ДЕД продаване су само чла новима клуба њихових обожавалаца...

Група ЏЕФЕРСОН СТАРШИП (Jefferson Starship) одржаће концерт у Централном парку.

КИНКСИ (Kinks) су потписали уговор са фирмом Ариста.

ЏОРџ ХАРИСОН (George Harrison) снима у студију.

Парамунт је одбио дистрибуцију филма Николаса Рета и ДЕЈВИДА БОВИЈА (David Bowie) с образложењем да је сувише „конфузан“.

ПОЛ САЈМОН (Paul Simon) даје концерт у корист спасавања њујоршке библиотеке.

★ ★ ★ ЛОС АНЂЕЛЕС

РИНГО СТАР је завршио албум у којем учествују и Ленон, Мака и Хари.

ПИТЕР ФРЕМПТОН (Peter Frampton) свира на новом албуму Ринга Стара.

АЛИС КУПЕР (Alisa Coper) биће прикована за постељу два месеца, пошто, као и њен последњи албум, пати од анемије.

ЕЛТОН ће заједно са својим кројачем Вобом Макијем припремити костиме за своју турнеју.

Датка ШЕР појавила се у свим продавницама играчака.

Група АЛИСА КУПЕРА најзад је пронашла пратњу: холивудски Вампир оркестар.

★ ★ ★ САН ФРАНЦИСКО

ПОЛ И ЛИНДА (Paul i Linda) су изнајмили неколико виле како би у току своје турнеје обезбедили деци породични живот.

Корине за најновији албум ВИЧ БОЈСА (Beach Boys) израдио је Дин Торенс (бивши Džen end Din).

КРОЗБИ, (Krosby) СТИЛС (Stills), НЕПШ (Nash) и ЈАНГ (Young) покушали су опет да снимају заједно, али чим су се нашли у студију закључили су да

„нема више некадашње

магичке привлачности“.

★ ★ ★ ЕНГЛЕСКА

После много мука албум популарних СТОУНСА (Stones), најзад се позлатио.

ЛИЗ ТЕЈЛОР (Liz Taylor) је присуствовала концерту групе „ХУ“ (Who) у Чарлтоу.

У продаји је други албум групе ХАМИНГБЕРД (Hummingbird), са малом изменом: бубњара Конрада Исидора заменио је Бернард Парди.

ДОКТОР ФИЛГУД (Doctor Feelgood) највише времена проводи у излежавану на плажама Канеија.

Последњи албум групе ДИП (DEEP) биће снимљен уживо.

Група СВИТ (Sweet) лети у Токио.

РОЛИНГСТОНСИ (Rolling Stones) били су звезде фестивала у Кнебворту.

ЕРИК КЛЕПТОН (Eric Clapton) вратио се у великом стилу у Кристал Палас 31. јула.

САНТАНА, ГРЕЈТФУЛ ДЕД (Grateful Dead) и ЊУ РАЈДЕРСИ (New Riders) окупили се у Вемилијв 7. августа.

ПРОКОЛ ХАРУМ (Procol Harum) зове Пета Солија, Крис Копинг је поново басиста, а Аллен Картрајт је отишао.

ПЕТЕР ГАБРИЈЕЛ (Peter Gabriel) и Боб Езрин провели неколико дана у Прагу.

ТОМ ЏОНС прави прве кораке на филму. У групи РОДА СТУАРТА наћи ће се Кети Џонс, Вили Вилкс и Вили Пит...

★ ★ ★ СА РАЗНИХ СТРАНА

ПЕТИ СМИТ (Patty Smyth) попела се на сцену у Сетлу, на позив Бду Ојстер Калта.

Продуцент следећег ГРАНД ФАНКА (Grand Funk) биће Френк Запа. Филм групе ЛЕД ЦЕПЕЛИН (Led Zeppelin) носиће назив „Увек иста песма“.

СТОУНСИ изгледа стварно размисљају о томе да промене продуцента...

Први пут после две године група БАНД поћи ће на турнеју.

Због огромне конкуренције и СТОУНСИ су напустили план о турнеји по САД.

ЏОНИЈУ МИЧЕЛУ Johny Mitchell) су украдене идеје за песме док се налазио у једном телу заједно са Ролинг Тандер Ририју.

Албум старих песама БИТЛСА (Beatles) у САД добио је платинасту плочу.

КУТАК ЗА ДЕВОЈЦИЦЕ

НАПРАВИТЕ САМИ

ПОДСЕТНИК ЗА ТЕЛЕФОН

Колико пута вам се догодило да нечији број телефона запишете на комаду папира, па после тај папирчић изгубите. Зато вам предлажемо да направите подсетник за телефон.

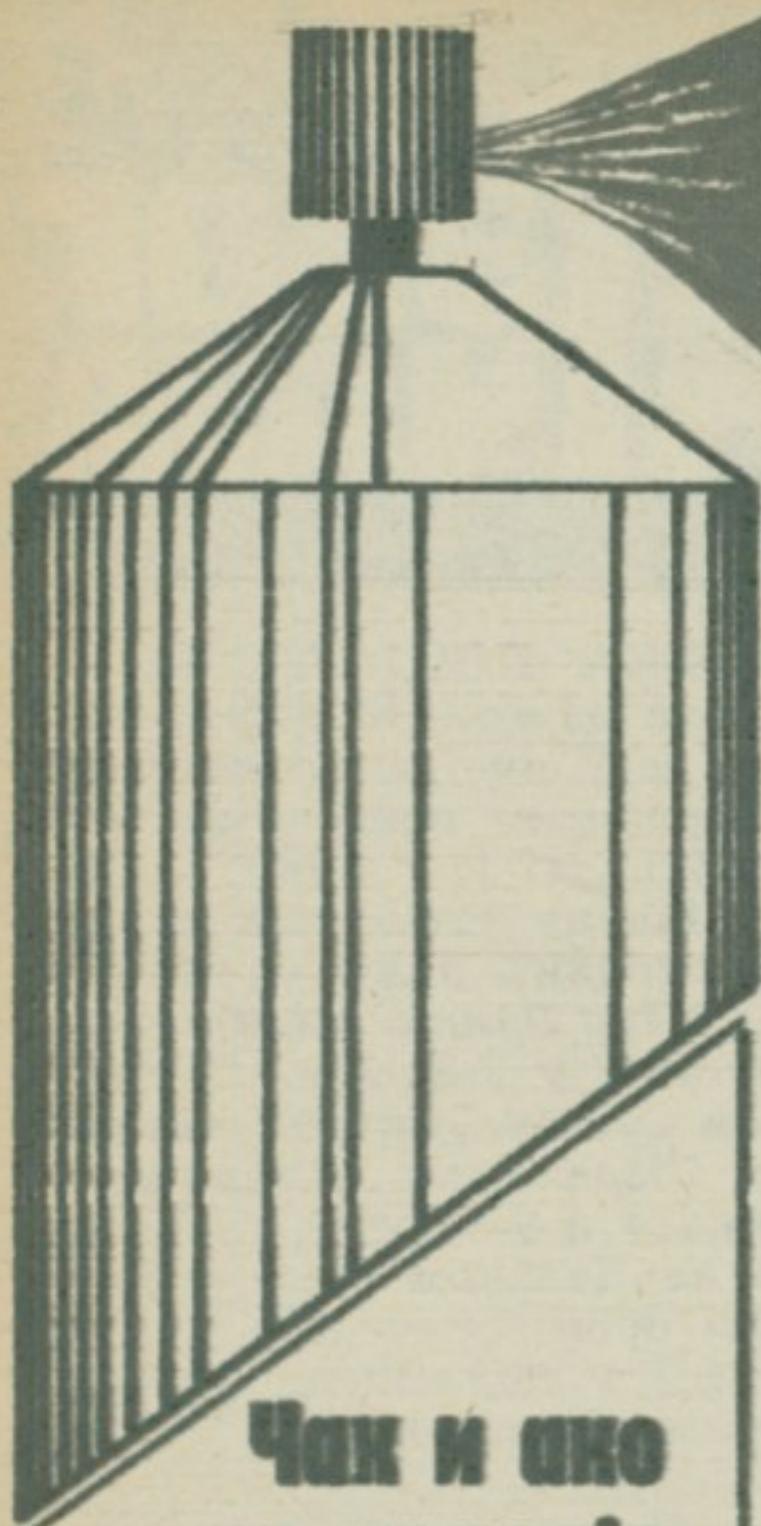
Исеците телефон који видите на нашем цртежу 1 (цртицама је означено где треба да сечете) па цртеж телефона залепите на чврст картон и поново га исеците по контурама телефона (црт. 2). Затим просеците по цртицама изнад бројчаника и пресавијте под углом од 45 степени дуж линије означене тачкицама. На тај начин добићете држач у који можете да ставите оловку (црт. 4).

Од папира за писање исеците листиће исте величине и облика као правоугаоник на бројчанику телефона, прошијте их (црт. 3) а затим зашијте на исечени телефон, на месту где је правоугаоник. Тако добијену свешчицу закуцајте на зид изнад телефона и у њу записујте бројеве телефона, поруке, обавештења и слично. Испуњену свешчицу замените новом.

СПРЕЈ ЗА ДОБРО РАСПОЛОЖЕЊЕ

Чак и ако не гледају кроз прозор, према понашању ученика, наставници знају да ли напољу пада киша или сија сунце.

или одео и у којој боји, којом приликом ће се офарбати соба или која ће се књига читати. Јер, кад напољу пада киша људи се пре опредељују за тешке романе, тамне боје и физичке страве и ужаса.

Утицај временских прилика је и биолошки: ако после дуготрајног сунчаног и сувог периода изненада дуне ветар или, макар и за кратко почне да пада киша, многи ће се прехладити, добити грип или кијавицу.

Научници су запазили да постоји зависност између временских прилика и људског понашања. Криминалистички инспектори добро

се промену временских прилика а хронични болесници те дане проводе у кревету. Код емотивно лабилних особа у том периоду могу наступити и ненормалне реакције, безразложно галаме на своје колеге, хистерично плачу да би се одмах после тога смејали. У кафанама и на улици тада су туче најчешће.

И температура је битан фактор, нарочито у псећању криминалних преступа. Према испитивањима која су спроведена у Њујорку, у јануару број преступа је био мањи, у јулу почео да опада.

ко број саобраћајних преступа много већи кад после сунца изненада почне да пада киша.

ЉУДИ — БАРОМЕТРИ

Научници тврде да сваком трећем човеку смета „лоше“ време. То најбоље знају апотекари јер тада највише продају пливачке и аспирине, главобоље постају несносне, многим натику очни каци и чланци на ногама. Непосредно после неспгода такви „љу-

ме. У току зиме изнад слоја хладног ваздуха који се налази над улицама и крововима постоји слој топлог ваздуха који као неки чеп спречава вертикална струјања и „проветравања“ улица. Издувни гасови из аутомобила, дим и гар стварају слој смога који подједнако смета и здравим и болесним људима. Тако је због слабог „проветравања“ 1952. године Лондон четири дана био обавијен густом димном завесом, па је 4000 људи умрло од тровања дисајних органа. Суви пор-диокси и други отровни гасови над овим градом представљали су као неку врсту поклопца који је спречавао струјање свежег ваздуха.

ХОЋУ ДА СЕ УБИЈЕМ!

А зашто време утиче на промене нашег расположења? Научници верују да су то наелектрисане честице које се налазе у атмосфери. Ти јони постоје у групама и то у односу пет позитивно наелектрисаних честица према четири негативне. За позитивне је обично „прилепљен“ угљен-диоксид, а негативни су јони кисеоника који пријају организму. У тренутку када се у атмосфери нађе вишак позитивних јона, на пример, пре олује када има и највише CO₂, људи постају раздражљиви и тмурни, а чим се време пролепша, има више негативних честица и људима све иде од руке, праве добре послове, аранжмане, сликари — ремек-дела, песници — незаборавне стихове, научници долазе до епохалних открића, а професори „пуштају“ студенте на испитима...

Међутим, сткриће јонске равнотеже у атмосфери дало је идеју научницима футуролозима. Ако је то заиста тачно, онда неће бити ништа необично кад се једног дана у самопослугама буду могле да купе бојиче у облику спреја у којима ће се налазити — негативни јони.

Да би се неки намор орасположио, биће довољно да се само мало попрска овим спрејем. Али, шта ће бити ако сви људи почну то да купују, кажу зловници. Јер, тада нећемо имати ни са ким да се свађамо, речи утехе постаће стране, психолози неће имати кога да лече и саветују, сви ће радити и певати, па ће баш зато многи и тражити промену радног места, желећи да се запосле у — естрада.

Б. Јеренић

знају када наиђе „време створено за самоубице“, тада обично нема ветра, ваздух као да „сткји“, сунце се не помаља иза облака, киша монотонно сипи... Тада се повећава и број крвних деликата. И наставници по школама, чак и ако не гледају кроз прозор, према понашању ученика знају да ли напољу пада киша или сија сунце. Јер, деца боље него одрасли пре досећају непогоду, постају раздражљива, галаме, плачу, чешће чушкају једни друге за косу или се гађају свескама...

Када је влажност ваздуха мала, на пример 20—30 процената, домаћице певушећи одлазе на пијаци, често купују и непотребне ствари, обично црвене боје, само да им се нађу у кући, с лакоћом обављају послове и не жале се што их супрузи увече нигде не изводе. Али, у влажним септембарским данима оне грде децу, мрзоволне су, набусисте, ретко се шале...

Људи слабије физичке кондиције најтеже подно-

Ако су временске прилике данима устаљене, то делује депресивно на човека јер срганизам губи способност прилагођавања. А ако се, пак, време често мења, то код људи проузрокује збуњеност, па је та

ди барометри“ осећају мучнину у стомаку или почињу да пате од срчаних сметњи. У том периоду највећи је и број инфаркта.

У великим градовима нагле промене времена проузрокују и највеће пробле-

ЦРТИЦЕ ИЗ ИСТОРИЈЕ

КАРАЂОРЂЕВЕ КАЗНЕ ЗА ВОЈНЕ ПРЕСТУПЕ

Врховни вожд Карађорђе и Правитељствујушчи Совјет Народни издали су 11. јануара 1812. године Упутства војводама према којима „за војена преступлења“ (војне преступе) војводе имају право да по свом нахођењу одреде казну батињања „... понадаље кроз 300 момака три пута...“, док капетани имају право да изрекну казну од највише 25 батиња.

СТВОРЕНО ЗА САМОУБИЦЕ

Познато је да временске прилике утичу на пољопривредне приносе, обилну жетву, величину плодова или њихову сочност. Али, од времена зависи и каква ће се хаљина купити

У РАТ ЗБОГ ЧАЈА

ДАЛЕКА ПОСТОЈБИНА — Биљка од које се добија чај гаји се у многим тропским и суптропским пределима. Постојбина му је у Кини, али је и у Јапану познат већ хиљадама година. Данас се чај гаји у Шри Ланки, Индији, Пакистану, у Африци, Совјетском Савезу, јужним деловима Сједињених Америчких Држава и у многим крајевима на Далеком истоку. Највећи произвођач чаја је Индија, са половином укупне светске производње.

ОТКРИО ГА ЦАР — Не зна се ко је први пио чај. Кинези тврде да је то био цар Шен-Нунг који је живео пре неких пет хиљада година. По кинеској легенди, он је једнога дана прокувао воду како би била чистија за пиће, а са дрвета испод којег је то радио неколико листића пало је у лонац. Када је Шен-Нунг пробао тај напитац, учинио му се извршним и он је од тада увек кувао воду на исти начин — додајући јој листиће оног дрвета.

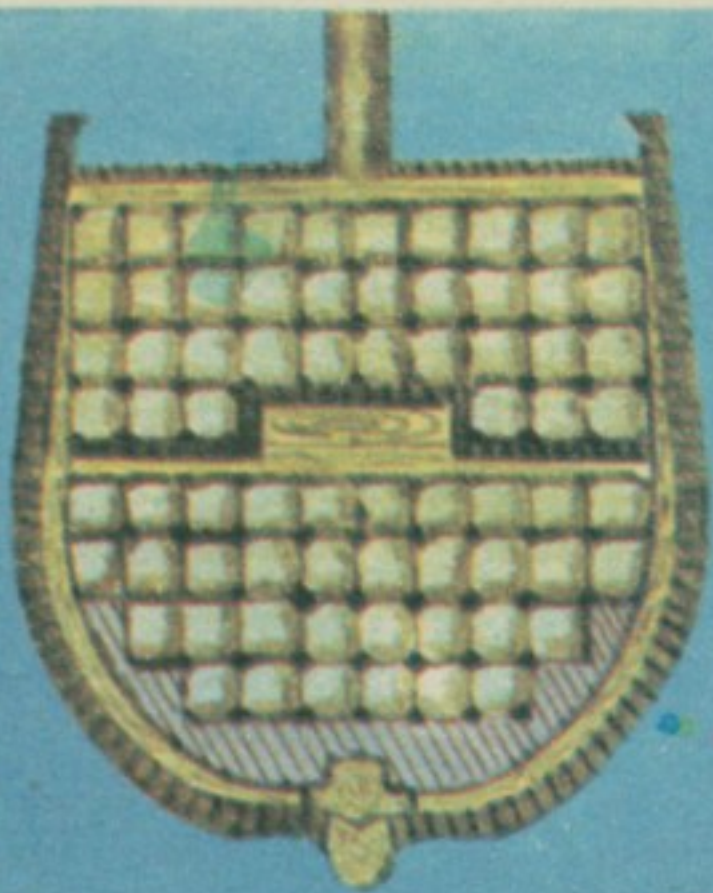
СТИГАО У ЕВРОПУ — Прошли су векови док је чај стигао на стари континент. Први су га пили Холанђани, у 17. веку. У овој земљи чај је убрзо постао веома популаран а нешто касније и у Португалији. Када је стигао у Велику Британију, људи у почетку нису знали како га користе. Постоје анегдоте да су домаћице служиле кувано лишће чаја — као поврће, па су га чак мазале на хлеб са путером!

БОСТОНСКИ СКАНДАЛ — Када се навика пијења чаја проширила на цео западни свет, сва биљка постала је толико значајна да је убрзо почела да ствара невоље. У 18. веку, велика британска фирма Источно-индијска компанија добила је право да чај увози у своју колонију у Северној Америци непосредно, без претходног обавештења америчких трговачких предузећа. У знак протеста, група младих Американаца маскирала се у црвенокошце, освојила три наговарена брода усидрена у Бостонској луци и сав тевет чаја бацила у море. Тај догађај ушао је у историју као најава америчког рата за независност, а забележено је и да Американци од тада све мање пију чај, а све више кафу.

ТРКА КЛИПЕРА — Чај је брзо постао један од главних артикала који су на Запад стизали са Далеког истока. Довожен је у Европу и Америку великим трговачким бродовима који су се звали клипери. Терет чаја који први пристигне увек је могао да се прода по знатно вишој цени од осталих и океаном је настала луда трка између клипера. На слици је приказан чувени брод „Тејпинг“, а на шеми начин на који се чај товарио у труп брода.

САЂЕЊЕ И БЕРБА — Када би чај природно растао, било би то дрво високо десет метара. Али, узгајивачи га не пуштају да расте више од метар, метар и по, како би лакше могло да се бере лишће. Беру се само по два листића на петелци, као што је показано на слици, а када на плантажама никну нове младике, оне се расађују. У Кини се прва берба врши у марту, а до краја године има их још две-три, зависно од климатских услова.

ЦРНИ И ЗЕЛЕНИ — Према начину прераде разликују се црни и зелени чај. Црни се добија када се после бербе лишће распростре, обично на сунце, да увене, што не траје дужи од 24 часа. Затим се листови ручно или машински увијају, стављају у кошаре на стаклене полице или бетонски под и прекрију влажним сукном да чај ферментира. То траје око 4 сата. После тога чај се пржи на тигањима или у апаратима. Зелени чај не пролази кроз процес ферментације, иначе се прерађује на исти начин као и црни.

Према прастарој кинеској легенди дрво чаја постало је од — очних капка! Један човек заклео се да ће, уз молитву Буде, провести много дана и ноћи а да уопште не трене. Међутим, сан га је преварио и неприметно освојио. Када се пробудио, човек је био тако љут на себе да је одсекао своје очне капке како убудуће никако не би могао да спава. На месту где их је бацао, никло је дрво чије је лишће имало чудесно дејство кад се скува: крепило је читав организам и отклањало умор. Био је то чај. Касније су научници објаснили да ова његова својства потичу од кофеина, танина и других састојака који стимулативно делују на организам. Зато се чај користи и као лек, а овај назив постао је у многим језицима, па и у нашем, општи и за напитке од других лековитих биљака, као што су камилица, на-на, липа...

РАЗНИ ЉУДИ, ИСТА НАВИКА — Данас је чај освојио цео свет и пије се у разним приликама; на седељкама, око логорске ватре, у ресторанима... У Јапану га пију из шољица од финог порцелана које немају дршке, а на Тибету у њега стављају путер. У Енглеској многи људи воле да ујутру, чим устану, попију шољицу чаја, као што се код нас пије кафа. У овој острвској земљи и данас се поштује обичај из 18. века да се го подне, у пет сати, пије чај и то је прави мали ритуал за окупљену породицу. Слична церемонија постоји и у Совјетском Савезу, само што није везана за одређени сат и што се чај тамо стоема сасвим другачије. Док Енглези у њега направи долају мало млека, Руси га припремају на нарочит начин у самоварима. И Турци, који су у 17. веку у Европу донели кафу, данас пију тогото искључиво — чај.

ФАНТАС-
ТИЧНА

ПРИЧА

ИСАК АСИМОВ

ИАКО СУ СВИ ТВРДИ
ЛИ ДА НИЈЕ ПОТПУ-
НО УРАВНОТЕЖЕН,
СТАРА АВИС
ЛАРДНЕР
ВОЛЕЛА ГА ЈЕ
ВИШЕ ОД ОСТАЛИХ
РОБОТА.

НЕСПРЕТНИ МАКС

Авис Ларднер је била последња особа која би могла да буде оптужена за убиство. Удовица славног астронаута, филантроп, љубитељ уметности, гостољубива...

Али, пре свега, то је била најплеменитија и најчовечнија особа која се може замислити.

Њен муж, Вилијам Ц. Ларднер, умро је — као што је познато — од последица зрачења приликом једне сунчане олује. Свесно је остао на том опасном месту да би омогућио једном излетничком броду да стигне до свемирске станице.

Госпођи Ларднер је додељена ви сока пензија, коју је она умела паметно да употреби. Сада, у подмаклим годинама, била је прилично богата.

Светлосне уопште

Њена кућа је била изложба, или можда тачније — музеј. Све су то биле веома пробране и драгоцене ствари изванредне лепоте. Потпуне су из двадесетак разних прокујалих цивилизација.

Кућа је била отворена публици. Предмети нису били осигурани и нису постојали уобичајени алармни уређаји. То није било потребно, јер је госпођа Ларднер имала читаву чету слугу-робота који су се бризули о томе. Њиховом будном оку ништа није могло да промакне и евентуални пљачкаш није имао заиста никаквих изгледа.

Сви су знали за ове роботе, и то је било најбоље осигурање против крађе.

Наравно, ту су биле и светлоскулптуре. Како је госпођа Ларднер открила у себи уметнички геније, нико од гостију на њеним пријемима никада није успео да

докучи. Али, сваки пут кад би се нашли на окупу, нова симфонија светлости заблистала би у дворанама... тродимензионални светлосни облици у пастелним бојама, неки чисти, неки тако успешно спојени да су стварали чудесне ефекте. Понекад би се облици тако испреплетли да су стварали бело-плаву фризуру госпође Ларднер и њено благо лице без бора које је одисало племенитом лепотом.

Чак и да није било ничег другог, гости би долазили у њену кућу због светлоскулптура. Ниједан од тих облика није виђен два пута узастопце; то је било стално трагање за новим и уметничко експериментисање. Они који су себи могли да допусте луксуз да купе тај скупи уређај, стварали су светлоскулптуре из забаве, али нико није успео ни да се приближи савршенству облика госпође Ларднер, чак ни професионални уметници.

Она је, међутим, у том погледу била невероватно скромна.

— Не, не — протестовала је кад би неко претерао у изливима одушевљења. — Немојте то називати

светлосним поемама. У најбољем случају, то могу бити светлосне строфе.

Мада су то више пута тражили од ње, није хтела да ствара светлоскулптуре ни у једној другој прилици сем на својим пријемима. „Ја сам против комерцијализовања уметности“, говорила је.

Па ипак, није имала ништа против кад би је неко замолио да направи копију неке њене скулптуре, то јест облик који би остао сталан (светлоскулптуре су се иначе расплињавале и нестајале после извесног времена). Захваљујући том компликованом поступку, многе њене творевине налазе се сада у музејима и галеријама широм света. За то никад никоме није наплатила ни паре, нити је тражила да се поштују њена ауторска права.

— Довољна ми је награда што се то људима свиђа — осмехивала се.

Љубазна наређења

Приликом прављења копија, чак је свесрдно помагала. Увек је била спремна да нареди својим роботима да учине ово или оно.

— Молим те, Кортни — говорила је — да ли би био толико љубазан да донесеш ове мердевине?

То је био њен стил. Увек се обраћала роботима с пуно обзира.

Једном, пре неколико година, готово ју је изгредио због тога један функционер Министарства за роботе и механичке људе.

— Не смете то да радите. Такав начин обраћања може да умањи њихову ефикасност. Они су зато и конструисани да би примали наређења. Што је наређење прецизније, боље ће бити извршено. Кад

им се обраћате љубазно, њима је теже да схвате да је реч о наређењу и много спорије реагују.

Госпођа Ларднер је одмахнула руком.

— Мене не интересују ни брзина ни ефикасност. Важна ми је само добра воља. Моји роботи ме воле.

Функционер је хтео да јој објасни да роботи не могу да воле, али је видео да то не би послужило ничему, а само би ожалостио љубазну стару жену.

Изгубљен случај

Такође је било познато да госпођа Ларднер никад није упућивала фабрици своје роботе на оправку. Њихови позитронски мозгови су веома сложени, и у једном од десет случајева, кад тек произведени робот напушта фабрику, биле су потребне мање исправке. Понекад се квар примећивао тек касније, али фабрика је ипак била дужна да бесплатно обави посао.

— Кад робот једном уђе у моју кућу и почне да ради — говорила је госпођа Ларднер — дозвољене су му све могуће ексцентричности. Ја не желим да ми их ико дира.

Најтеже је било убедити је да је робот само машина. На то је суво одговарала:

— Интелигентно биће као што је робот не може бити само машина. Ја их сматрам живим створењима.

Такава је била чак и према Макс, кога би свако други сматрао за изгубљен случај. Он је с тешком муком успевао да схвати шта се жели од њега и све је радио неспретно. Али, госпођа Ларднер је одбијала да то призна.

— Макс веома вешто прихвата

ЈЕДНА
АЛИ
ВРЕДНА

Добар се може бити на
један начин, а на много
начина рђав.

(Аристотел)

капите и кишобране. Рођени је гардеробер.

— Зашто га не пошаљеш на оправку? — упитао је једном неки пријатељ.

— А, не! Каква оправка? Макс је такав. Он је најљубазније створење које се може замислити. Знаш како је: позитронски мозак је тако компликован да је ту тешко утврдити шта није у реду. Чак не бих воледа да га потпуно доведу у ред. Онда он не би више био оно што је сада. Не би био он!

— Али, ако није потпуно уравнотежен — инсистирао је пријатељ, бацивши на Макса нервозан поглед — он може бити опасан.

— Макс опасан! — насмејала се госпођа Ларднер. — Он је већ годинама код мене. То је најмирнији створ којег знам.

Стварно, личио је на све остале роботе: гладак, металан, људског лика, али потпуно безизразног. Само за Авис Ларднер он је био драги, пријатни Макс. Таква је она.

Како се онда могло догодити да убије човека?

Тамна шачка

Као што је она била последња особа на коју бисте могли помислити као на убицу, тако је Џен Семпер Тревис био последња особа коју бисте могли замислити као жртву убиства. Учив и повучен, живео је у овом свету, али као да му није припадао. Његов математички дух био је стално заокупљен милијардама комбинација које сачињавају позитронски мозак једног робота.

Тревис је био главни инжењер компаније која је производила роботе. Али, био је и страствен љубитељ светлоскулптуре. Чак је написао о томе књигу у којој је покушавао да докаже да математичка база од које се полазило приликом стварања позитронских мозгова може да послужи и као водич за прављење светлоскулптура.

На жалост, његови покушаји да ово примени у пракси завршавали су се поразно. Скулптуре које је стварао на основу својих математичких прорачуна биле су незграпне, механичке, неестетске.

Ово је била једиња тамна тачка у његовом мирном, срећном животу. Осећао се несрећним због тога. Био је убеђен да су његове теорије тачне, али није успевао да их примени у стварности. Кад би створио бар једну светлоскулптуру која вреди!

Разуме се, познавао је творевине госпође Ларднер и дивио им се, али је знао да ова кротка, љубазна жена не би била у стању да схвати ни најпростије ствари из роботске математике. Како онда ствара ова чуда од лепоте?

Писао јој је неколико пута, али је она одлучно одбијала да му открије своје методе, па је Тревис на крају почео да помишља да се она не држи никаквог метода. Можда је у питању гола интуиција? Али, и интуиција се може свести на математичке термине.

Најзад, удесио је да га госпођа Ларднер позове на један од својих пријема. Хтео је да је посматра док прави скулптуре.

То је ситница

СТИГАО ЈЕ С МАЛИМ ЗАКАШЊЕЊЕМ. Пошто је учтиво поздравио домаћицу, рекао је:

— Један чудан робот ми је прихватио капут и шешир...

— То је Макс — рекла је госпођа Ларднер.

— На први поглед се види да је лоше уравнотежен — наставио је Тревис. — Зашто га не вратите фабрици,

— Ох, не бих желела никада да гђавим.

— Ни говора, драга госпођо. То је ситница. А пошто се ја бавим тиме бавим, искористо сам прилику да га дотерам. Није ми било потребно више од неколико минута. Видеће да ће сада савршено функционисати.

На лицу госпође Ларднер могла се приметити огромна промена. Први пут у животу обузео ју је бес. Мирне црте лица су се искривиле.

— Дотерали сте га? — вриснула је. — Ви сте се усудили да чепкате по Максовом мозгу? Несрећниче! Ви нисте свесни да је он стварао моје светлоскулптуре! То је постигао захваљујући управо ономе што ви називате неуравнотеженост и што сте сада „дотерали“. Никад више неће моћи да креира ону лепоту...

Несрећа је хтела да се у том тренутку налазила поред своје колекције старих ножева. Зграбила је један.

И Тревисово лице се искривило. — Значи, да сам проучио онај дефектни позитронски мозак, ја бих открио тајну...

Она је јурнула на њега с ножем у руци. Он није ни покушао да се склони. Неки који су били у близини тврде да је чак пошао у сусрет ножу, као да је желео да умре.

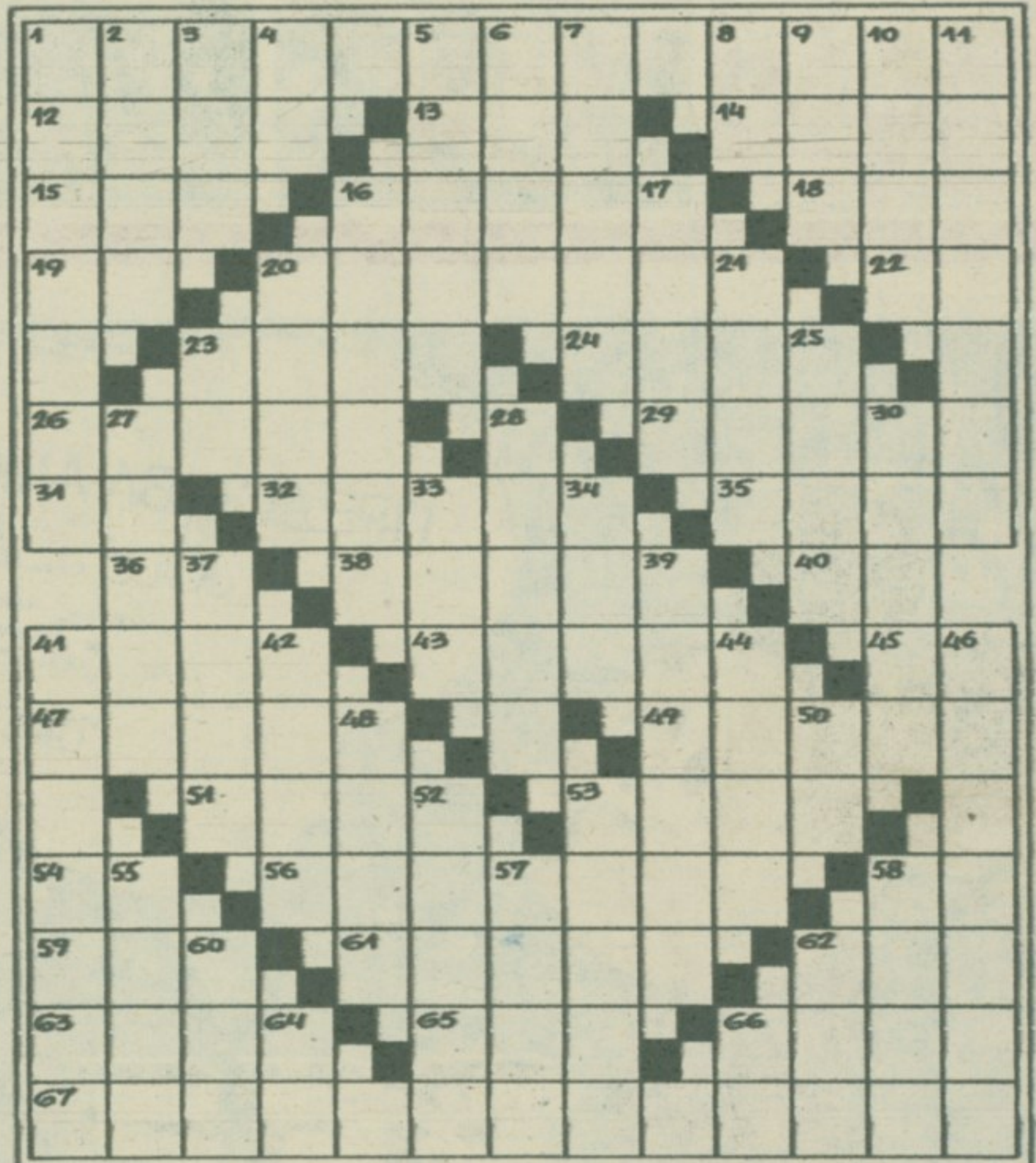
укрштене речи

ВОДОРАВНО:

1) Основни принцип социјалистичке демократије, 12) наредба, 13) израштај на глави неких животиња, 14) рима, срок, 15) мноштво пчела, 16) Горњи дом у Енглеској, 18) град у Француској, 19) иницијали енглеског књижевника („Слика Доријана Греја“), 20) особа која превози сплавом, 22) скраћеница за ад акта, 23) птица грабљивица, 24) римски бог љубави, 26) предујам, 29) доказ о неприсутности на месту злочина, 31) лична заменица, 32) радно стање глагола, 35) прибор за рад, 36) ауто-ознака за Сарајево, 38) северни јелен, 40) врста першунa, 41) део намештаја, лежај, 43) упрљан од гара, 45) мера за површину, 47) група од осам певача, 49) звер из породице куна, 51) једноцифрен број, 53) пулс, 54) слово латинице, 56) место у Херцеговини, 58) хемијски знак за стронцијум, 59) грчко слово, 61) град у Грчкој, 62) летовалиште на Кварнеру, 63) озледа, 65) летовалиште у Пиринејима, 66) град у Румунији, 67) врста позоришног комада.

УСПРАВНО:

1) Филм Душана Вукотића, добитник Оскара, 2) стара мера за течност, 3) један месец, 4) град чаробњака из бајке Ф. Ваума, 5) посело, 6) швајцарско-француска река, 7) средоземна биљка, 8) иницијали нашег филмског и ТВ глумца („Др Младен“), 9) аждаја, неман, 10) ораница, 11) јак експлозив, 16) бивши светски првак у шаху (Борис), 17) мрак, тмина, 20) шумска животиња, 21) улога, 23) река у Колумбији, притока Гвавијаре, 25) планина у Бугарској, 27) зидарска справа, 28) супарник, 30) хемијски елемент, 33) градски плато, 34) заварено место, 37) превозно средство, 39) лева притока Саве, 41) јавна музичка приредба, 42) није редак, 44) пољопривредно оруђе, 46) разрађивање, обрада, 48) река у Црној Гори, 50) нота солмизације, 52) зрно, тана, 53) алгебарски израз, 55) лако испарљива течност, 57) уред, канцеларија, 58) вештачка кожа, 60) име Каренине, 62) језеро у Северној Америци, 64) хемијски знак за сребро, 66) подземни свет (мрт.).

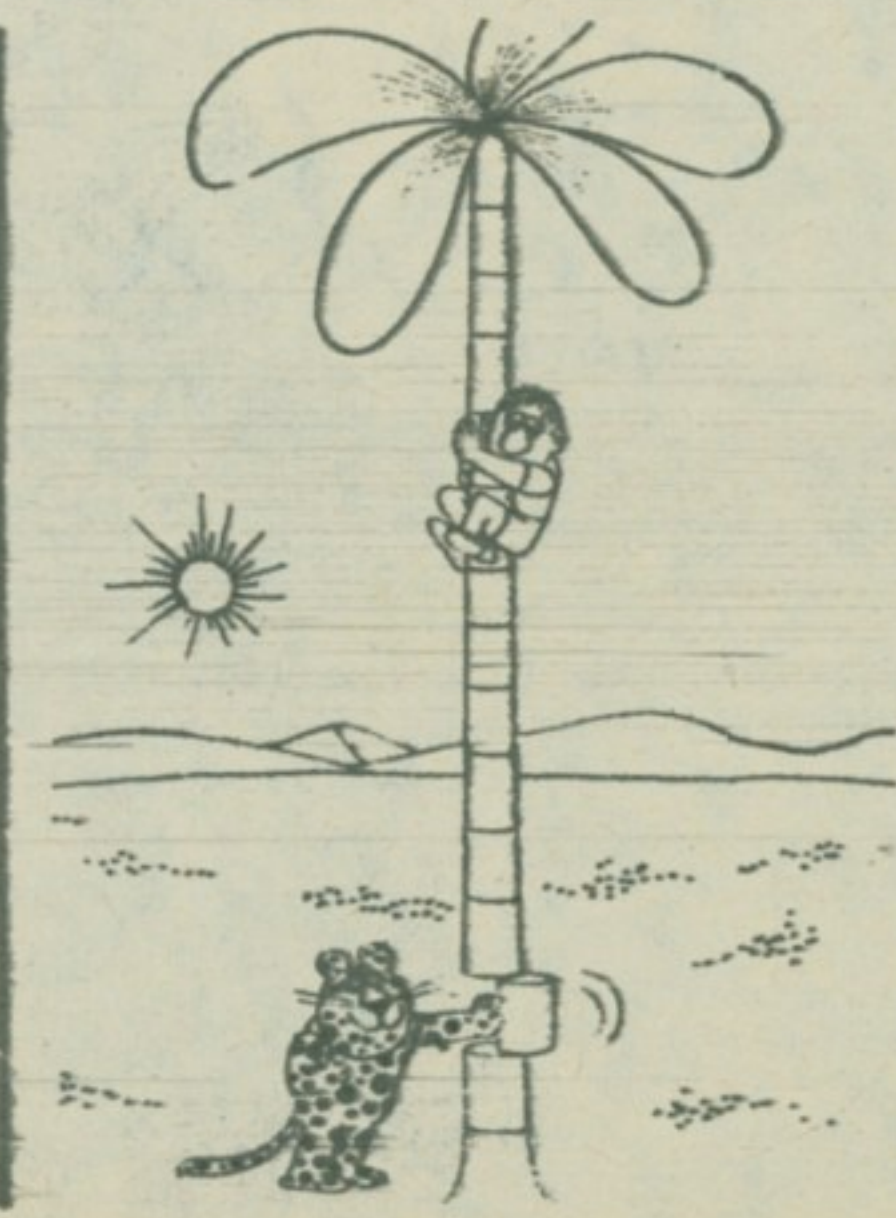

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: 1) Прирок, 7) антика, 13) лавина, 14) Синлар, 19) атак, 16) орт, 18) Попа, и, н, 19) Илири, к, л, 21) И(во) Т(ијардових), 23) притока, 24) См, 25) нога, 27) „Нана“, 28) вил, 29) арома, 31) Мо, 32) вена, 33) дуго, 35) Млет, 37) мрак, 39) н. с., 41) трака, 44) сир, 45) вето, 47) Арам, 48) тт, 49) карабин, 51) се, р, м, 53) тањир, г, р, 55) Адем, 58) Тел, 59) Тати, 61) гориво, 63) аматер, 66) Синик, о.

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА“ Мокедонско 29, 11000 Београд. Директор НИП „ПОЛИТИКА“ Вукоје Булатовић. Главни и одговорни уредник „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА“ Живорад Стојановић. Уредници: Кринка Виторовић, телефон 324-191/525, Нурићана Ђокић, телефон 324-483. Технички уредник Владимир Горбунов, телефон 326-620. Секретаријат: телефон 324-191/523. Претплата за нашу земљу: годишња 220,00 дина, полугодишња 110,00 дина, тромесечна 55,00 дина. Претплата за иностранство: годишња 440,00 дина, полугодишња 220,00 дина, тромесечна 110,00 дина. Уплате на текући рачун број 60801-601-822. Годишња претплата у иностранству: ДМ 64.—, Долар 25.—, Ф. 110.—, Ш. 66.—, Ш. 108.—, Девизне уплате и иностранство слати преко Београдске банке — Београд на рачун 60811-620-292-32000-000-00054. Поштомски факс 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фото-репродукције и цртежи се не враћају. Одласна агенција: Мокедонско 35/Истеп. 322-771. На основу нишљена Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. 1. 1973. године не плаћа се порез на промет.

ХУМОР
Овз речи

ПРЕДСТАВЉАМО ВАМ
ЈОШ ЈЕДНОГ ЧЛАНА
PEE
ФИГУРА.

PEE®

нај прикладан деи уживањак
Свакодневни наш уживањак.

© Walt Disney Production

Kolinska

ПОШТАНИ
ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

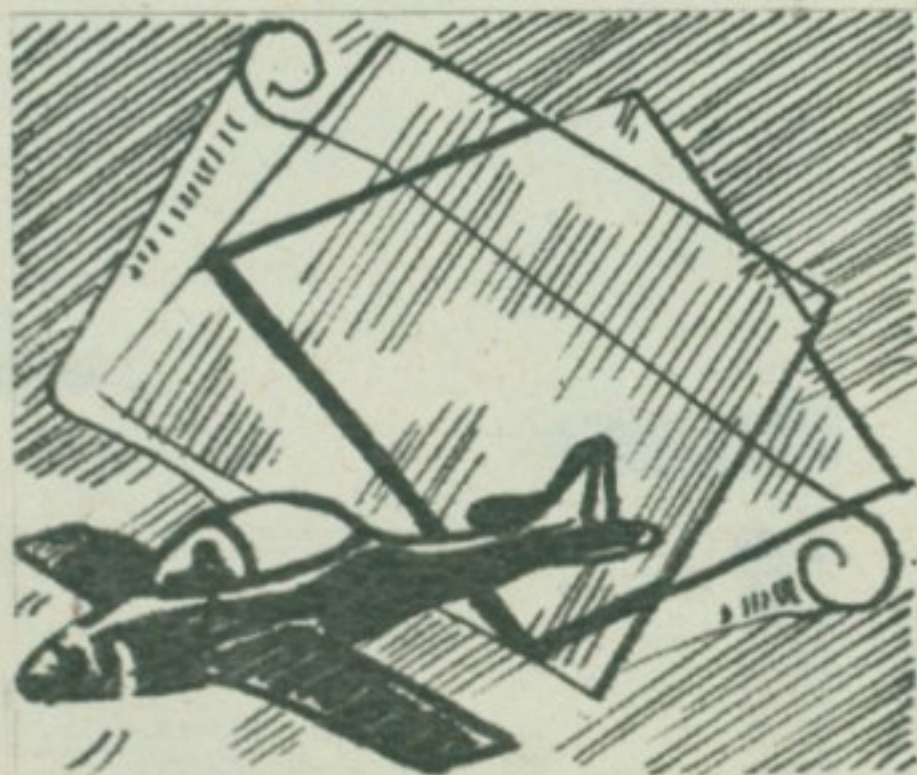
Граин Забавниче,

СИГУРНОСНО СТАКЛО

Интересује ме које се стакло употребљава на авионским кабинама и прозорима.

Тања Муратовић, Бар

Француски проналазач Бенедиктис направио је 1909. године стакло од три слоја које се састојало од две стаклене плоче прилепљене на слој целулоида између њих. Оно је употребљено као ветробран на првим аутомобилима, јер се приликом удеса није ломило на комаде већ је остајало прилепљено на целулоиду. На истом принципу израђени су и ветробрани модерних авиона, дебели око 35 мм. Састоје се из девет слојева стакла између којих се налазе пластичне масе. На тај начин, оно је много отпорније од обичног стакла, у стању је да издржи огромне притиске, није крто и пружа велику сигурност.

ПРЕ ТОЧКА

Да ли можеш да ми кажеш откад постоје смучке?

Ана Зарић, Београд

Смучке спадају у најстарије људске изуме. По зидовима праисторијских пећина налазе се цртежи који приказују људе на смучкама што значи да су оне вероватно најстарије средство којим се човек служио да би себи олакшао кретање, старије и од точка. Ти наши прадавни преци су се на

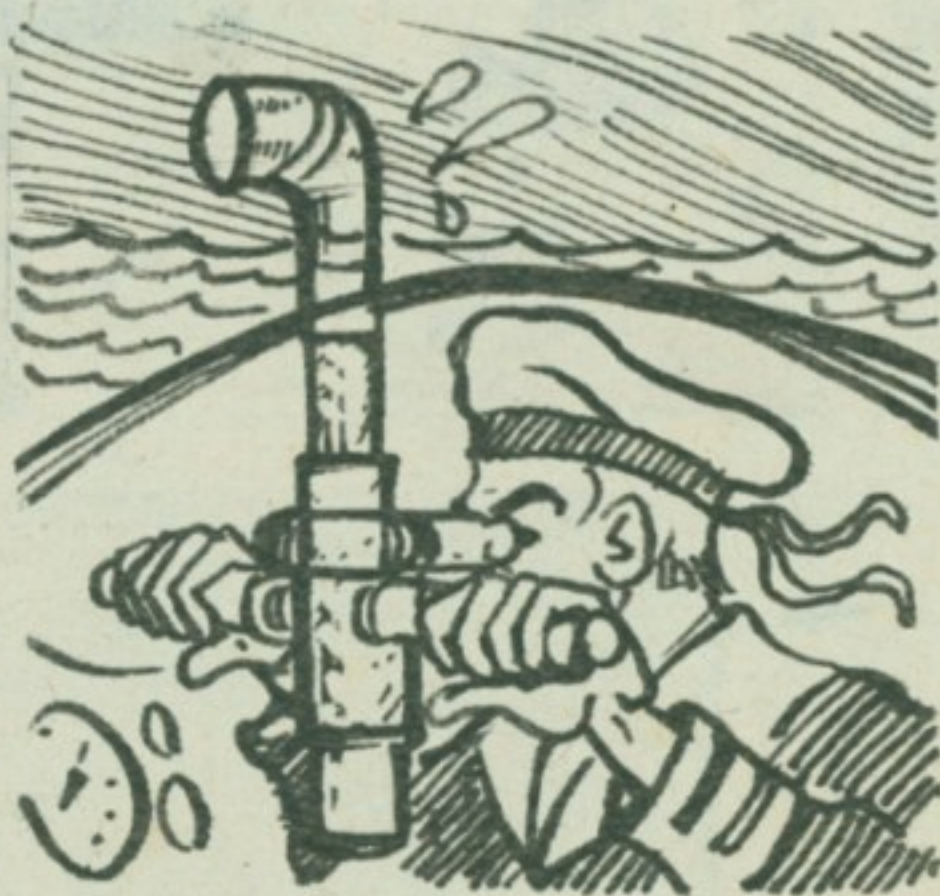
смучкама чак и утркивали, па се смучање поред бацања камена, буздвана и копља може сматрати као један од најстаријих спортова. Разуме се, те древне смучке нису биле као данашње. Биле су много краће, а некад повијене тако да је човек приликом кретања пратио покрете као кад се дете љуља на дрвеном коњу-љуљашци. Смучке су, исто тако, биле доста широке. Прва велика смучарска такмичења почела су да се одржавају тек у прошлом веку, у Норвешкој.

СВЕМОЋНИ ПЕРИСКОП

Желео бих да сазнам у које све сврхе служе подморнички перископи?

Мирослав Ристић,
Крагујевац

Подморнички перископи служе за осматрање хоризонта или неба из заронене подморнице. Према томе у које се сврхе употребљавају деле се на: навигацијски (служе за мерење висина небеских тела), нападни (с машинама), ноћни (велике јачине светла), телесметријски (за мерење даљина), стереоскопски (за обично и стереоскопско фотографисање) и радарски (с уграђеном антеном за мерење даљина при слабој видљивости или ноћној светлости).

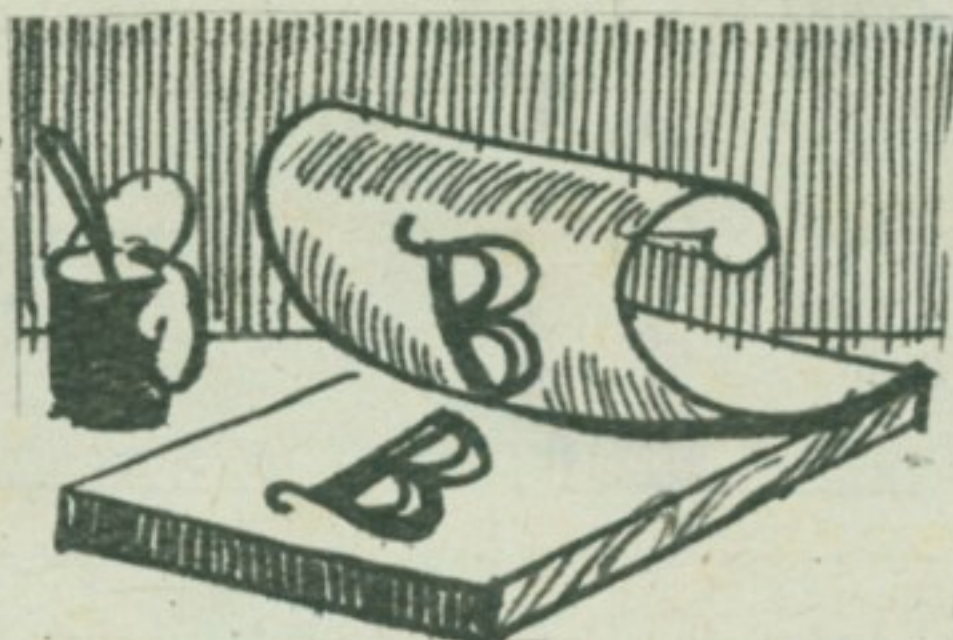
РЕЧИ И СЛИКЕ ОД — ДРВЕТА

Чуо сам негде ријеч „ксилографија“ али не знам шта она значи.

Давор Јухас, Сплит

Ксилографија је најстарија штампарска техника. Реч је грчког порекла, састављена од кси-лон-дрво и графеин-писати. На др

веним плочицама резбарен је цртеж и краћи текст, па се плочица онда премазивала бојом и отискивала на папир или други материјал. Наравно, оно што се урезивало на плочицу морало је бити обрнуто како би отисак могао правилно да се чита. И касније, када је Гутенберг изумео штампарију, ксилографија се користила да би се текст илустровао.

ПРВИ ПАРОБРОД НА ЈАДРАНУ

Знаш ли када је први пароброд заплочио Јадранским морем.

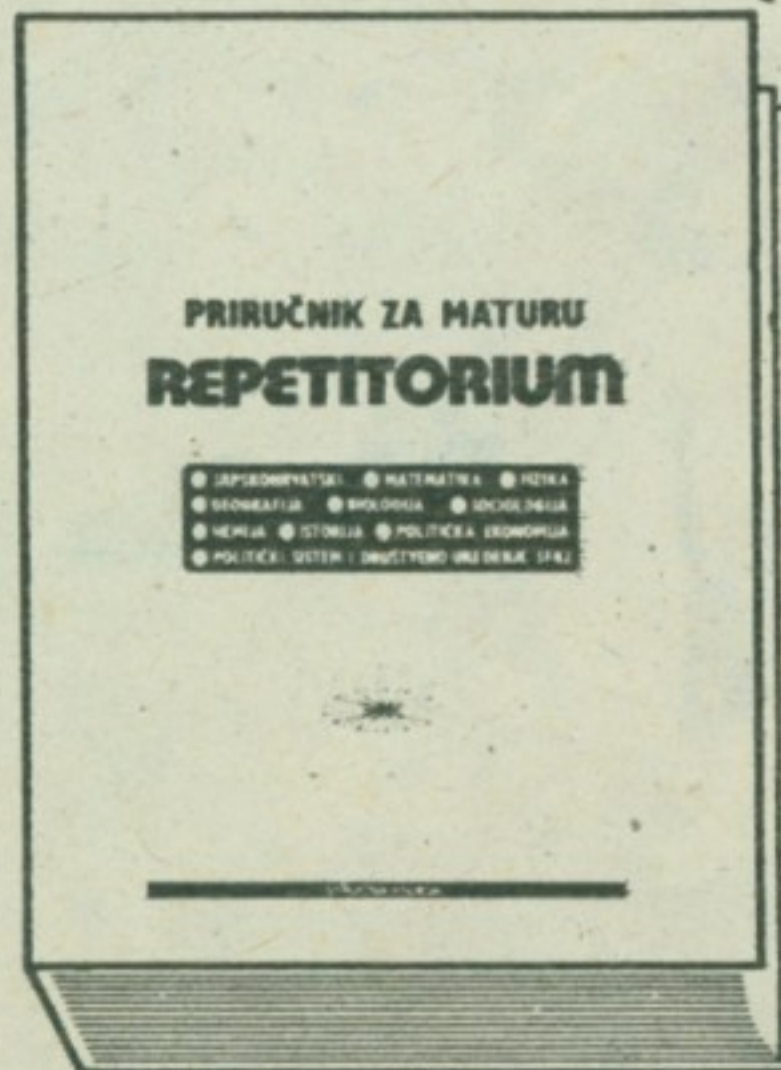
Милена Остојић,
Београд

Јадранским морем 2. новембра 1818. године заплочио је први пароброд. Био је то мали дрвени бродић „Каролина“, власништво Џона Алена. Труп брода саграђен је у Трсту а мотор наручен из Енглеске.

Прво путовање „Каролина“ је извршила по Тршћанском заливу са малим бројем званица јер је велики број позваних више волео да посматра пловидбу са безбедног пристаништа. На другом пробном путовању, 2. децембра исте године, са много већим бројем путника за два сата превалио је 18 миља. Био је то почетак ере паробродства на Јадрану.

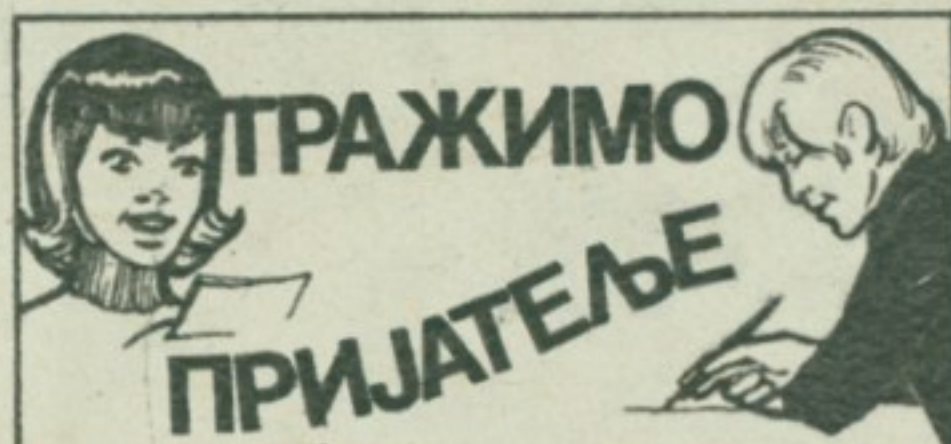

УЧЕНИЦИ — СРЕДЊОШКОЛЦИ! ЦЕЛА МАТУРА У ЈЕДНОЈ КЊИЗИ!

Са приручником за матуру — репетиторијумом — у коме је прегледно и сажето изложено градиво из српскохрватског језика, географије, историје, биологије, хемије, физике, математике, политичке економије, политичког система и друштвеног уређења СФРЈ по наставним плановима од I до IV разреда. Ово је ново, прерађено и допуњено издање на коме је радила група познатих педагога, тако да РЕПЕТИТОРИЈУМ представља јединствен приручник за успешно обављање градива у току школске године, а посебно у време припремања завршног испита школе — матуре.

РЕПЕТИТОРИЈУМ можете добити поужећем по цени од 100.— дин. ако пошаљете писмо или дописницу са наруџбеницом на НИП „КЊИЖЕВНЕ НОВИНЕ“, Француска 7, 11001 Београд, поштански фах 23.

ТРАЖИМО ПРИЈАТЕЉЕ

Хоћу да се дописујем са југословенским друговима. Волим спорт и музику. УССР 310120, г. Кхарков—120,803 м/р, ул. Тимуровцев 38а кв. 44 Чиков Сергеј

...

Желим да се дописујем са друговима и другарицама из Југославије. Имам 15 година и волим музику и спорт. Скупљам маркице са писама а навијам за „Првену звезду“. Марија Доретар, 25.230 Кула, Буре Стругара 47

Желио бих да се дописујем са дјевојкама из Совјетског Савеза. Ко има неку адресу нека ми се одмах јави Мидхат Бркић, Сарајевска 18, Тешањ

...

Молила бих све који знају адресу неког немачког часописа да ми јаве на адресу: Марија Холоши, Браће Таћића, 133, 23300 Кикинда

МАТЕМАТИКА КАКО ЛАКО

»УРАЂЕНИ ЗАДАЦИ ИЗ МАТЕМАТИКЕ« - 4 књиге, садрже комплетну израду свих типова задатака из математике за I, II, III и IV разред гимназије, техничких и осталих средњих школа. Шаљемо поужећем. Цена сваке књиге 80 дин. Све 4 књиге - комплет само 250 дин. АДРЕСА: МАТЕМАТИКА — 71000 Сарајево, ПП 64

